

DET KONGELEGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Meld. St. 20

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2016
og fisket etter avtalane i 2014 og 2015

Innhald

1	Samandrag	7	3.4.1	NEAFC	39
1.1	Fiskeriavtalane for 2016	9	3.4.2	NAFO	40
1.2	Fisket etter avtalane i 2014 og 2015	11	3.4.3	IWC	42
			3.4.4	NAMMCO	43
			3.4.5	CCAMLR	43
2	Det internasjonale fiskeri- samarbeidet	13	3.4.6	ICCAT	45
2.1	Det havrettslege rammeverket	13	3.4.7	SEAFO	45
2.2	Det vitskaplege grunnlaget for avtalane	15	4	Bestandane – status og rådgjeving	47
2.3	Internasjonale havmiljø- prosessar	19	4.1	Barentshavet	47
2.4	Kontroll og handheving	20	4.2	Norskehavet	62
2.5	Anna internasjonalt fiskerisamarbeid	24	4.3	Nordsjøen og Skagerrak	70
3	Fiskeriavtalane for 2016	27	5	Fisket etter avtalane i 2014 og 2015	84
3.1	Oversikt over avtalane	27	5.1	Tosidige avtalar	85
3.2	Tosidige avtalar	28	5.1.1	Noreg – Russland	85
3.2.1	Noreg – Russland	28	5.1.2	Noreg – EU	86
3.2.2	Noreg – EU	31	5.1.3	Noreg – Færøyane	90
3.2.3	Noreg – Færøyane	34	5.1.4	Noreg – Grønland	90
3.2.4	Noreg – Grønland	34	5.1.5	Noreg – Island	91
3.2.5	Noreg – Island	35	5.2	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	92
3.3	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	35	5.2.1	Norsk vårgytande sild	92
3.3.1	Forvaltninga av norsk vårgytande sild	35	5.2.2	Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	93
3.3.2	Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	36	5.2.3	Kolmule	94
3.3.3	Forvaltninga av kolmule	37	5.2.4	Makrell	95
3.3.4	Forvaltninga av makrell	37	5.2.5	Norsk fiske i Irmingerhavet	96
3.3.5	Forvaltninga av uer	38	5.2.6	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	96
3.4	Internasjonale fiskeri- forvaltningsorganisasjonar	39			

Ordforklaring og forkortingar

ACOM	Advisory Committee on Fisheries Management/ICES sin rådgevande komité for fiskeri-forvaltning.
CCAMLR	Commision for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources/Kommisjonen for bevaring av levande marine ressursar i Antarktis. CCAMLR vart oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggjarane.
COFI	The Committee on Fisheries/Fiskerikomitéen. FAO sin fiskerikomité etablert i 1965. Mellomstatleg forum der fiskeri og havbruk blir diskuterte.
FAO	Food and Agricultural Organization/FN sin matvareorganisasjon. FAO vart etablert i 1945 og Noreg vart medlem same år.
ICCAT	International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas/Den internasjonale konvensjonen for bevaring av atlantisk tunfisk. ICCAT vart oppretta i 1966 og gjort gjeldande frå 1969. Noreg har vore medlem sidan 2004.
ICES	International Council for the Exploration of the Sea/Det internasjonale råd for havforskning. ICES er ein uavhengig, vitskapleg organisasjon som gjev råd om forvaltninga av det marine miljøet og dei marine ressursane. Oppretta i Danmark i 1902. Noreg vart medlem same år.
IMO	Den internasjonale sjøfartsorganisasjon vart oppretta i 1948. IMO er FN sitt spesialiserte kontor som er ansvarleg for å betre maritim sikkerheit og å hindre forureining frå skip.
IUCN	International Union for the Conservation of Nature/Verdas naturvernunion. Organisasjonen vart grunnlagd i 1948 og har til føremål å bevare naturen og fremje ei berekraftig utnytting og bevaring av naturressursane. Noreg har vore medlem sidan 1970.
IWC	International Whaling Commission/Den internasjonale kvalfangstkommisjonen. IWC skal ta vare på oppgåvene til Konvensjonen for regulering av kvalfangst, ICRW. Oppretta i Washington DC i 1946. Noreg vart medlem i 1948.
MSY	Maximum Sustainable Yield/Maksimalt berekraftig utbytte.
NAMMCO	North Atlantic Marine Mammal Commission/Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen. Avtalen om samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nordatlanteren vart inngått av Færøyane, Grønland, Island og Noreg i 1992.
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organization/Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen. Oppretta i 1979, signert av Noreg same år.
NEAFC	North East Atlantic Fisheries Commission/Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen. NEAFC er ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon som arbeider for ei langsiktig og optimal utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NEAFC vart oppretta i sin noverande form i 1982.
OSPAR	The Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic/Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege atlanterhavsområdet. Noreg underskreiv avtalen i 1992. OSPAR-konvensjonen vart gjeldande frå 25. mars 1998.
RFMO	Regional Fisheries Management Organisation/Ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon.
SEAFO	South East Atlantic Fisheries Organization/Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjon. Etablert 20. april 2001, Noreg vart medlem i 2004. SEAFO er ein regional fiskeriorganisasjon som arbeider for langsiktig utnytting av ressursane.
TAC	Total Allowable Catch/totalkvote.
UUU-fiske	Ulovleg, urapportert og uregulert fiske.
WTO	World Trade Organisation/Verdas handelsorganisasjon. Arbeider for eit ope og ikkje-diskriminerande handelssystem samtidig som samtidig tek miljøomsyn. Noreg har vore medlem sidan opprettinga i 1995.

DET KONGELEGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Meld. St. 20

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2016 og fisket etter avtalane i 2014 og 2015

*Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet 18. mars 2016,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Solberg)*

1 Samandrag

Noreg er ein havnasjon med rike fiskeressursar. Dei store mengdene fisk i norske farvatn har gjeve mat, arbeid og inntekt til det norske kystfolket til alle tider. I 2015 eksporterte Noreg villfanga fisk og fiskeprodukt for 24,4 milliardar kroner, som var ny rekord. Det er ikkje sjølvsgt. På verdsbasis er overfiske og samanbrot i viktige fiskebestandar eit stort problem.

Noreg har dei siste tiåra engasjert seg tungt i internasjonalt samarbeid for å få ei berekraftig fiskeriforvaltning. Det handlar både om å ta vare på eigne interesser og å ta eit globalt ansvar for korleis det internasjonale samfunnet sitt forhold til bruken av havet utviklar seg.

Vi deler opp mot 90 prosent av havressursane vi haustar av med andre land. Det er forvaltninga av desse ressursane som er tema for dei årlege fiskeriavtalane. Avtalane skal sikre at haustinga av fiskebestandane er berekraftig. Dei er difor basert på uavhengige vitskaplege råd om kvotar og forvaltningstiltak og inneheld forpliktande føresegner om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i dei ulike forhandlingsprosessane og dei internasjonale foruma for ressursforvaltning:

- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming.
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar.
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del.

Oversikt over fiskeriavtalane

Dei internasjonale fiskeriavtalane Noreg inngår er av tre typar: tosidige avtalar, kyststatsavtalar og avtalar i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar (RFMOar).

Noreg inngår tosidige avtalar med Russland, EU, Færøyane, Island og Grønland. Avtalane med Russland og EU er mest omfattande og gjeld felles

forvaltning av dei bestandane vi deler i høvesvis Barentshavet og Nordsjøen. I tillegg blir det avtalt gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone og byte av kvotar. EU er også formell motpart i avtalane om regulering av fisket i Skagerrak og Kattegat, og svensk fiske i norsk økonomisk sone. Avtalane med Færøyane, Grønland og Island gjeld først og fremst kvotebyte. Kvotebyttet har tradisjonelt vore ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei tosidige avtalane omfattar dessutan kontrollsamarbeid og i ulik grad forskings-samarbeid.

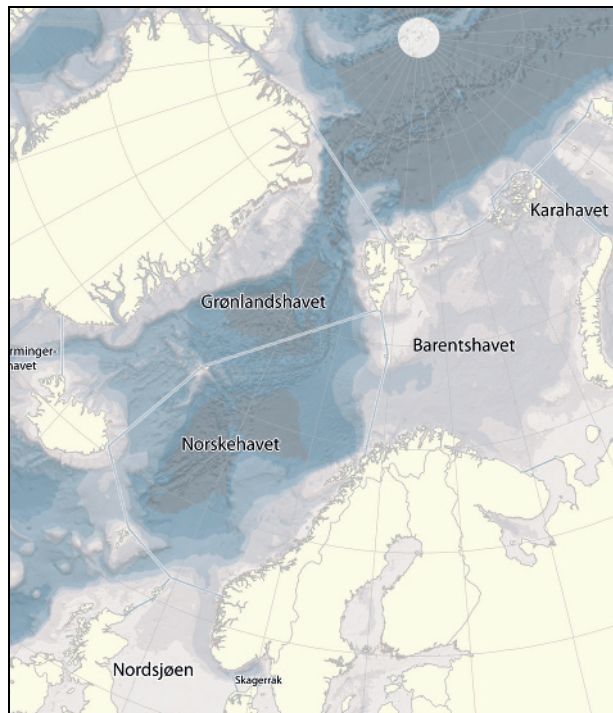
Dei største bestandane i Norskehavet er makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule. Dette er bestandar som vandrar mellom sonene til fleire statar. Dei blir difor forvalta gjennom fleirsidige avtalar, såkalla kyststatsavtalar, mellom statane som har bestanden i sine soner. Noreg har også ein trepartsavtale om forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen, og er part i prosessen om fordeling og regulering av uer i Irmingerhavet mellom Færøyane, Grønland og Island.

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar i internasjonalt farvatn å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrande fiskebestandar. RFMOane søkjer å kombinere ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområda sine. Det skjer gjennom regulering av fisket, miljøtiltak og samarbeid om kontroll. RFMOane har mellom anna vore viktige arenaer i kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Dei ulike fiskeriforvaltningsorganisasjonane vi deltek i er nærmare presentert i kapittel 3.

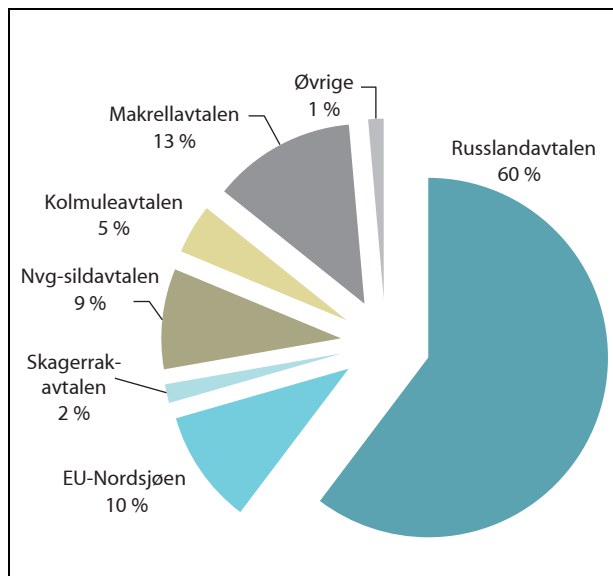
I kapittel 2 har vi ei kort innføring i tema som er viktige i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Det havrettslege rammeverket, den vitskaplege rådgevinga og dei internasjonale havmiljøprosessane legg viktige premissar for dei årlege fiskeriavtalane. Vi omtalar dessutan det internasjonale samarbeidet om kampen mot ulovleg fiske.

Verdiane vi forhandlar om

For 2015 er den samla fangstverdien av fiskeriavtalane Noreg inngjekk med andre land rekna til 37 milliardar kroner¹. Noreg sin del utgjorde drygt ein tredel av totalen, eller 13 milliardar kro-

Figur 1.1 Dei nordaustatlantiske havområda

Figur 1.2 Fiskeriavtalane sin relative verdi for Noreg i 2015

ner. I tillegg kjem verdiane som blir skapt av vidareforedling av fangsten. Den reelle verdien av avtalane er avhengig av i kor stor grad Noreg nyttar kvotane fullt ut.

Figur 1.2 viser korleis den økonomiske verdien var fordelt mellom dei viktigaste avtalane i 2015. Denne fordelinga vil variere ein del frå år til

¹ Rekna med norske prisar for førstehandsomsetning.

år, som følgje av endringar i storleiken på kvotane og prisane i marknaden for dei ulike artane. Figuren illustrerer like fullt den økonomiske tyngda av dei ulike avtalane.

Torsken i Barentshavet er den kommersielt viktigaste bestanden Noreg har, og den norske kvoten hadde i 2015 ein verdi på 6 milliardar kroner. Det er grunnen til at meir enn halvparten av dei samla verdiane av fiskeriatvatalane kjem frå avtalen med Russland. Om lag ein fjerdedel av verdiane skriv seg frå kyststatsavtalane for dei tre pelagiske bestandane i Norskehavet. Makrellen er for tida den viktigaste med ein verdi på 1,6 milliardar kroner. Avtalen med EU om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen stod for 10 prosent av verdiane. Dette er høgare enn i 2014, fordi dei oppnådde prisane på torsk, hyse, sei og nordsjø-sild var betre i 2015 enn i 2014. Skagerrak-avtalen med EU stod for 2 prosent av dei samla verdiane.

1.1 Fiskeriatvatalane for 2016

Figur 1.3 viser den avtalte totalkvoten for viktige bestandar for Noreg i 2015 og 2016, medan figur 1.4 viser den fastsette norske delen av kvotane på desse bestandane. Dei endelege kvotane til Noreg vil skilje seg noko frå denne fordelinga, fordi vi byter kvotar i dei ulike avtalane etter at totalkvotane er fastsette.

Kapittel 3 presenterer alle dei fastsette kvotane i alle dei ulike avtalane. Kapittel 4 inneheld ein gjennomgang av status og vitskapleg rådgjeving for dei ulike bestandane.

Avtalen med Russland

Noreg og Russland har avtalt totalkvotar for 2016 på fellesbestandane i Barentshavet og fordelinga mellom Noreg, Russland og avsetning til tredjeland. Landa har også avtalt gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og har bytt kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar.

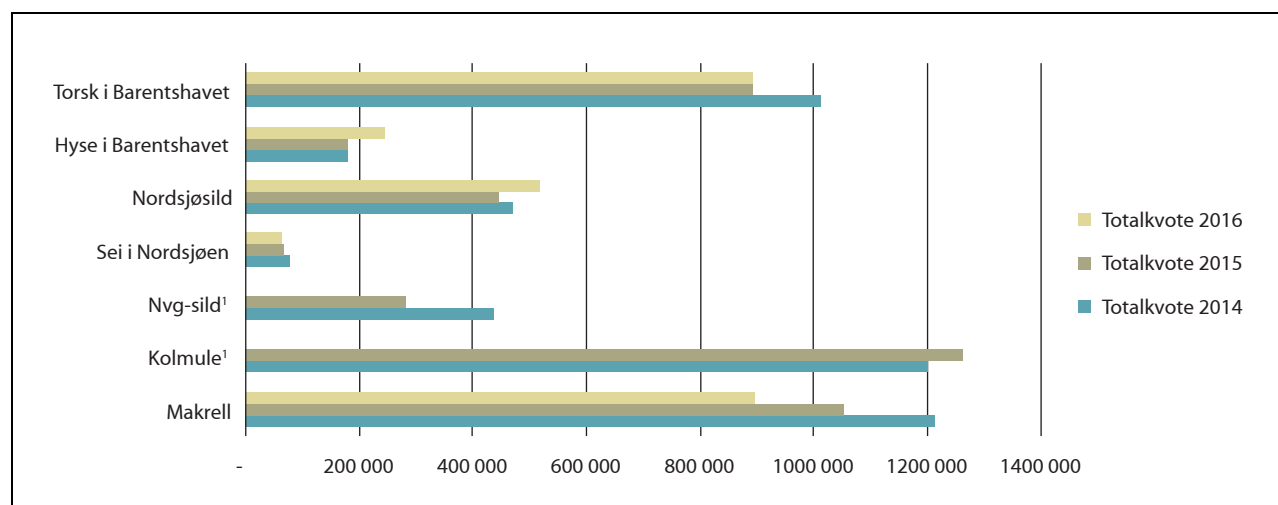
Både torsken og hysa i Barentshavet har vore på eit svært høgt nivå dei siste åra. Dei to bestandane blir delt likt mellom Noreg og Russland, etter at ein har sett av ein kvote til tredjeland. Tredjelandskvoten blir bytt mot kvotar på andre artar. Torskekvoten er ført vidare på same nivå som i 2015, men er framleis høg historisk sett. Kvotenivået er venta å sikre eit høgt utbytte på lang sikt. Hysekvoten er auka med 9 prosent frå 2015. Hysekvoten vart revidert i juni 2015 og auka frå 178 500 tonn til 223 000 tonn. Bakgrunnen var ein metoderevisjon for bestandsvurdering som gav ei kraftig oppjustering av hysebestanden.

Noreg og Russland vedtok å vidareføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Det inneber at partane kan overføre inntil 10 prosent av kvoten til neste år, eller fiske inntil 10 prosent av eigen kvote på forskot.

På grunn av lav gytebestand vart det vedtatt å ikkje opne for kommersielt loddefiske i Barentshavet i 2016.

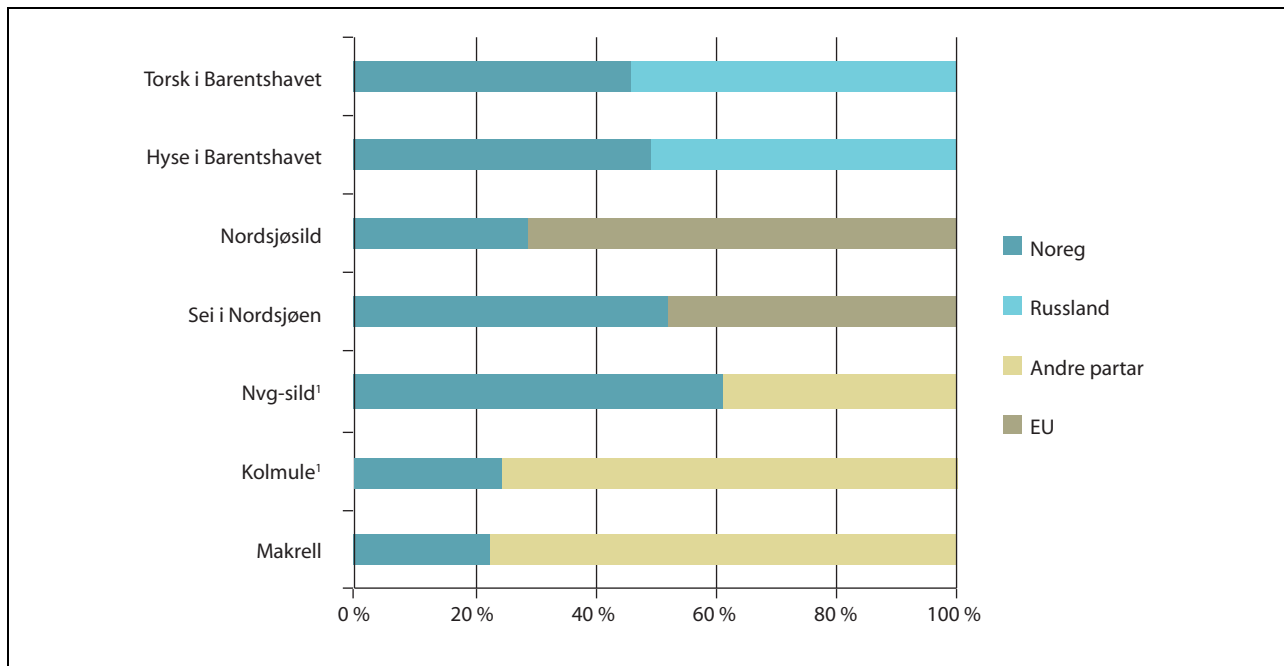
Partane vart einige om gjensidig tilgang for kvarandre sine fiskefartøy for fangst av snøkrabbe på norsk og russisk kontinentalsokkel i Smøtholet.

Noreg og Russland er einige om å vidareføre arbeidet i 2016 i analysegruppa, som er sentral i det gode norsk-russiske kontrollsamarbeidet. Par-

Figur 1.3 Totalkvotar i 2015 og 2016 for viktige bestandar for Noreg (tonn)

¹ Det er ikkje einigheit mellom kyststatane om ein totalkvote for nvg-sild og kolmule for 2016

Figur 1.4 Den norske delen av viktige bestandar for Noreg

¹ Det er ikkje einigheit mellom kyststatane om ein totalkvote for nvg-sild og kolmule for 2016. Figuren viser derfor andelar basert på tidlegare avtalar.

tane skal sjå nærare på norsk og russisk fiskeriregelverk om utkast av fisk, og arbeidet med å lage felles retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal foregå skal avsluttast i 2016.

Avtalane med EU

Noreg og EU har eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen. I kvoteavtalen for 2016 er kvotane for torsk, hyse og sild auka, medan det er små endringar i dei andre kvotane. Byteavtalen vart balansert. Avtalen inneheld òg føresegnar om gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone.

Av fellesbestandane i Nordsjøen er det silda og seien som har den største kommersielle verdien for Noreg. Noreg har 29 prosent av sildeknoten og 52 prosent av seiknoten. Medan tilstanden for nordsjøsilda er god, er gytebestanden på føre-var-grensa for seien. Dei fastsette kvotane er i tråd med vedtekne forvaltningsplanar.

Noreg og EU har i tillegg inngått avtalar om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen (nabolandsavtalen). Det er silde- og rekefisket i Skagerrak som er av størst interesse for norske fiskarar. Det har dei siste åra vore ein prosess med sikte på å endre rammeverket for Skagerrakavtalen, slik at avtalen blir i tråd med moderne havrett. Det har resultert

i ein ny avtale om norsk, dansk og svensk fiske i Skagerrak, signert 15. januar 2015.

Kyststatsavtalane

Makrell

Makrellbestanden har vore i god forfatning dei siste åra. I 2014 og 2015 har ein forsøkt å inkludere Island i trepartsavtalen frå 2014 om makrell. Også Grønland har delteke i forhandlingane, då det dei siste åra har utvikla seg eit makrellfiske i grønlandsk farvatn. Partane vart ikkje einige om ein felles avtale.

Noreg, EU og Færøyane har difor frå og med 2015 inngått ein årleg trepartsavtale om forvaltning av makrell, i tråd med rammeavtalen frå 2014. Partane vart einige om ein totalkvote på 895 900 tonn for 2016. Den norske kvoten er på 201 663 tonn, som svarar til 26,67 prosent av delen til dei tre partane i avtalen. I tillegg er det sett av eit kvantum for fiske av andre land. I 2015 utarbeidde partane ein ny forvaltningsplan for makrell.

Norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) er den største sildebestanden i verda, sjølv om bestanden har minka dei seinare åra. EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland er kyststatar til nvg-silda.

Noreg har sidan 2007 hatt 61 prosent av nvg-silda. Dei siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten, men dei andre kyststatane ville ikkje redusere sine delar av totalkvoten til fordel for Færøyane. Partane har difor ikkje klart å bli einige om ein ny fempartsavtale. I 2014 inngjekk Noreg, EU, Island og Russland ein firepartsavtale med ein kvoteavsetnad til Færøyane basert på deira tradisjonelle del av silda.

Det er ikkje inngått nokon ny firepartsavtale (utan Færøyane) for 2015 og 2016. Noreg har likevel fastsett ein kvote på 193 294 tonn som svarar til vår tradisjonelle del av totalkvoten. Partane har utarbeidd ein ny rapport som kartlegg sonetil høyrsla til bestanden og det er halde fleire forhandlingsrundar gjennom 2015 for å bli einige om ei ny fordeling av bestanden. Dette har ikkje lukkast, og i 2016 vil det bli arbeidd vidare for å komme fram til ein avtale frå 2017.

Kolmule

Kolmulen er den tredje store pelagiske bestanden i Nordaust-Atlanteren. Bestanden gikk ned frå 2003 til 2009, men trenden har snudd og gytebestanden har nær dubla seg. Bestanden er no i god stand og blir hausta berekraftig. Etter krav frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetil høyrsla for kolmulebestanden. Denne skal gje grunnlag for forhandlingar om nye delar mellom partane. Med basis i rapporten har Noreg, EU, Færøyane og Island forhandla om ein kyststatsavtale om forvaltninga av kolmule for 2016. Å bli einige om fordeling av bestandar er ein tidkrevjande prosess, og ein har førebels ikkje lukkast i dette.

I mangel på einighet mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 15. desember 2015 ein bilateral avtale om nvg-sild og kolmule for 2016. Avtalen gjev begge partar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotene i kvarandre sine farvatn. Det går også fram av avtalen kva slags kvote Noreg og EU har fastsett for 2016. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar.

Partane vil halde fram med forhandlingane i 2016 for å bli einige om ein ny avtale frå 2017.

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) har ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. Som følgje av at kyststatsforhand-

lingane for kolmule, norsk vårgytande sild og makrell for 2016 ikkje var avslutta då årsmøtet fann stad, vart det ikkje fastsett reguleringar for internasjonalt farvatn på desse artane. Dette vil verte gjort ved postavstemming i ettertid. For fisket etter uer i Irmingerhavet vart det for 2016 fastsett ei kvote på 8 500 tonn. Dette gir ein norsk kvote på 327 tonn. Partane vart ikkje einige om ei regulering av uer i Norskehavet.

Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) sin vitenskapskomité. Kvoten for vågekval i 2016 vert fastsette i løpet av våren.

Vitskapskomiteen i IWC starta i 2014 ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget for vågekval. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gjev grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet, Svalbardområdet og Norskehavet. Bestandsvurderinga som norske forskarar presenterte vart også i hovudsak godteke.

Noreg hadde i åra 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje. Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) har no klare indikasjonar på at tilstanden til bestanden er mykje betre. Komiteen er likevel tilbakehalden med å tilrå store kvoteaukingar. Totalkvoten for 2016 er sett til 19 370 tonn. Noreg opna for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 30,97 tonn i 2014 og 36,57 tonn i 2015, men det direkte fisket lukkast ikkje. Det vart i 2015 tatt over 8 tonn makrellstørje som bifangst. Den norske kvoten er auka til 43,71 tonn for 2016.

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) har vedteke å vidareføre kvotane på krill i Antarktis på same nivå som tidlegare. Tilrådd fangst er 5,61 millionar tonn. Kvoten er ikkje delt mellom dei enkelte medlemmane. Den norske flåten fiska om lag 60 prosent av den totale krillfangsten i konvensjonsområdet i sesongen 2014/2015.

1.2 Fisket etter avtalane i 2014 og 2015

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 1.1. Tilgangen til å fiske i andre land sine soner blir nytta i ulik grad. Til dømes nyttar Noreg sonetilgangen vi har i russisk sone lite, fordi vi har god tilgang i eigen sone på bestandane vi deler med Russland.

Forhandlingane med EU var seint ferdige i 2014. Dette påverka i særleg grad EU sitt fiske i Nordsjøen i 2014. Noreg nytta heile den norske sildekvoten, i tillegg var torske- og seikvoten sør for 62°N brukbart nytta begge åra. I følgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen.

I EU-farvatna vart dei norske kvotane av dei pelagiske artane kolmule, augepål og havbrisling godt nytta. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2014 og 2015. Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om

reker og sild. EU har fiska mest av artane torsk, hyse, raudspette og reker i Skagerrak. Sverige fiska store delar av kvotane sine i norsk økonomisk sone.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell. Noreg nytta heile kvoten sin på lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen sesongen 2014/2015, då det vart fiska lodde både på sommaren og på vinteren.

Kapittel 5 rapporterer om fisket etter dei ulike avtalene, med vekt på norsk utnytting av kvotane.

Tabell 1.1 Norsk utnytting av dei kommersielt viktigaste kvotane i 2014 og 2015

	Utnyttingsgrad	
	2014	2015
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	100 %	100 %
Hyse	101 %	85 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	103 %	103 %
Sei	93 %	105 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild) ¹	103 %	102 %
Makrell ¹	100 %	104 %
Kolmule ¹	108 %	98 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

2 Det internasjonale fiskerisamarbeidet

Noreg har teke ei aktiv rolle i internasjonalt havarbeid, både når det gjeld utvikling av internasjonalt regelverk, fiskeriforvaltning og forvaltning av havmiljøet. Erfaring frå dei siste åra viser at Noreg har stor innverknad gjennom faglege bidrag. Dette kapitlet gjer greie for viktige tema og omgrep i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Vi startar med ei kort omtale av ulike konvensjonar og avtarar som utgjer det rettslege rammeverket på havet (kapittel 2.1). Deretter følgjer ei innføring i dei viktigaste omgrepa i den vitenskaplege rådgjevinga (kapittel 2.2).

Internasjonale havmiljøprosessar set rammevilkår for forvaltning av marint biologisk mangfald og grip såleis inn i fiskeripolitikken. Havmiljøprosessane blir omtalte i kapittel 2.3.

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot ulovleg fiske og fiskerikriminalitet både nasjonalt og internasjonalt, og temaet er difor grundig omtala i kapittel 2.4. Til slutt kjem vi inn på anna internasjonalt fiskerisamarbeid, med vekt på utviklingssamarbeidet.

2.1 Det havrettslege rammeverket

Havrettskonvensjonen

FN sin havrettskonvensjon frå 1982 blir kalla «havets grunnlov» og er det overordna folkerettslege rammeverket for all aktivitet som føregår til havs, frå fiske og oljeutvinning til miljøaktivitetar, ferdsel og landegrenser. Arbeidet som til slutt resulterte i dagens havrettskonvensjon, tok til allereie på slutten av 1940-talet. Den teknologiske og økonomiske utviklinga etter andre verdskrig gjorde det mogleg for statane i stadig større grad å utnytte havet og havbotnen og ressursane der. Denne utviklinga skapte behov for rettsreglar for å avklare statane sine rettar og plikter, mellom anna for å unngå tvistar mellom statar.

Havrettskonvensjonen slår mellom anna fast prinsippet om 200 nautiske mils økonomiske soner. Ein kyststat si økonomiske sone er ei havsone som ligg utanfor og støyter opp til sjøterritoriet. I den økonomiske sona har kyststaten suve-

rene rettar til å utnytte naturressursane både på havbotnen og i havområda over.

Noreg oppretta si økonomiske sone i 1976, ei fiskevernsonen rundt Svalbard i 1977 og ei fiskerisone rundt Jan Mayen i 1980. Sonene er vist i figur 2.1.

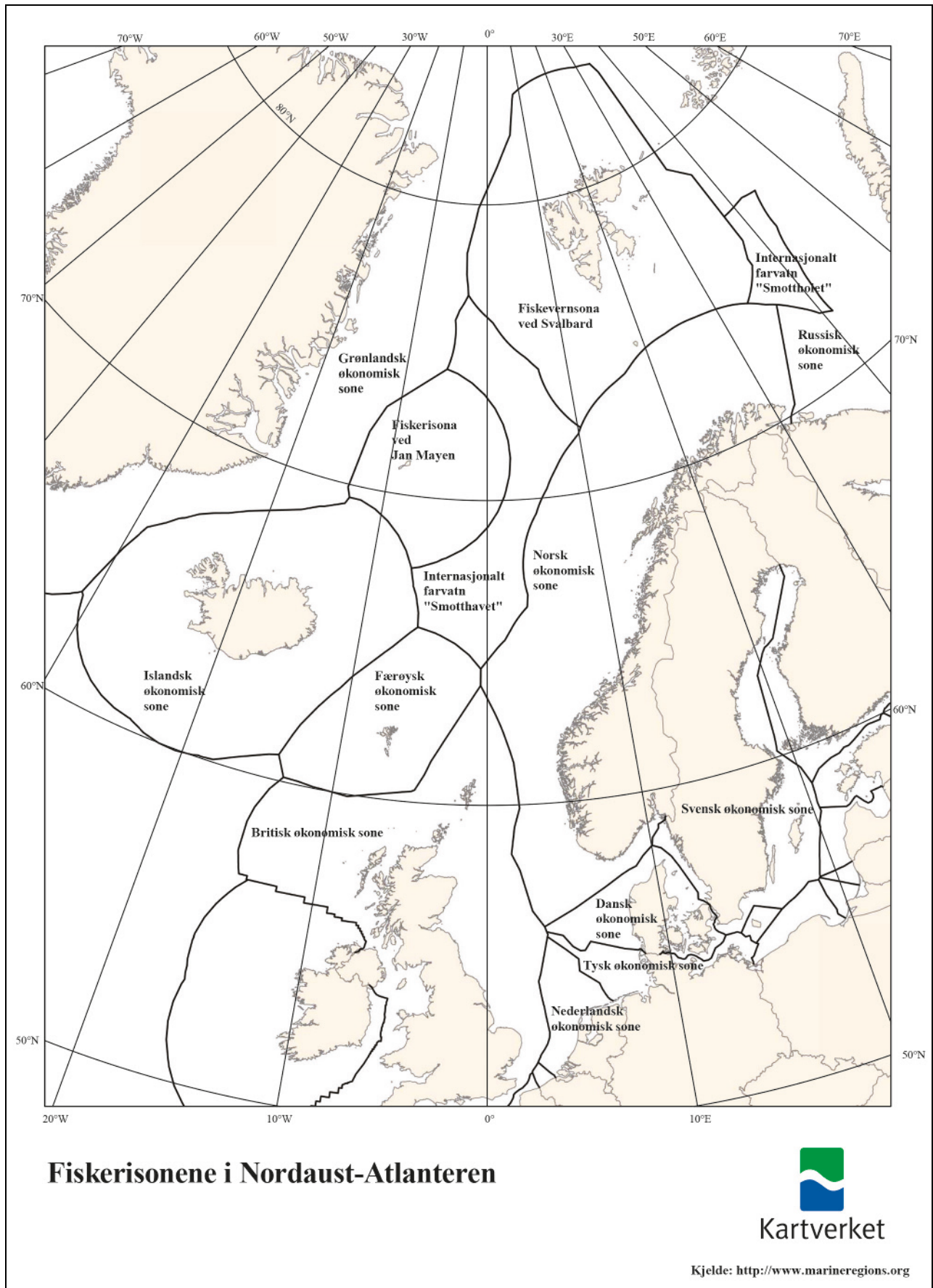
Fisken i havet følgjer ikkje dei nasjonale grensene, men vandrar på tvers av økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Etter havrettskonvensjonen har kyststatane difor ei plikt til å samarbeide for å bevare og utvikle bestandar som vandrar mellom to eller fleire kyststatar sine økonomiske soner, eller mellom økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette kan gjerast direkte gjennom tosidige og fleirsidige avtarar mellom kyststatane, eller gjennom regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar.

I daglegtale seier vi ofte at ein stat er kyststat til ein bestand. Dette er likevel ikkje eit rettsleg definert omgrep, men blir nytta om ein kyststat som har den aktuelle bestanden i si økonomiske sone. Kyststaten har då etter havrettskonvensjonen rett til å utnytte bestanden, men er samstundes pålagt ei plikt til å samarbeide om forvaltninga med andre kyststatar som også har bestanden i sine økonomiske soner.

Fiske på det opne hav

Eit veksande fiske i internasjonalt farvatn på 1980-talet viste at havrettsregimet ikkje var konkret nok til at ein kunne få til dekkjande reguleringar av verksemda utanfor dei økonomiske sonene. Dette førde til framforhandlinga av FN-avtalen om fiske på det opne hav (UN Fish Stocks Agreement) frå 1995 som eit supplement til havrettskonvensjonen. FN-avtalen pålegg kyststatane og statar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar, og inneheld detaljerte reglar om oppretting av regionale organisasjonar og korleis samarbeidet i dei skal gå føre seg.

Avtalen slår vidare fast forvaltningsprinsipp som statane skal ta omsyn til for å sikre langsiktig bevaring og berekraftig bruk av vandrane og langtmgirerande fiskebestandar. Mellom anna

Figur 2.1 Kart som viser dei ulike fiskerisonene i Nordaust-Atlanteren

pålegg avtalen statane å bruke ei føre-var-tilnærming i fiskeriforvaltninga og viser til kravet om å bevare biodiversitet og drive ei økosystembasert forvaltning. Avtalen gjeld i hovudsak berre på det opne hav, men slår også fast at det skal vere samsvar mellom forvaltninga av fiskeressursane på det opne hav og i dei tilgrensande nasjonale farvatna. Dette inneber at ein ved forvaltninga av det opne hav skal ta omsyn til dei forvaltningstiltaka som kyststatane har fastsett innanfor dei økonomiske sonene, og ikkje undergrave desse. Avtalen inneheld også reglar om handheving og kontroll.

Rammeavtalar

Sjølv om opprettinga av dei økonomiske sonene gav kyststaten suverene rettar til å fiske i si sone, ville slike reine nasjonale fiskeri skape store endringar i det tradisjonelle fiskemønsteret. Noreg valde difor å inngå langsiktige rammeavtalar – som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde og norsk fiske i andre land sine havområde. Rammeavtalane er langsiktige overordna avtalar som dreg opp prinsippa for det enkelte samarbeidet. Noreg har inngått slike avtalar med Russland, EU, Færøyane, Grønland og Island.

Målet med avtalane var å oppnå ein rimeleg balanse i det gjensidige fisket mellom avtalepartane. Avtalane med EU og Russland inneheld i tillegg reglar for samarbeid om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen og Barentshavet. Noreg har også avtale med EU om fiske i Skagerrak og svensk tilgang til fiske i norsk sone.

Årlege avtalar med andre land

I tråd med det rammeverket som er gjort greie for ovanfor, fører Noreg årleg tosidige og fleirsidige forhandlingar med ei rekkje land om forvaltning og vern av fiskebestandar, om gjensidig fangstløyve og fiskekvotar, og om einsidig løyve for nokre land til å fiske i norske jurisdiksjonsområde. Noreg har utover dette i aukande grad teke del i samarbeidet i relevante internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar. I kapittel 3 gjer vi greie for arbeidet i organisasjonane.

Regulering av utanlandsk fiske i norske farvatn

Utover det utanlandske fisket i norske farvatn som er avtalt i dei årlege fiskerihavtalanе, har Noreg fastsett eit generelt forbod mot utanlandsk fiske i norsk økonomisk sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen. Det er krav om lisens for utanlandske far-

tøy som skal fiske i desse områda, for å sikre at fangstnnsatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere det mogleg med ein effektiv kontroll. Det avtalte utanlandske fisket er vidare regulert gjennom forskrifter og utanlandske fartøy skal sende fangstrapportar til norske styresmakter.

Sjølv om det ikkje er noko rettsleg hinder for at Noreg kan vedta tilsvarende reguleringar for fiskevernsona ved Svalbard som i økonomisk sone, har Noreg førebels ikkje gjort det generelle forbodet for utanlandske fiskarar gjeldande i fiskevernsona. Forskrifter for fiskevernsona er i praksis sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy trass i at området er underlagt norsk fiskerijurisdiksjon. I etablerte fiskeri der også utanlandske fartøy tradisjonelt har drive fiske, har ein fordelt kvotar/talet på fiskedøgn i tråd med historisk fiske. Per i dag er det fastsett reguleringar av fisket etter torsk, reker, blåkveite, sild, lodde, uer, hyse og snøkrabbe i fiskevernsona ved Svalbard.

2.2 Det vitenskaplege grunnlaget for avtalane

Noreg legg stor vekt på å sikre eit best mogleg vitenskapleg grunnlag for fiskeriforvaltninga. Både den nasjonale forvaltninga og dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er i hovudsak baserte på rådgevinga frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES). Havforskningsinstituttet deltek med store ressursar i ICES sitt arbeid med bestandsvurdering og rådgeving. Dette kapitlet presenterer sentrale omgrep i den vitenskaplege rådgevinga.

Bestandsvurdering

Forskarane nyttar vanlegvis ein kombinasjon av informasjon frå fangststatistikk og data frå vitenskaplege tokt for å vurdere bestandssituasjonen. I tillegg til å vurdere kor stor bestanden er, ser forskarane på den relative fordelinga av aldersgrupper for å vurdere reproduksjonsevna til bestanden i åra som kjem. Prøver av mageinnhaldet til fisken fortel kva fisken har ete, og over tid gjev dette forskarane kunnskap om viktige samanhengar i økosystemet. Lange tidsseriar med data aukar presisjonen i kunnskapen år for år, slik at forskarane får betre innsyn i korleis bestandane endrar seg over tid. Likevel vil bestandsvurderingane alltid vere noko usikre, og dei siste åra i tidsserien er meir usikre enn dei lengre attende.

Artane lever i store havområde og blir påverka av mange faktorar i tillegg til fisket. Det er også forskjellar i datagrunnlaget for ulike bestandar. Sjølv for dei viktigaste kommersielle bestandane kan datagrunnlaget vere mangelfullt, særleg når det gjeld volumet og alderssamansetjinga av fangstane.

Føre-var-prinsippet

Føre-var-tilnærming til forvaltning av naturressursar er fastsett i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Gjennom føre-var-forvaltning vil ein sikre seg mot at det blir fiska så hardt på ein bestand at det på sikt kan føre til samanbrot i bestanden.

I føre-var-forvaltning blir det definert grenseverdier, eller såkalla referansepunkt, for gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand. Storleiken til gytebestanden er ein indikator på reproduksjonsevna til bestanden, medan fiskedødsraten er ein indikator på om bestanden blir hausta berekraftig.

Fordi talfestinga av grenseverdier alltid er usikre definerer ICES både ei absolutt grense og ei føre-var-grense. Føre-var-grensa uttrykker ein tryggleiksmargin. Kor stor denne tryggleiksmarginen må vere, blir bestemt av kor sikker bestandsvurderinga er og kor mykje bestanden varierer naturleg.

Sidan 1998 har ICES definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Så lenge gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand er innanfor føre-var-verdiane, vil ICES seie at bestanden er hausta berekraftig og har god reproduksjonsevne. Om verdiane er mellom føre-var-verdiane og dei absolutte ytre grensene, vil det vere risiko for at bestanden har sviktande reproduksjonsevne eller at han ikkje blir hausta berekraftig. ICES vil då råde forvaltarane til å setje i verk tiltak for å få bestanden opp igjen på eit tryggare nivå. Dersom gytebestanden er lågare eller haustingsgraden høgre enn dei absolutte grenseverdiane, vil det vere stor risiko for dårleg rekruttering.

Boks 2.1 ICES – Det internasjonale råd for havforskning

Det internasjonale råd for havforskning (ICES) er ein ubunden, vitskapleg organisasjon som gjev råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i området. ICES vart danna i 1902 og har i dag 20 medlemsland på begge sider av Nord-Atlanteren (sjå globus). Noreg har vore med sidan starten. Sekretariatet ligg i København. ICES arbeider for å fremje den vitskaplege forståinga av dei marine økosystema. Målet er å gje styresmaktene råd basert på den beste tilgjengelege vitskapen, slik at dei kan ta kunnskapsbaserte val om berekraftig bruk av dei marine miljøa og økosystema.

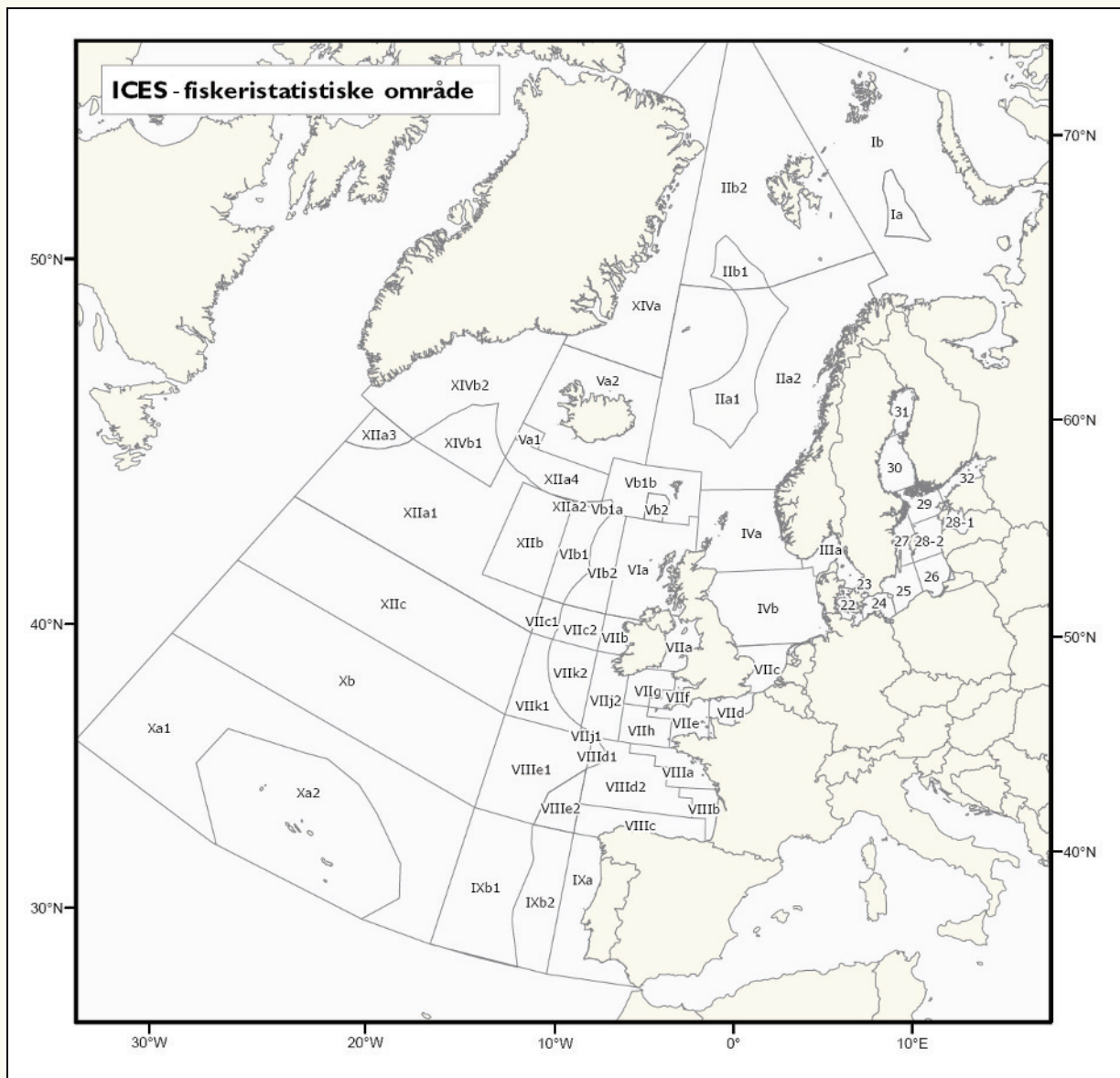
ICES har eit nettverk av meir enn 4 000 forskarar frå over 350 marine forskingsinstitutt. Det vitskaplege arbeidet blir styrt av vitskapskomiteen til organisasjonen.

Den rådgjevande komiteen ACOM gjev kvart år råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslagene i Nordaust-Atlanteren. Råda er baserte på data og vitskaplege analysar frå ei rekkje ekspertgrupper. Kartet under viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgjeving.

Figur 2.2 Medlemslanda i ICES

Boks 2.1 forts.

Figur 2.3 ICES sine fiskeristatistiske område

Råda frå ICES er offentlege, og både råd og dokumentasjon finst på internettida til organisasjonen. Havforskningsinstituttet presenterer

også råda til ICES på norsk på sine heimesider, saman med egne vurderingar.

Maksimalt berekraftig utbytte (MSY)

Føre-var-forvaltning skal sikre at ein bestand ikkje bryt saman, men denne tilnærminga legg ikkje grunnlag for å gje råd om korleis vi kan sikre det høgste moglege utbyttet av ein bestand over lang tid. Omgrepet «maksimalt berekraftig utbytte (MSY)» er eit uttrykk for forvaltarane sitt ønskje

om å hauste mest mogleg innanfor berekraftige rammer. I praksis er MSY bestemt av vekstrate, naturleg dødsrate og reproduksjonsrate i bestanden.

Populasjonar må oppretthaldast innanfor sikre biologiske grenser etter føre-var-prinsippet for å gjere MSY mogleg. MSY-tilnærminga vil innanfor desse grensene finne det nivået av gytebestand og

Figur 2.4 Prøvetaking under det norsk-russiske økosystemtoktet i 2012. Havforskar Lis L. Jørgensen leier arbeidet med å sortere botnprøvar.

Foto: Gunnar Sætra, Havforskningsinstituttet

fiskedød som fremmar størst mogleg produksjon over tid.

Økosystembasert forvaltning

Forvaltninga har dei seinare åra endra seg frå berre å sjå på ein bestand om gongen til i større grad å sjå fleire bestandar i eit økosystem i samanheng, noko som gjerne blir kalla «økosystembasert forvaltning». Ingen fiskebestand lever isolert frå andre bestandar; dei konkurrerer om same føda, eller ein bestand lever av å beite på ein annan bestand. Dette må vi ta omsyn til i fiskeriforvaltninga. Etter som dei ulike bestandane endrar storleik av naturlege årsaker eller på grunn av fiskeria, vil det også påverke kor mykje vi kan fiske av andre bestandar i same området.

Sjølv om ei integrert økosystembasert forvaltning har vore ein uttalt ambisjon i mange år, må det seiast at det er langt igjen før vi kan nå dette målet fullt ut. Dei marine økosystema er komplekse og mange samanhengar er dårleg kjende. Ei rådgjeving som tek omsyn til alle elementa i økosystemet vil krevje kunnskap vi ikkje har i dag, og som føreset store nye investeringar både i overvaking og forskning. Det er heller ikkje like-

fram å drive forvaltning på basis av slike råd, sidan sjølv rådgjevinga i større grad då blir ulike moglege kombinasjonar av kvotar enn eit konkret kvoteråd for kvar art. Det at ulike land kan ha ulike prioriteringar og mål for forvaltninga av bestandar som ein deler, kompliserer biletet ytterlegare. Ei økosystembasert forvaltning er like fullt eit klart mål, og som vi nærmar oss stegvis.

Forvaltningsplanar og haustingsreglar

Mot slutten av 1990-talet og tidleg på 2000-talet starta arbeidet med å utvikle forvaltningsplanar for mange bestandar. Dette var eit stort steg i retning av meir føreseieleg fiskeriforvaltning, både når det gjeld kvoterådgjeving, fastsetjing av kvotar og andre reguleringar av fisket.

Ein forvaltningsplan er ei konkretisering av forvaltningsstyresmaktene sine målsetjingar for forvaltninga av ein bestand, uttrykt gjennom haustingsreglar. Det er forvaltarane sitt ansvar å vedta haustingsreglar, men reglane blir ofte laga i samarbeid mellom forvaltarar og forskarar. Før nye haustingsreglar blir endeleg vedtekne, sender kyststatane dei gjerne til ICES som vurderer om reglane er i tråd med føre-var-tilnærminga og fak-

tisk fører til at forvaltarane kan nå dei måla som er sette. Når det ligg føre vedtekne forvaltningsreglar, startar ICES med å gje sine råd i tråd med desse reglane.

I byrjinga skulle haustingsreglane i all hovudsak berre tilfredsstille føre-var-tilnærminga; dei skulle kort sagt ta vare på berekraft-prinsippet. Etter kvart har målsetjinga i fiskeriforvaltninga endra seg meir i retning av maksimalt langtidsutbyte av bestandane (MSY-tilnærming). Andre-generasjons haustingsreglar tek vare på begge desse føremål.

Vi har no fått på plass planar for dei fleste viktige bestandane i våre farvatn, og det er ei målsetting å ha ei regelmessig oppdatering av desse planane. Vi er også i ferd med å revidere fleire forvaltningsplanar både i Nordsjøen og i Barentshavet, mellom anna for nordaust-arktisk torsk.

2.3 Internasjonale havmiljøprosessar

Sidan starten på 2000-talet har havmiljøspørsmål vekt aukande interesse i FN si generalforsamling, i globale miljøkonvensjonar og i opinionen. Havretten utviklar seg og nye prinsipp for å sikre biologisk mangfald og berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane er innført i internasjonale instrument og i norsk rett.

Kunnskapen om den samla verknaden av alle typar påverknader på det marine miljø aukar. Miljøutfordringane i havet spenn frå tradisjonell forureining, via mengda av plastavfall som blir ete av fisk og sjøfugl, til verknadane klimaendringane har på havforsuring, temperaturauke og etterfylgjande endringar i bestandsutbreiinga. Fiskeri påverkar økosystemet og etterlet seg eit fotavtrykk på linje med andre næringsaktivitetar.

Dei internasjonale havmiljøprosessane, mellom anna FN sine årlege resolusjonar om havmiljø og fiskerispørsmål, set rammevilkår for forvaltning av marint biologisk mangfald, og påverkar dermed handlingsrommet for utforminga av norsk havressursforvaltning og igjen lønnsmda i norsk fiskerinæring. Noreg deltek difor breitt og koordinert i dei globale avgjerdsprosessane for havmiljøspørsmål. Vi vil halde fram arbeidet for at meir av sjøarealet skal kunne nyttast til berekraftig matproduksjon, både innan fiskeri og havbruk. Havet representerer eit stort potensial for auka matproduksjon. Havet utgjer 70 prosent av jorda si overflate, men står for mindre enn fem prosent av den globale matproduksjonen.

Fiskeriativitet har fått mykje negativ merksemd i ulike internasjonale samanhengar. Dette

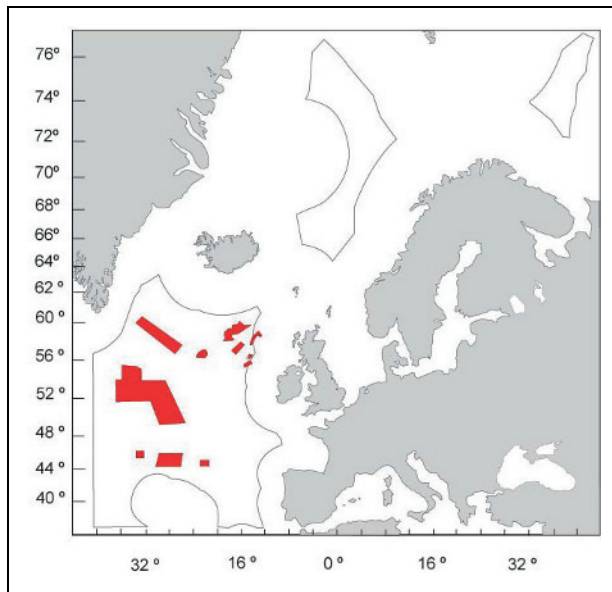
tek vi på alvor, og nyttar vår kunnskap og erfaring til å arbeide for ei betre fiskeriforvaltning. Tilstanden til dei marine økosystema blir likevel ikkje betre av regelverk og resolusjonar åleine. Noreg har difor teke til orde for å leggje større vekt på å sikre at statar implementerer eksisterande regelverk, enn å stadig utvikle nytt. Det kan samtidig vere tenleg å raffinere gjeldande regelverk for å gjere det lettare for statane å innarbeide det i sitt eige regelverk.

FN si generalforsamling vart i juni 2015 einige om å forhandle fram ein ny såkalla implementeringsavtale for å tette høl i eksisterande miljøregelverk for internasjonalt farvatn, der ein tek høgde for utfordringar på tvers av sektorar. Noreg fekk saman med fleire andre store fiskerinasjonar gjennomslag for at ei slik avtale ikkje skal underminere eksisterande implementeringsavtalar under havrettskonvensjonen, medrekna FN-avtalen om fiske på det opne hav (UNFSA) og regelverk under den internasjonale havbotnmyndigheita (mineralressursar). Det er einigheit om at avtalen skal vere juridisk bindande og omfatte utnytting av marine genetiske ressursar, bruk av marine verneområder og konsekvensutgreiingar. Den førebunde prosessen på veg mot den endelege avtalen blir sett i gang i mars 2016.

Konvensjonen om biologisk mangfald (CBD), Konvensjonen om internasjonal handel med trua plante- og dyreartar (CITES) og Konvensjonen om migrerande artar (Bonnkonvensjonen) er alle eksempel på globale miljøavtalar som får verknad for forvaltninga av kommersielle fiskeartar. Blant anna har konvensjonane verna seint veksande migrerande artar som haiar og skater. Både Den Nordaust-Atlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) og Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege atlanterhavsområdet (OSPAR) har oppretta beskytta område i internasjonalt farvatn (Marine Protected Areas). NEAFC har stengt område for fiske som dekkjer eit areal større enn Storbritannia og Irland til saman, jf. figur 2.5. I 2008 oppretta dei to organisasjonane eit formelt samarbeid og til saman regulerer dei ei rad ulike aktivitetar.

Fiskeriforvaltninga set også i verk andre tiltak for å beskytte ressursane, til dømes forbod mot å fiske med visse reiskapar, tidsavgrensa fiske, opning og stenging av fiskefelt og arealbaserte reguleringar (som korallvern og forbod mot botnfiske). Til saman medverkar alle dei nemnde tiltaka til eit viktig vern for sårbare marine område og økosystem.

Marine verneområde og andre effektive arealbaserte forvaltningstiltak inngår no i oppfølginga

Figur 2.5 NEAFC si stenging av botnfiske i internasjonalt farvatn

av CBD sitt globale mål om å beskytte 10 prosent av kyst- og havområde innan 2020. Målet vart stadfesta i FN sine nye mål for berekraftig utvikling fram mot 2030. Noreg har innført ulike arealtiltak i omkring 50 prosent av det samla sjøarealet på 2 millionar km².

Fiskeriforvaltningsorganisasjonane som Noreg er medlem i, som NEAFC, NAFO og SEAFO, har vedteke arealbaserte stengingar mot fiskeri. Dei nye FN-måla om berekraftig utvikling har eit eige mål om berekraftig havforvaltning. Noreg bidrar til at dette målet blir oppfylt nasjonalt og globalt.

2.4 Kontroll og handheving

Ei berekraftig hausting av fiskeressursane krev at ein kan regulere den totale fiskeriaktiviteten og ha kontroll med det faktiske fisket. Det er utfordrande og krev stor grad av internasjonalt samarbeid, fordi fiskefartøy opererer innanfor jurisdiksjonsområda til mange ulike land og også i opne havområde.

Ein rapport frå 2009 har rekna omfanget av ulovleg fiske til å vere om lag 15 prosent av all fangst¹. Departementet kan ikkje gå god for tala, men ulovleg fiske er eit alvorleg trugsmål mot

fiskeressursane. Det viser seg også at fiskerikriminalitet i ein del tilfelle har bindeledd til anna kriminell verksemd som smugling av narkotiske stoff, menneskehandel, korrupsjon og økonomisk kriminalitet.

Kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) har stått høgt på dagsorden dei seinare åra. Det gjeld både i det kontrollsamarbeidet Noreg har med andre land, i FN sin matvareorganisasjon (FAO) og i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOar).

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot UUU-fiske og fiskerikriminalitet, og Noreg arbeider med å sikre at internasjonale avtar er tilstrekkeleg innarbeidde i den nasjonale lovgjevinga. Særleg gjeld dette pliktane våre gjennom dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane, dei tosidige avtalane og den globale hamnestatsavtalen som er inngått under FAO.

Dei seinare åra har det vorte klart at den omfattande fiskerikriminaliteten må takast på alvor og handsamast på same vis som annan grenseoverskridande organisert kriminalitet. FN sitt kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og INTERPOL har difor dei siste åra teke tak i arbeidet mot fiskerikriminalitet.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen saman med Kystvakta og salslaga. Saman utarbeider dei nasjonale strategiske risikovurderingar for å sikre at kontrollressursane blir sette inn der det er mest sannsynleg at lovbrøt skjer, og der følgjene av lovbrøtet er størst. Etterforsking av fiskerikriminalitet har politi og påtale-makt ansvar for.

Kystvakta og Fiskeridirektoratet har i ei årrekke samarbeidd om å kartleggje og analysere fiskerikriminalitet i Barentshavet. Politiet og tollstyresmaktene er òg med i arbeidet, som omfattar systematisk samling av informasjon om mogleg grenseoverskridande fiskerikriminalitet der aktørar med ulik nasjonalitet er involverte.

Kontrollsamarbeid med andre land

Noreg har tosidige avtar om kontrollsamarbeid med alle land som har interesser i norske havområde. Kontrollavtalane inneber at partane skal samarbeide om å kjempe mot ulovleg fiske og omfattar mellom anna rapportering av landingar av fisk frå fartøy frå tredjeland.

Det tosidige samarbeidet har vore viktig for nedgangen i UUU-fiske i Nordaust-Atlanteren dei siste åra. Ikkje minst har det norsk-russiske samarbeidet hatt mykje å seie for å få kontroll med det ulovlege fisket i Barentshavet. Noreg og Russland

¹ Agnew et al.: Estimating the Worldwide Extent of Illegal Fishing. PLOSOne, 2009: <http://www.plosone.org/article/info:doi/10.1371/journal.pone.0004570>

Figur 2.6 Kystvakta kontrollerer at fisket skjer på lovleg vis ved å måle maskestorleiken på trålen

Foto: Kystvakta

utvekslar informasjon gjennom året, til dømes kvoteoversikter og landingsstatistikk. Kring årsskiftet gjennomfører partane felles analysar av uttak knytt til enkeltfartøy og av totaluttaket. Noreg og Russland utvekslar òg inspektørar og observatørar ved kontrollar på havet og i land.

Utvida sporing og elektronisk fangstrapportering er viktige element i kampen mot ulovleg fiske. Det ligg no føre satellittsporingssavtarar mellom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren.

Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det er seinare inngått tilsvarende avtarar med Island, Russland og Færøyane. Gjeldande avtale med Island trådde i kraft 1. januar 2014. Avtalen med Færøyane trer i kraft 1. juli 2016. Det er førebels ikkje bestemt når avtalen med Russland vil tre i kraft.

Svartelister og hamnestatskontroll

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOane) er viktige aktørar i kampen mot UUU-fiske. Noreg har vore ein pådrivar for å få organisasjonane vi er medlem i til å opprette svartelister over fartøy som driv UUU-fiske.

Fordi fartøy som driv UUU-fiske ofte opererer globalt, og fangsten gjerne blir landa utanfor området der fangsten vart teken, har Noreg òg arbeidd for at ulike RFMOar skal godta kvarandre sine UUU-lister. Det er det no nokså vanleg å gjere. NEAFC fører til dømes i dag fartøy på si svarteliste dersom CCAMLR, NAFO eller SEAFO kan stadfeste at fartøyet har vore involvert i UUU-fiske.

Avtalen om hamnestatstiltak for å førebyggje, hindre og eliminere ulovleg, urapportert og uregulert fiske er eit viktig instrument som skal bidra til betre kontroll med fisket. Avtalen vart vedteken 22. november 2009, men trer først i kraft når 25 statar har slutta seg til. Noreg er ein av 19 statar (per 22. februar 2016) som har ratifisert avtalen og arbeider for at fleire statar skal slutte seg til.

Etter avtalen skal partane krevje at informasjon om fartøy og fangst blir sendt til hamnestaten før fartøyet får tilgang til hamna. Denne informasjonen skal styresmaktene i hamnestaten bruke til å forsikre seg om at fartøyet ikkje har vore involvert i UUU-fiske.

Noreg har arbeidd aktivt for at RFMOane skal vedta reglar om hamnestatskontroll og for at desse reglane skal utvidast i samsvar med den globale avtalen. Både NEAFC, NAFO, CCAMLR, SEAFO og ICCAT har vedteke reguleringar om hamnestatskontroll.

Når den globale avtalen om hamnestatstiltak trer i kraft er det venta at den blir eit viktig supplement til andre reaksjonar mot ulovleg fiske. Det kan vere kontrollaktivitetar, oppbringning av fartøy og andre straffeprosessuelle eller administrative skritt mot dei som kontrollerer eller eig fartøyet.

Globale retningslinjer om flaggstatsansvar

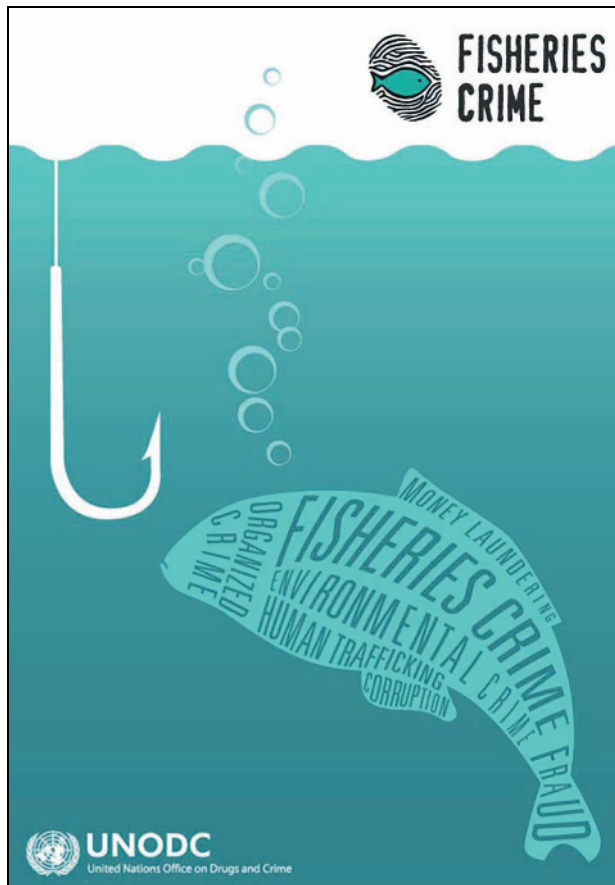
Som eit ledd i kampen mot UUU-fiske vedtok FAO sin fiskerikomiteé (COFI) globale retningslinjer for flaggstatsansvar i juni 2014. Retningslinjene inneheld mellom anna kriterium for evaluering av flaggstaten samt eit kapittel om samarbeid mellom flaggstat og kyststat.

Retningslinjene er ikkje folkerettsleg bindande, og skapar dermed ikkje nye plikter for statane, men konkretiserer korleis ansvarlege flaggstatar opptrer. På dette viset vil dei kunne bidra til å identifisere statar som ikkje opptrer ansvarleg. Vidare kan dei vere til hjelp for statar som ønskjer å ta ansvar som flaggstat.

Marknadstiltak – fangstsertifikat

Eit fangstsertifikat skal dokumentere at fisken er teken på lovleg vis i samsvar med gjeldande krav. EU har sidan 2008 stilt krav om at fangstsertifikat skal følgje med når villfanga fisk blir importert, og seinare har fleire statar kravd det same.

Noreg har ein eigen avtale med EU om krava som gjeld når norskfanga fisk skal importerast til EU. Liknande avtarar er inngått med Kina og

Figur 2.7 UNODC-kampanje 2015

Ukraina. Tunfiskorganisasjonen ICCAT har i fleire år kravd fangstdokumentasjon ved fangst av makrellstørje, storauga tunfisk og sverdfisk. CCAMLR har også eit system for elektroniske fangstsertifikat for patagonisk tannfisk.

I COFI – FAO sin fiskerikomité – er det sett i gang ein prosess om moglege globale retningslinjer for fangstsertifikat. Noreg har teke til orde for å få på plass enklare og meir effektive modellar, og komiteen slutta seg til at marknadsretta tiltak skal vere klare, enkle, rettferdige og gjennomslagskraftige. Slike tiltak må ikkje verte tekniske hinder for handel.

Forsterka arbeid mot fiskerikriminalitet

Sjølv om tiltak som hamnestatskontroll og fangstsertifikat gjer det vanskelegare å få ulovleg fanga fisk på marknaden, er desse verkemidla ikkje tilstrekkelege til å få bukt med den omfattande fiskerikriminaliteten i verda. Den globale kampen mot fiskerikriminalitet er komplisert og involverer både politiet, påtalemakta og kontrollstyresmaktene.

Fiskeriresolusjonen frå generalforsamlinga i FN i 2008 peikar på at det kan vere sambandslinjer mellom UUU-verksemd og annan grenseoverskridande organisert kriminalitet. For å ha ei heilskapleg tilnærming til UUU-spørsmåla må vi ta dette poenget med i vurderinga av framtidige tiltak.

Fiskeriforvaltningas analysenettverk

Fiskeriforvaltningas analysenettverk (FFA) har sidan 2009 arbeidd mot organisert kriminalitet knytt til ulovleg fiske. FFA ligg under Nærings- og fiskeridepartementet og er eit samarbeid på tvers av ei rekkje departement og etatar. Analysenettverket er samansett av fagpersonar frå Politiet, Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Kystverket, Tolldirektoratet, Arbeidstilsynet og Skattedirektoratet. Nettverket lagar oppdaterte, tverretatlege analysar om ulovleg uttak av fisk frå havet og annan fiskerirelatert kriminalitet, som til dømes ulovleg kapitalflyt som stammar frå omsetning av ulovleg fanga fisk. Gjennom eit bistandsprosjekt i samarbeid med INTERPOL hjelper FFA også utviklingsland med å handtere fiskerikriminalitet og å koordinere felles innsats.

Fiskerikriminalitet inneber ofte grov økonomisk kriminalitet, og for å nedkjempe dette må ein følgje pengestraumane. Fiskeridirektoratet, Økokrim, Skattedirektoratet og Tolldirektoratet har dei siste åra utvikla gode rutinar og styrka samarbeidet, mellom anna gjennom arbeidet i FFA. Fisk er ei global handelsvare, og kunnskap om kva ruter som blir nytta og på kva måte den ulovlege fisken blir transportert, vil gje oss eit meir heilskapleg bilde av aktørane som er involverte.

OECD har også nyleg tatt opp desse tema i ein norskfinansiert rapport om skattekriminalitet i fiskerinæringa. Rapporten vert følgt opp med eit planlagt møte i OECD hausten 2016 om økonomisk kriminalitet i fiskeindustrien. Verksemdar som er involverte i slike aktivitetar må kartleggast grundig. Derfor har Noreg i 2015 teke initiativ til opprettinga av Nord-atlantisk fiskerietterretning, ei regional tverretatleg gruppe, mellom anna med representantar frå landa sine fiskeri-, toll- og skattemyndigheiter.

UNODC

FN sitt kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) i Wien er den globale arenaen for å førebyggje og nedkjempe kriminalitet. Dei siste åra har organisasjonen auka merksemda om fiskerikriminalitet, mellom anna etter ein FN-studie av

Boks 2.2 INTERPOL-operasjonen Spillway-II

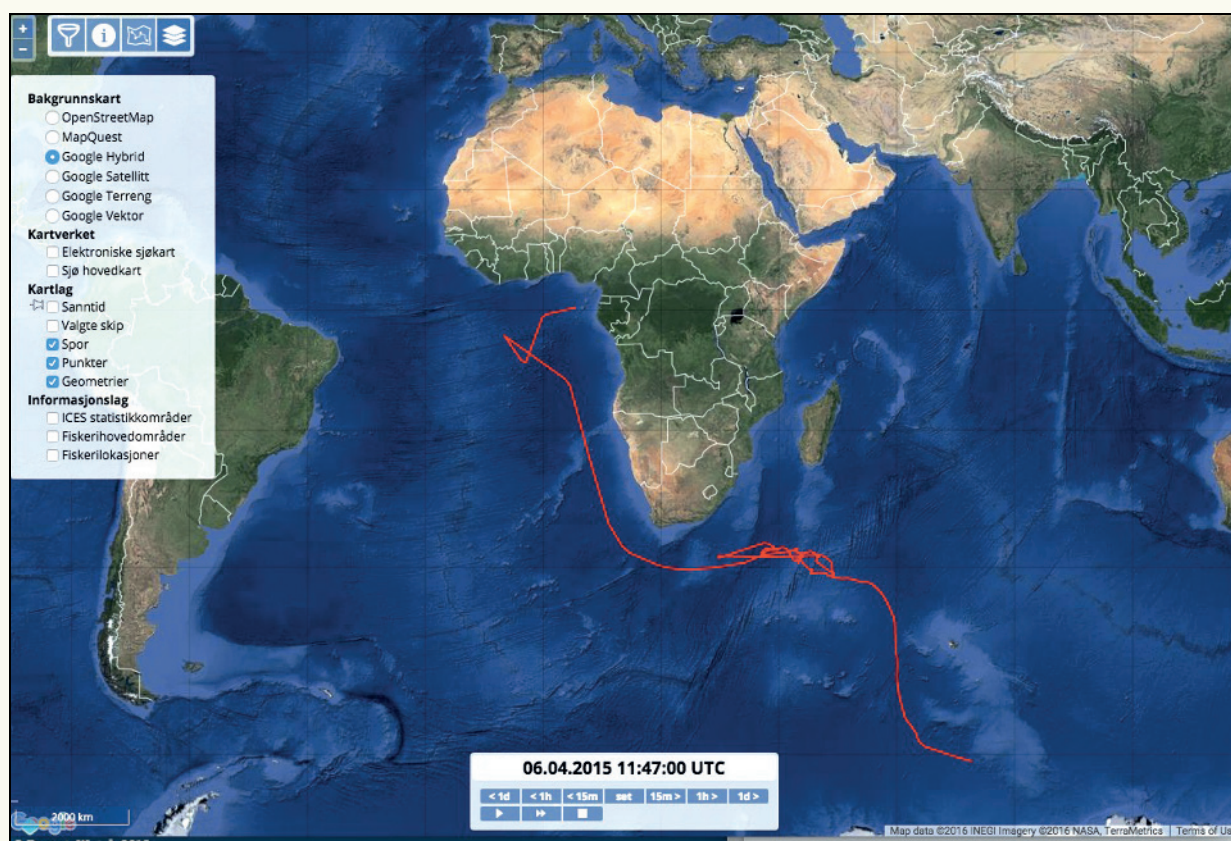
I 2013 vart ein INTERPOL lillanotis om fartøyet Thunder sendt ut. Fartøyet vart ettersøkt av Noreg, New Zealand og Australia gjennom INTERPOL si arbeidsgruppe mot fiskerikriminalitet for å ha vore knytt til ulovleg fiske i Sørishavet.

Fartøyet vart oppdaga i Sørishavet rett før jul i 2014 og eit internasjonalt lag frå mellom anna Noreg, New Zealand, Australia, USA, Canada, Sør-Afrika og Nigeria arbeidde tett saman under ein INTERPOL-operasjon, OP Spillway-II, for å bringe opp fartøyet.

Jakta på det opne hav varte i 110 dagar, heilt til fartøyet sokk i den økonomiske sona til den

vestafrikanske staten São Tomé og Príncipe utan skade på mannskap om bord. Tre offiserar frå fartøyet vart arresterte i São Tomé og Príncipe. Dei fekk mellom 32 og 36 år i fengsel og ei bot på 16 millionar dollar. Spania etterforskar no dei av offiserane og operatørane som er busett i Spania.

Noreg gjer ei stor innsats i INTERPOL si arbeidsgruppe mot fiskerikriminalitet. Analyseprodukt vert levert frå FFA og Fiskeridirektoratet. Me ser òg ei auke i operativ aktivitet i ei rekkje andre land, med betre utveksling av etterretningsinformasjon og koordinert operativ innsats.

Figur 2.8 Noreg bidrog med sporingsanalyser frå Barents Watch slik at ein kunne følge fartøyet frå Sørishavet til Guineagulfen

Illustrasjon: Barents Watch

grenseoverskridande organisert kriminalitet i fiskerinæringa. FN si kriminalitetskommisjon, som er det styrande organet for UNODC, har no etablert ei ekspertgruppe om organisert kriminalitet på havet. UNODC har også nyleg teke med fiske-

rikskriminalitet som ein del av organisasjonen sitt program mot miljøkriminalitet. Desse tiltaka er viktige bidrag til arbeidet mot fiskerirelatert kriminalitet i framtida. Noreg tek aktiv del i dette arbeidet og bidreg også økonomisk.

INTERPOL

INTERPOL er verdas største internasjonale politiorganisasjon og bidreg med koordinering og bistand til land ved grenseoverskridande operasjonar. Dei har oppretta ei eiga permanent arbeidsgruppe som skal arbeide mot fiskerikriminalitet og to program mot slik kriminalitet.

Det første INTERPOL-programmet mot fiskerikriminalitet vart offisielt lansert i Lyon i februar i 2013, og norsk politi og forvaltning deltok saman med representantar frå 62 andre statar. Det andre INTERPOL-programmet, som handlar om bistand til utviklingsland i kampen mot fiskerikriminalitet, starta i april 2014. Noreg har gjeve finansielle bidrag til begge programma.

ILO

FNs arbeidsorganisasjon, som har ansvar for ein konvensjon mot tvangsarbeid, arbeidar mot tvangsarbeid i fiskerinæringa i samarbeid med INTERPOL og UNODC. ILO arrangerte i november 2015 eit ekspertmøte i Oslo om utnytting av arbeidskraft i fiskerisektoren i Atlanterhavsregionen.

2.5 Anna internasjonalt fiskeri-samarbeid

Fisk er mat

Tilgang til mat er ein viktig menneskerett, og har stått sentralt i FN sitt arbeid med strategiske utviklingsmål. Generalforsamlinga i FN har peika på global matsikkerheit som den mest krevjande utfordringa i samband med befolkningsveksten. Verdas matvareorganisasjon FAO har anslått at innan 2050 vil behovet for mat i verda være auka med 100 prosent.

Potensialet for produksjon frå havet er undervurdert og underutnytta. Difor har Noreg lagt særleg vekt på fisk som mat i alle relevante globale fora dei seinare åra. Dette er eit langsiktig strategisk arbeid. Det gjeld å få på plass den politiske erkjenninga av at auka produksjon av fisk er eit viktig bidrag i arbeidet for å fjerne svolt. Det er dessutan viktig å få fram kunnskap om verdien av marin mat i ein sunn diett. Som global hovudaktør innan sjømat er det også i norsk sjømatnæring si interesse at etterspørselen etter fisk aukar.

Deklarasjonen frå FN si konferanse om berekraftig utvikling i Rio de Janeiro i 2012 (Rio+20) understreka den grunnleggjande retten til mat og fiskeri og akvakultur si viktige rolle i arbeidet for betre matsikkerheit og ernæring. Dette var ein

milepåle i arbeidet med å anerkjenne fisken si rolle i global matforsyning.

Etter norsk initiativ behandla FN sin komité for global matsikkerheit (CFS) hausten 2014 for første gong mat frå havet som eit eige tema. CFS fatta då eit vedtak kor dei sentrale elementa var:

- Fisken sitt bidrag til matsikkerheit og ernæring
- Fisken må takast med når ernærings og matpolitikken blir utforma
- Matsikkerheit og ernæringsomsyn må integrerast i strategiar og politikk innan fiskeri og akvakultur

Nærings- og fiskeridepartementet vil halde fram innsatsen i FN og andre globale fora for å fremje forståinga for kva fisk har å seie for matsikkerheit og ernæring. Samtidig bidreg Noreg praktisk, gjennom utviklingssamarbeid, med å hjelpe fram auka produksjon av fisk i andre delar av verda. Norsk fiskeri- og havbruksnæring bidreg også direkte med mat. I tillegg tener den norske forvaltninga som eit eksempel på korleis andre land på berekraftig grunnlag kan auke sjømatproduksjonen sin.

Frå norsk side har ein i 2015 auka merksemda om matsvinn. Det er satt i gang eit nasjonalt arbeid i samarbeid med matkjedene for å bidra til at mat pakkast, seljast og konsumerast på ein slik måte at mindre mat blir kasta.

Internasjonalt har Noreg røyst problemstillinga om matsvinn i ulike fora. FAO har berekna at 35 prosent av all fisk som blir fiska og oppdrettat går tapt. Det utgjer om lag 50 millionar tonn mat. Det er ei utfordring å auke den globale matforsyninga med eit minst mogleg fotavtrykk i naturen. Å auke mattilførsla gjennom redusert svinn vil vere den mest miljøvenlege metoden. Frå norsk side er det difor foreslått å utvikle ein global handlingsplan for å redusere tap av mat innanfor fiske- og akvakultur i alle ledd av kjeden frå fangst, oppbevaring, produksjon, transport til konsument. På bakgrunn av dette initiativet vil «Food Losses» være eit eige dagsordenpunkt på FAO sin fiskerikomité sin sesjon i juli 2016.

Utviklingssamarbeid

Norsk havressursforvaltning nyt stor respekt og har spelt ei sentral rolle i utforminga av internasjonalt regelverk på området, som til dømes botnfiske, hamnestatskontroll, utkast og bifangst. Noreg får difor mange spørsmål frå utviklingsland om å hjelpe til i deira utvikling av fiskeri og oppdrett.

Figur 2.9 Forskingsfartøyet Dr. Fritjof Nansen har vore eit viktig verktøy for estimering av fiskeribestandar

Foto: Havforskningsinstituttet

Det er Utanriksdepartementet som har forvaltningsansvaret for norsk fiskeribistand – både geografisk og tematisk. Slik bistand blir i dag gjeven til ei rekkje land i Afrika, og til nokre land i Asia og Sentral-Amerika.

For å følge opp ønskjer og oppmodingar frå utviklingsland trekkjer Utanriksdepartementet og Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) på norsk fiskerifagleg kompetanse. Samarbeid mellom fagfolk i søsterinstitusjonar i utviklingsland og i Noreg har vist seg å fungere særst bra. Slikt institusjonelt samarbeid fremjer fagleg kompetanse og kapasitet. Norad byggjer si eiga rådgjeving på norsk fiskerikompetanse, og har ein rammeavtale med dei sentrale norske forskings- og forvaltningsinstitusjonane på fiskeriområdet: Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning og Veterinærinstituttet. Innan fiskeriutdanning og fiskeriforskning har Norad rammeavtale med Universitetet i Tromsø og Fiskerihøgskulen.

Fiskeribistanden følgjer dei same føringane som gjeld for norsk bistand generelt og omfattar samarbeid på ei rekkje område, inkludert:

fiskeripolitikk, administrasjon og lovgjeving, regelverk, forskning, ressurskartlegging og overvaking og forbetring av teknologi. Kapasitetsbygging er eit gjennomgåande tema i all bistand på området. Utover EAF Nansen-programmet (sjå boks 2.3) er samarbeidstiltak på fiskeriområdet i hovudsak basert på etterspørsel etter norsk ekspertise.

Norsk fiskeriforvaltning og fiskeriforskning har frå midt på 1990-talet bygt opp rammeverket for fiskeriforvaltninga (lovverket) og gjeve forvaltningsstøtte gjennom langsiktige program i Namibia, Sør-Afrika og Vietnam. I tillegg har det vore bistandsprosjekt innanfor fiskeriforvaltning og fiskeriforskning i Kina, Indonesia, Mosambik og Angola. Norsk fiskeribistand støtter også regionale program og regionale fiskeriforvaltningsmekanismar, som samsvarar med norsk fiskeripolitikk og norsk utanrikspolitikk.

Anna tosidig fiskerisamarbeid

Norske fiskeristyresmakter har tosidige samarbeidsavtalar, såkalla MoUar (Memorandum of Understanding), med fleire land. Avtalane med

Boks 2.3 EAF Nansen-programmet

Nansen-programmet har vore ein hjørnestein i norsk fiskeriutviklingssamarbeid heilt sidan 1970-talet. Programmet er tufta på ein avtale inngått med FN sin mat og jordbruksorganisasjon (FAO) om at Noreg skal byggje og drifte eit fiskeriforskningsfartøy. Skipet, som fører både norsk flagg og FN-flagg, utgjer hovudverktøyet for ressursprogrammet. Sidan 1975 har over 60 land i Afrika, Asia og Mellom-Amerika og Sør-Amerika fått assistanse med kartlegging og overvaking av fiskeressursar, og med opplæring og utdanning. For mange land har slik kartlegging gitt eit særskilt viktig datagrunnlag for investeringsplanar i flåte og industri og for berekraftig fiskeriforvaltning. Ressurskartlegginga frå Nansen-programmet er i mange område dei einaste bestandsoversiktene som eksisterer.

I tråd med moderne krav til fiskeriforvaltning har programmet endra seg og utvikla seg i retning av ei økosystembasert fiskeriforvaltning. Nansen-programmet vart difor i 2007 avløyst av eit nytt program: «Ecosystem Approach to Marine Fisheries Management in Development Countries» – det såkalla EAF Nansen-programmet. EAF Nansen-programmet har følgjande hovudoppgåver:

- Stønad til nasjonal og regional fiskeriforvaltning ved å planlegge og innføre nye forvaltningssystem i samsvar med EAF-prinsipp (Ecosystem Approach to Fisheries Management)

- Økosystemvurderingar og overvaking
- Kapasitets- og kompetansebygging i nasjonale institusjonar og lokale organisasjonar

Ansvar for planlegging, økonomi, gjennomføring og rapportering under EAF Nansen-programmet ligg hos FAO. Havforskningsinstituttet i Noreg er ansvarleg for drifta av forskningsfartøyet og den vitskaplege delen av programmet. Skipet *F/F Dr. Fridtjof Nansen* vart bygd i 1974, og erstatta av eit nytt fartøy i 1993. Dette er no klart for utskifting, og eit nytt fartøy er under bygging. Det er planlagt ferdig ein gong i 2016.

Figur 2.10 Det planlagde nye fartøyet F/F Dr. Fridtjof Nansen

Foto: Havforskningsinstituttet

USA, Canada, India og Brasil er dei som er mest aktive.

Basert på MoUane har Noreg årlege møter med fiskeristyresmaktene i USA og Canada. Møta gjev høve til å drøfte saker der det er uenigheit, og til å diskutere initiativ og samarbeid i internasjonale forum som fiskerikomiteane i FAO og OECD, i WTO og i aktuelle RFMOar. I det tilsidige forholdet med USA er det særleg spørsmål om UUU-fiske og oppfølging av vedtak i internasjonale forum som FAO og forskningssamarbeid som står sentralt.

Noreg og India har samarbeida på fiskeriområdet med røter tilbake til 1952. Arbeidet vart vitalisert med ein ny MoU frå 2010. Samarbeidet omfattar forskning, utstyr og teknologi, forvaltning av fiskeri og havbruk, kvalitet, fiskehelse og miljø og samarbeid gjennom globale organisasjonar og

prosessar. I det vidare samarbeidet vil det bli lagt særleg vekt på å utvikle marint oppdrett i merdar og å overføre norsk teknologi og utstyr.

Det norsk-brasilanske samarbeidet tok fart etter ein felles MoU i 2009. Det brasilianske fiskeridepartementet ønskte eit fagleg samarbeid med Noreg for å utvikle ei kunnskapsbasert og miljømessig berekraftig fiskeri- og akvakulturforvaltning i Brasil. Sidan 2011 har både fiskeriministrene, forskarar og folk frå forvaltninga i dei to landa møtt fleire gonger. Fagleg har samarbeidet vore konsentrert om kunnskapsoverføring og kompetanseoppbygging i fiskeoppdrett, fiskeriforvaltning og havrett, fiskehelse og samarbeid i internasjonale organisasjonar og prosessar, særleg i FAO. Departementsstrukturen i Brasil er no endra, og det er nett no uklart kva som vil skje med dette samarbeidet framover.

3 Fiskeritavtalane for 2016

3.1 Oversikt over avtalane

Med bakgrunn i det havrettslege rammeverket fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land om forvaltninga av felles fiskeriresursar. Noreg inngår både tosidige og fleirsidige avtalar om forvaltninga av bestandar vi deler. I tillegg blir det inngått avtalar i dei internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonane der Noreg deltek.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i dei ulike forhandlingsprosessar og internasjonale ressursforvaltningsfora:

- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del

Tosidige avtalar

Noreg har ført forhandlingar og inngått avtalar for 2016 med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er òg ført forhandlingar og inngått avtalar med EU, på vegne av Danmark og Sverige, om fiske i Skagerrak og Kattegat og med EU, på vegne av Sverige, om svensk fiske i Noregs økonomiske sone. Noreg har også samarbeidd med Island om kvotebyte og oppfølging av Smottholavtalen.

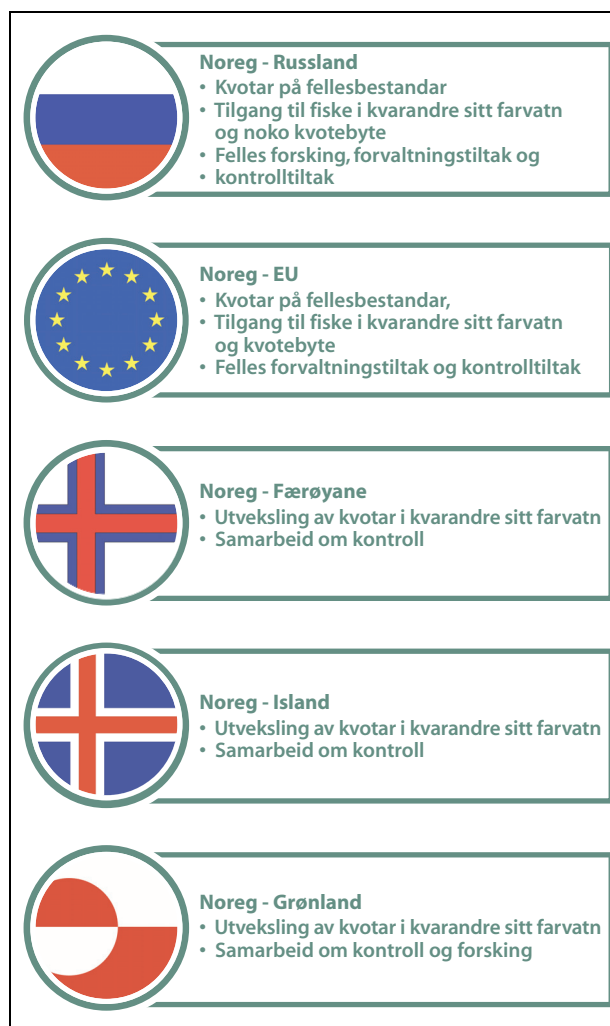

Figur 3.1 Måla for det internasjonale fiskerisamarbeidet

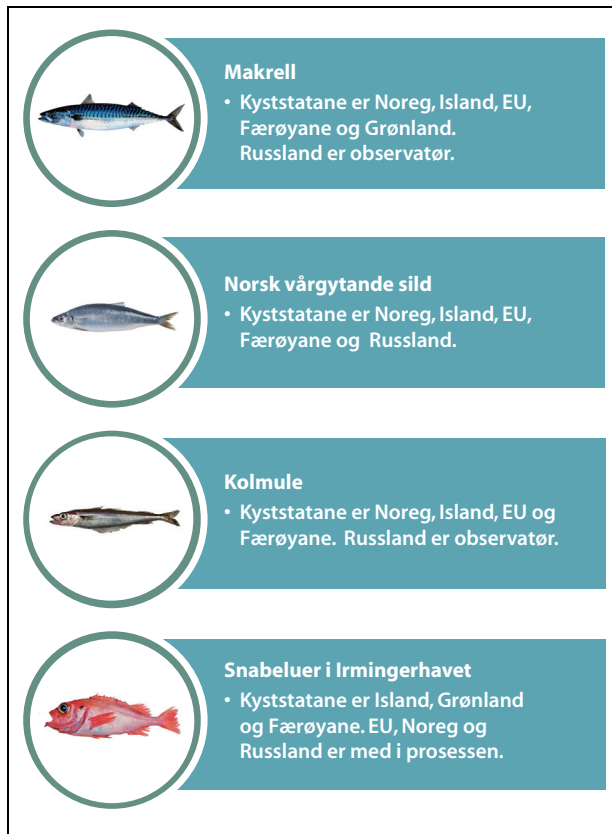
Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

Noreg har teke del i kyststatsforhandlingar om dei store vandrande bestandane makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule for 2016. I tillegg er det forhandla om fleirsidige avtalar om forvaltninga av snabeluer i Irmingerhavet, Barentshavet og Norskehavet med ulike partar. Det kan komme ny sonetilhøyringsrapport som vil krevje nye forhandlingar.

Noreg forhandlar òg med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regule-

Figur 3.2 Oversikt over dei tosidige avtalane Noreg har med andre land

Figur 3.3 Oversikt over kyststatsavtalane der Noreg deltek

ring av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

Forhandlingane om kyststatsavtalane gjeld totalkvotar, forvaltning og fordeling.

Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar. Noreg legg stor vekt på det internasjonale samarbeidet om fiskeriforvaltning og deltek i fleire regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar – dei såkalla RFMOane. I tillegg deltek vi aktivt i nokre globale organisasjonar. Ei oversikt over organisasjonane Noreg deltek i finst i figur 3.4.

Delegasjonane

Når Nærings- og fiskeridepartementet utnemner delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane ligg det ei balansert vurdering til grunn. Det blir lagt vekt på at partane forhandlingane vedkjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg storleik, og dessutan forhand-

lingstaktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane hatt representantar frå Nærings- og fiskeridepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Sjømat Norge og Norges Kystfiskarlag. Dei seinare åra har Kommunanes Sentralforbund og Sametinget vore medlemmar av delegasjonen til dei tosidige forhandlingane med Russland. Kven forhandlingane kan seiast å vedkome vil like fullt kunne vurderast på sjølvstendig grunnlag frå år til år.

3.2 Tosidige avtalar

3.2.1 Noreg – Russland

Fiskerisamarbeidet mellom Noreg og Russland er formalisert gjennom avtalen 11. april 1975 om samarbeid innan fiskerinæringa og avtalen 15. oktober 1976 om gjensidig fiskerisamarbeid. Avtalane regulerer ei gjensidig plikt til samarbeid om praktiske spørsmål innanfor fiskeriforvaltninga og til å gjennomføre konsultasjonar om desse spørsmåla, med særleg vekt på tiltak for å ta vare på bestandane og koordinere fiskerivitskapleg forskning.

Med bakgrunn i avtalane, har Noreg og Russland gjennom Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen ført årlege forhandlingar om totalkvotar og reguleringstiltak for bestandane vi deler i Barentshavet. Til fellesbestandane reknar vi nordaust-arktisk torsk, nordaust-arktisk hyse, blåkveite, snabeluer og lodde. Partane er einige om å forvalte kongekrabbebestanden kvar for seg i sine respektive økonomiske soner, men drøftar resultatane frå felles forskingsinnsats om krabben på dei årlege sesjonane.

Partane fastset totalkvotar og fordeler kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Partane avtalar også gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og byter kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar. I tillegg omfattar avtalane harmonisering av teknisk regelverk.

Noreg og Russland har forvaltningsplanar for torsk, hyse og lodde som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. I 2016 skal planane for torsk, hyse og lodde reviderast.

Det er einigheit mellom dei to landa om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter at det er fastsett kvote til tredjeland blir kvotane for nordaust-arktisk torsk og nordaust-arktisk hyse fordelte med 50 prosent til kvar av partane Russland og Noreg. Loddekvoten er fordelt med 60

Organisasjon	Formål	Medlemmar
 NEAFC Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen	Berekraftig bruk, rasjonell forvaltning og kontroll av marine artar i konvensjonsområdet.	Danmark (på vegner av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland.
 NAFO Den nordvestatlantiske fiskerioorganisasjonen	Bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet.	12 medlemsland. Fire er kyststatar til konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike og Danmark.
 SEAFO Den søraustatlantiske fiskerioorganisasjonen	Langsiktig og berekraftig bruk av marine ressurser i søraustatlanten.	Medlemmar i SEAFO er Angola, Namibia, Sør-Afrika, EU, Noreg, Japan og Sør-Korea.
 CCAMLR Kommisjonen for bevaring av marine levande ressursar i Antarktis	Bevare dei levande marine ressursane i Antarktis. Det omfattar rasjonell utnytting.	24 statar pluss EU er medlemmar, i tillegg til 11 tiltredande statar.
 ICCAT Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk	Bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet.	50 partar (medrekna EU som ein part).
 NAMMCO Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen	Samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren.	Noreg, Grønland, Færøyane og Island er medlemmar. Danmark, Russland, Canada og Japan er observatørar.
 IWC Den internasjonale kvalfangstkommisjonen	Verne kvalbestandar mot overbeskatning og sørge for utvikling i kvalfangstnæringa, basert på vitenskapleg grunnlag.	89 partar.

Figur 3.4 Oversikt over internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar som Noreg deltek i

prosent til Noreg og 40 prosent til Russland. Kvoten for blåkveite er fordelt med 51 prosent til Noreg, 45 prosent til Russland og 4 prosent til tredjeland for fiske i fiskevernsona ved Svalbard. I 2014 vart Noreg og Russland også einige om fordelinga av snabeluerbestanden. Etter dette er snabeluerkvoten fordelt med 72 prosent til Noreg, 18 prosent til Russland og 10 prosent til tredjeland.

Dei siste åra er det lagt stor vekt på å utvikle felles tekniske reguleringstiltak for fisket i Barentshavet og Norskehavet. Tiltaka er basert på vitskaplege analysar. Det er også utvikla ein felles metodikk for å analysere det totale uttaket av torsk og hyse i Barentshavet.

2016-avtalen

Kvoteavtalen for 2016 mellom Noreg og Russland vart underskriven i Astrakhan 9. oktober 2015, på den 45. sesjonen til Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. Den avtalte totalkvoten for fellesbestandane og fordelinga mellom Noreg, Russland og tredjeland er ført opp i tabell 3.1. Tabellane 3.2 og 3.3 på neste side viser ei oversikt over norske kvotar i russisk økonomisk sone og russiske kvotar i norsk økonomisk sone.

Partane vart einige om ein totalkvote for nordaust-arktisk torsk på 894 000 tonn i 2016. Totalkvoten er fordelt mellom Noreg, Russland og tredjeland etter same mønster som tidlegare år. Den norske kvoten for 2015 er 401 240 tonn, inkludert 21 000 tonn kysttorsk.

For nordaust-arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ei totalkvote på 244 000 tonn. Dette er ein auke på 9 prosent frå 2015. Den norske hysekvoten er med dette 118 700 tonn.

Noreg og Russland vedtok også å vidareføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Vedtaket inneber at partane kan overføre inntil 10 prosent av kvoten til neste år, eller fiske inntil 10 prosent av eigen kvote på forskot (av neste års kvote).

Figur 3.5 Delegasjonsleiarane Ilja Vasiljevitsj Sjestakov og Arne Røksund ved underskrivinga av den norsk-russiske fiskeriatvaten for 2016

Foto: Den norske ambassaden i Moskva

Noreg har tradisjonelt gjeve Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekvotane sine i vår økonomiske sone. Dette er både fordi fisken er større lenger vest og fordi ei vestleg fordeling av fisket gjer kontrollen enklare. Av omsyn til balansen i kvoteavtalen er Noreg og Russland òg for 2016 einige om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Avtalen for 2016 gjev mellom anna partane rett til å fiske inntil 200 000 tonn torsk i kvarandre sine soner.

Totalkvoten for blåkveite er 22 000 tonn i 2016. Det er ein auke på 3 000 tonn frå 2015.

På grunn av lav gytebestand vart det vedtatt å ikkje opne for kommersielt loddefiske i 2016.

Det er fastsett ein totalkvote for snabeluer på 30 000 tonn for 2016. Det er ei vidareføring av kvoten frå 2015.

Partane vart einige om gjensidig tilgang for kvarandre sine fiskefartøy for fangst av snøkrabbe på norsk og russisk kontinentalsokkel i Smott-holet.

Tabell 3.1 Fastsette kvotar¹ for fellesbestandane i Barentshavet i 2016 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til Russland	Kvotar til tredjeland
Nordaust-arktisk torsk ²	894 000	380 240	389 240	124 520
Nordaust-arktisk hyse	244 000	118 700	109 700	15 600
Blåkveite	22 000	11 205	10 725	820
Snabeluer	30 000	21 600	5 400	3 000

¹ Kvotar etter byte av kvotar, men før tilbakeføring av ubrukt tredjelandskvote.

² Inklusive forskingsfangst, eksklusive norsk kysttorsk.

Tabell 3.2 Norske kvotar i russisk økonomisk sone i 2016 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	40 000
Blåkveite	10 455
Snabeluer	19 600
Reker	4 000
Grønlandssel	7 000
Steinbit	2 500
Flyndre	200
Andre artar	500

Tabell 3.3 Russiske kvotar i norske havområde i 2016 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	40 000
Blåkveite	9 225
Sei	12 000
Steinbit	4 500
Uer og snabeluer ¹	7 400
Kolmule	17 545
Norsk vårgytande sild	15 000
Andre artar	3 000

¹ Max 2 000 tonn i direktefiske

Kontroll samarbeid

Noreg og Russland har sidan starten av 1990-talet gradvis utvida fiskerisamarbeidet til å omfatte forvaltnings- og kontrollspørsmål. I 1993 vart Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren (DPU) etablert under Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. DPU er eit samarbeid mellom dei utøvande fiskeristyresmaktene i begge land. I dag samarbeider kontrollstyresmaktene i dei to landa tett og utvekslar informasjon om fangst- og landingsdata. Dette inkluderer løypande utveksling av informasjon om omlastingar til havs og landingar i tredje-

lands hamner av fisk som tilhøyrar fellesbestandar i Barentshavet og Norskehavet.

Noreg og Russland er einige om å halde fram med samarbeidet om inspeksjonar av fiskefartøy både i NEAFC sitt reguleringsområde og i Barentshavet. Begge landa gjev difor inspektørar høve til å opphalde seg på den andre parten sine fartøy for å gjennomføre inspeksjonar.

Noreg og Russland er òg einige om å vidareføre arbeidet i 2016 i analysegruppa, som består av representantar frå Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Det føderale fiskeribyrået si territoriale avdeling for Barentshavet og Kvitsjøen og Russlands sikkerheitsmyndigheit (FSB) si grenseavdeling i Murmansk fylke. Analysegruppa samkøyrer informasjon på fartøynivå både for norske og russiske fartøy og har vore sentral i arbeidet mot ulovleg fiske i Barentshavet, som var eit stort problem fram til midten av 2000-talet. På grunn av det gode norsk-russiske kontrollsamarbeidet er det i åra 2009–2015 ikkje avdekt ulovleg overfiske av torsk og hyse i Barentshavet og Norskehavet.

Ulike grupper under Fiskerikommisjonen har dei siste åra arbeidd med å harmonisere det tekniske regelverket for fisket i Barentshavet og Norskehavet og med spørsmål knytt til utkast av fisk. På den 45. sesjonen vart partane einige om at DPU skal sjå nærare på norsk og russisk fiskeriregelverk om utkast.

Partane vart også einige om at arbeidet med å lage felles retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal gå føre seg, er kome så langt som det er mogleg å kome og arbeidet skal avsluttast i 2016.

3.2.2 Noreg – EU

Fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland

Strukturen i avtalane

På grunnlag av rammeavtalen med EU om fiskeri har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege kvoteavtar om Noreg og EU sitt fiske i Nordsjøen, Noreg sitt fiske vest av Dei britiske øyane og EU sitt fiske i Noreg si økonomiske sone i Barentshavet. Noreg blir òg tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtalen inneheld føresegnar om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske

Figur 3.6 Kontakt med EU og EU sine medlemsland er viktig. Fiskeriminister Per Sandberg møter her sin portugisiske kollega havminister Ana Paula Vitorino i januar 2016

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet

øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebyttet har tradisjonelt sett vore ei vidareføring av tidlegare fiske-mønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei seinare åra har det utvikla seg ein situasjon der torskekvoten Noreg tilbyr EU har auka kraftig, medan bestandar EU gjev Noreg som motyting ikkje har gjort det same. Dette gjer at Noreg i 2016 har halde tilbake litt over 16 000 tonn torsk.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av skattleggingsmønsteret

Noreg er i ein kontinuerleg prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Sjølv om vi ikkje gjer alt likt har Noreg og EU eit godt og tett samarbeid på fiskeriforvaltningsområdet.

Noreg og EU har forvaltningsplanar for fellesbestandane i Nordsjøen som skal ivareta omsynet til ei forsvarleg forvaltning og bidra til føreseielege rammer. Desse planane er no eit viktig verk-tøy for forvaltarane. Partane har sett ned ei arbeidsgruppe som skal gå gjennom dei ulike elementa som skal vere i ein slik plan. På bakgrunn av dette arbeidet skal Noreg og EU bli einige om nye planar.

I arbeidet med å forbetre skattleggingsmønsteret i Nordsjøen, har utkast av fisk vore ei utfordring. EU har til no praktisert eit utkastpåbod, medan utkast av fisk er forbode i Noreg.

Gjennom forvaltningssamarbeidet med EU har vi etter kvart blitt einige om tiltak for å redusere utkast, mellom anna har EU innført forbod mot utsortering (high-grading). Noreg og EU har også kvar sine system for stenging og opning av fiskefelt for å verne yngel og småfisk.

EU har vedteke ein reform av sin felles fiskeripolitikk som mellom anna inneber forbod mot utkast av fisk. Sjølv om reformvedtaket inneheld fleire unntak er det eit viktig steg i rett retning. Forbodet implementerast stegvis men for mange botnfiskartar i Nordsjøen tredde det i kraft 1. januar 2016. Iverksetjinga av reforma og innsatsen mot utkast vil prege det allereie tette forvaltnings-samarbeidet mellom partane i åra framover.

Internt i EU er vedtak av forvaltningsplanar no ein del av medraderettsprosedyrane med Parlamentet. I tillegg blir fleire avgjersler no gjenstand for regionale prosedyrar. Dette kan bli ei utfordring i vårt samarbeid om forvaltningsplanar for fellesbestandane.

Kontroll

Arbeidet for skjerpa kontroll og overvaking av ressursuttaket er ei viktig oppgåve. Dette skjer til dømes ved å utveksle fangststatistikk og landingsdata, inklusiv fiskeaktivitet frå tredjeland, ved å utveksle observatørar som kontrollerer og overvaker og ved satellittsporing av fiskefartøy. I tillegg til satellittsporing er elektronisk fangst-rapportering viktig i samband med kontroll. Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det blir lagt særleg stor vekt på kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Noreg og EU er einige om å halde fram med samarbeidet om kontroll.

2016-avtalen

Noreg og EU underteikna 4. desember 2015 ein kvoteavtale for 2016. Kvotane er noko endra i forhold til 2015. Kvotane for torsk, hyse og sild er auka, medan det er små endringar i dei andre kvotane. Byteavtalen vart balansert. For Noreg er det kvotane på sei, sild og torsk som er viktigast. Sjå tabell 3.4 på neste side for ei oversikt over kvotane for dei felles forvalta bestandane i Nordsjøen i 2016. Tabellane 3.5–3.7 på neste side viser byte av kvotar mellom Noreg og EU, kvotar til EU på norske bestandar nord for 62°N og kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone.

Tabell 3.4 Kvotar for felles forvalta bestandar i Nord-sjøen i 2016 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	33 651	5 721	27 930
Hyse	61 933	14 245	47 688
Sei	65 696	34 412	31 284
Kviting	13 628	1 068	12 610
Raudspette	131 714	9 220	122 494
Nordsjøsil	518 242	150 290	364 952

Tala inkluderer overføring av 300 tonn kviting frå Noreg til EU og 250 tonn sei frå EU til Noreg.

Tabell 3.5 Byte av kvote mellom Noreg og EU i Nord-sjøen og vest av Dei britiske øyane (tonn)

Fiskeslag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	15 000	
Sei	500	
Blålange	150	
Lange	6 500	1 325
Brosme	2 923	170
Brisling	20 000	
Blåkveite	1 100	
Kombinert kvote	140	
Reker		357
Hestmakrell	3 550	
Andre artar	4 750	8 500
Tunge	10	
Breiflabb		1 500
Sjøkreps		1 000
Kolmule	75 000	

Tabell 3.6 Kvotar til EU på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2016 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Norsk-arktisk torsk	19 900
Norsk-arktisk hyse	1 247
Sei	2 550
Blåkveite (bifangst)	50
Anna (bifangst)	350

Tabell 3.7 Kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone i 2016 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Reker	2 000
Blåkveite	1 150
Uer	800
Skolest og isgalt	90

Fisket i Skagerrak/Kattegat

EU forhandlar om fiske i Skagerrak på vegne av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Det norske fisket utgjør ein liten del av det totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU vart 4. desember 2015 einige om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2016. Kvotane står i tabell 3.8.

Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 6 659 tonn nordsjøsil i industritrålfisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2016. Norske fiskarar kan i 2016 fiske inntil 50 prosent av den norske skagerrakkvoten på sild i norsk sone av Nord-sjøen.

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat har tidlegare bygd på trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. I følgje denne avtalen var havet utanfor 4 nautiske mil å sjå på som opne hav. I dag har Noreg territorialfarvatn på 12 nautiske mil og økonomisk sone utanfor det. Det finst såleis ikkje opne hav i Skagerrak.

Tabell 3.8 Kvotar i Skagerrak og Kattegat i 2016 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	4 807	156	4 651
Hyse	3 926	165	3 761
Kviting	1 050	19	1 031
Raudspette	11 766	235	11 531
Reker	12 208	5 689	6 519
Sild	51 084	6 813	44 271
Brisling	33 280	2 496	30 784

Noreg starta difor ein prosess med sikte på å endre rammeverket, slik at det blir i tråd med moderne havrett. Som ein konsekvens av dette sa Noreg opp Skagerrak-avtalen i 2009. Overeinstkomsten tok slutt 7. august 2012. Ein ny avtale om norsk, dansk og svensk fiske i Skagerrak vart endeleg signert 15. januar 2015.

Sverige

Utvidinga av norsk fiskerijurisdiksjon i 1977 fekk også noko å seie for svenske fiskarar som hadde hatt eit tradisjonelt fiske i Nordsjøen i område som etter 1977 inngjekk i Noregs økonomiske sone. Desse fiskarane hadde ikkje alternativt driftsgrunnlag langs svenskekysten. Dette var bakgrunnen for at Noreg tilbød Sverige ein såkalla nabolandsavtale om fiskeri, som sikra svenske fiskarar retten til å halde fram med fisket i norsk sone i Nordsjøen. Svenske fiskarar får tildelt kvotar på torsk, hyse, kviting, lyr, sei, sild, makrell, reker og industrifisk. Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje vorte opna for nye fiskeri.

Kvotavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2016 vart underskriven av Noreg og EU 4. desember 2015. Sjå tabell 3.9 for ei oversikt over kvotane. Kvotane er med nokre få små endringar ei vidareføring av nivået frå 2015.

3.2.3 Noreg – Færøyanne

Noreg og Færøyanne vart 11. desember 2015 einige om ein tosidig avtale om fiskerisamarbeid og kvotebyte for 2016. Avtalen byggjer på ein rammeavtale frå 1979 om gjensidige fiskerettar. Strukturen i byttet går grovt sett ut på at Færøyanne får torsk, sei og hyse i Barentshavet, medan Noreg får botnfisk og kolmule av Færøyanne.

I perioden 2011–2013 vart ikkje partane einige om nokon tosidig avtale på grunn av makrellkonflikten. Denne konflikten med Færøyanne vart løyst i 2014.

Norske fiskarar får ein kvote for 2016 på 2 000 tonn lange/blålange, 1 700 tonn brosme, 567 tonn sei, 800 tonn andre artar, samt 4 369 tonn makrell. Makrellkvoten kan også fiskes i Noregs økonomiske sone eller på det opne hav. I tillegg kan norske fartøy fiske 34 800 tonn kolmule av Noregs kolmulekvote i færøysk fiskerisone. Færøyanne får ein kvote på 4 121 tonn torsk, 900 tonn hyse, 800 tonn sei og 200 tonn andre artar i norsk økonomisk sone. Av kvotar som dei har fått gjennom

Tabell 3.9 Kvotar til Sverige i norske farvatn i 2016 (tonn)

Norsk økonomisk sone sør for 62°N	Kvotar
Torsk	382
Hyse	707
Sei	880
Lyr og kviting	190
Reker	172
Sild	1 184
Makrell	338
Industrifisk	800

Andre fiskeslag skal vere på eit tradisjonelt nivå.

byteavtalen med Russland, kan Færøyanne i tillegg fiske opp til 4 000 tonn torsk og 350 tonn hyse i norske farvatn.

3.2.4 Noreg – Grønland

Noreg og Grønland vart 8. desember 2015 einige om ein tosidig avtale om gjensidige fiskekvotar i 2016. Avtalen byggjer på ein rammeavtale frå 1992. Samarbeidet på fiskeriområdet med Grønland fungerer godt, og det omfattar også kontrollsamarbeid og forskningssamarbeid. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåkveite, uer og torsk av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåkveite og uer frå EU i grønlandske farvatn.

Grønlandske fiskarar kan ta desse kvanta i norske jurisdiksjonsområde i 2016: 3 500 tonn nordaust-arktisk torsk, 900 tonn nordaust-arktisk hyse, 700 tonn norsk-arktisk sei og inntil 260 tonn andre artar som bifangst (uer og blåkveite). Kvotenivået er uendra frå 2015. Som ein del av avtalen kan grønlandske fiskarar ta delar av dei torske- og hysekvotane som Grønland er tildelt av Russland i Noregs økonomiske sone nord om 62°N, under føresetnad av at Russland godtek ei slik ordning.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense det totale fisket sitt i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor Noreg og Russland sitt jurisdiksjonsområde.

Dei norske kvotane i Grønlands økonomiske sone er noko endra frå 2015 til 2016.

Figur 3.7 Fiske etter norsk vårgytande sild i Katfjorden nord for Senja. Bildet er tatt frå fartøyet Norafjell

Foto: Marit Elise Hasnes, Norafjell AS

I 2016 kan Noreg fiske følgjande kvanta i Grønland si sone:

- Ved Vest-Grønland: 900 tonn blåkveite. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland kan trålfisket berre skje sør om 64°30'N.
- Ved Aust-Grønland: 400 tonn blåkveite, 800 tonn uer fiska med botntrål/line, 200 tonn brosmme, 100 tonn kveite og 150 tonn bifangst av andre artar.
- Ved Aust- og Vest-Grønland: 1 200 tonn torsk.

Noreg og Grønland inngjekk ein avtale om kontrollsamarbeid 4. mars 2005. Avtalen er vidareført i 2016. Partane er og einige om å vidareføre samarbeidet om å etablere elektronisk fangstdagbok med intensjon om gjensidig rapportering i kvarandre sine soner så snart som mogleg.

Forskingssamarbeidet vidareførast for blåkveite, torsk, uer og makrell. Partane har også blitt einige om å utvide dette samarbeidet gjennom eit prosjekt om klimaendringanes effekt på fiskebestandane i Vest-Norden.

3.2.5 Noreg – Island

Noreg, Island og Russland inngjekk i 1999 trepartsavtalen om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smottholavtalen). Gjennom denne avtalen greidde norske og russiske styresmakter å

gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet.

Ein protokoll til Smottholavtalen regulerer bytet av fisk mellom Island og Noreg. Etter denne protokollen kan Island i sesongen 2016 fiske 8 158 tonn nordaust-arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 prosent.

Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for nordaust-arktisk torsk. For 2015/2016 er loddekvoten 31 165 tonn, noko lågare enn i fjor.

Smottholavtalen er gyldig i fire år, og neste tidspunkt det kan vere aktuelt å reforhandle den er i 2018.

3.3 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

3.3.1 Forvaltninga av norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) har vore den største fiskebestand i Nord-Atlanteren og den største sildebestand i verda. Bestanden er no på eit lågare nivå.

Figur 3.8 Mannskapet på ringnotfartøyet Norafjell pumper sild frå ringnota

Foto: Marit Elise Hasnes, Norafjell AS

Frå 1996 til 2003 inngjekk Noreg, EU, Færøyane, Island og Russland årlege kyststatsavtar om forvaltninga av sild. I desse fempartsavtalane hadde Noreg ein del på 57 prosent. Med basis i prinsippet om sonetilhøyrse, la Noreg fram krav om ein høgare norsk del. Partane kom ikkje fram til nokon fempartsavtale i åra 2003–2006. Men i denne perioden inngjekk Noreg tosidige avtar med Russland, og for 2006 òg med EU.

18. januar 2007 vart det undertekna ein ny kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland om forvaltning av nvg-sild for 2007. Denne avtalen gav Noreg 61 prosent av nvg-silda. Avtalen inneheldt òg den same langsiktige forvaltningsplanen partane vart einige om under avtalen frå 1996. Partane var i tillegg einige om tosidige avtar om sonetilgang.

Dei tre siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten. Dei andre kyststatane ville ikkje redusere sine delar av totalkvoten til fordel for Færøyane, og partane har ikkje klart å bli einige om ein ny fempartsavtale. I 2014 inngjekk Noreg, EU, Island og Russland ein firepartsavtale med ein kvote til Færøyane basert på deira tradisjonelle del av silda.

Det er ikkje inngått nokon ny firepartsavtale (utan Færøyane) for 2015 og 2016. Noreg har fastsett ein kvote på 193 294 tonn som svarar til vår tradisjonelle del av totalkvoten som ICES rådgjev. Partane har utarbeidd ein ny rapport som kartlegg sonetilhøyrsla til bestanden og det er halde fleire forhandlingsrundar gjennom 2015 for å bli einige om ei ny fordeling av bestanden. Dette har ikkje lukkast, og i 2016 vil det bli arbeidd vidare for å komme fram til ein avtale frå 2017.

I mangel på einigheit mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 15. desember 2015 ein bilateral avtale om nvg-sild og kolmule for 2016. Avtalen gjev begge paratar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotene i kvarandre sine farvatn. Det går også fram av avtalen kva slags kvote Noreg og EU har fastsett for 2016. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar.

I ein situasjon utan avtar for 2016 er det positivt at Noreg og EU, tross ueinigheit om deling, har ein avtale som gjev noko stabilitet for 2016. I tillegg gjev Noreg Russland tilgang til å fiske den russiske kvoten i norsk sone for å unngå fiske på småfisk i russisk sone.

3.3.2 Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen vart underskriven 12. juni 1989. Etter dette er rammeavtalen om reguleringane i loddefisket forhandla på nytt tre gonger. Dei mest sentrale elementa i denne avtalen omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddeseong.

Island valde å seie opp trepartsavtalen i 2002, med verknad frå mai 2003. På grunn av oppseiinga vart det opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane førde fram til ein ny avtale basert på hovudelementa i den tidlegare avtalen. Avtalen gjeld no berre for eitt år om gongen, i motsetnad til den gamle avtalen som var gjeldande for tre år om gongen.

Figur 3.9 Loddefiske

Foto: Johan Wildhagen, for Norges sjømatråd

Etter forhandlingane mellom Island, Grønland og Noreg i 2015 vart Island og Noreg mellom anna einige om betre vilkår for det norske vinterfisket i den islandske økonomiske sona (IØS) for sesongen 2015/2016. No kan 100 prosent av den norske kyststatsdelen av lodda fiskast i IØS, mot tidlegare 35 prosent. Noreg kan også fiske overføringar av lodde frå Grønland/EU i islandsk sone. Fiskeperioden er utvida med ei veke.

Etter fleire endringar vart endeleg TAC 173 000 tonn lodde. For norske fartøy vart då kvota til slutt 58 326 tonn lodde.

3.3.3 Forvaltninga av kolmule

Etter fleire år med forhandlingar inngjekk kyststatane EU, Noreg, Island og Færøyane ein rammeavtale om forvaltninga av kolmule 16. desember 2005. Dette har vore følgt opp med årlege kvoteavtar. Fordelinga var slik at ein først sette ei viss mengd til fiske i internasjonalt farvatn (Russland og Grønland) og så delte kyststatane det attstående kvantumet.

Etter krav frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetilhørsle for kolmulebestanden. Med basis i rapporten har Noreg, EU, Fær-

øyane og Island forhandla i fleire omgangar gjennom 2015 om ein kyststatsavtale om forvaltninga av kolmule for 2016. Å bli einige om fordeling av bestandar er ein tidkrevjande prosess, og ein har førebels ikkje lukkast i dette.

I mangel på einigheit mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 15. desember 2015 ein bilateral avtale om nv-g-sild og kolmule for 2016. Avtalen gjev begge partar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotene i kvarandre sine farvatn. Det går også fram av avtalen kva slags kvote Noreg og EU har fastsett for 2016. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar.

I ein situasjon utan avtar for 2016 er det positivt at Noreg og EU, tross ueinigheit om deling, har ein avtale som gjev noko stabilitet for 2016.

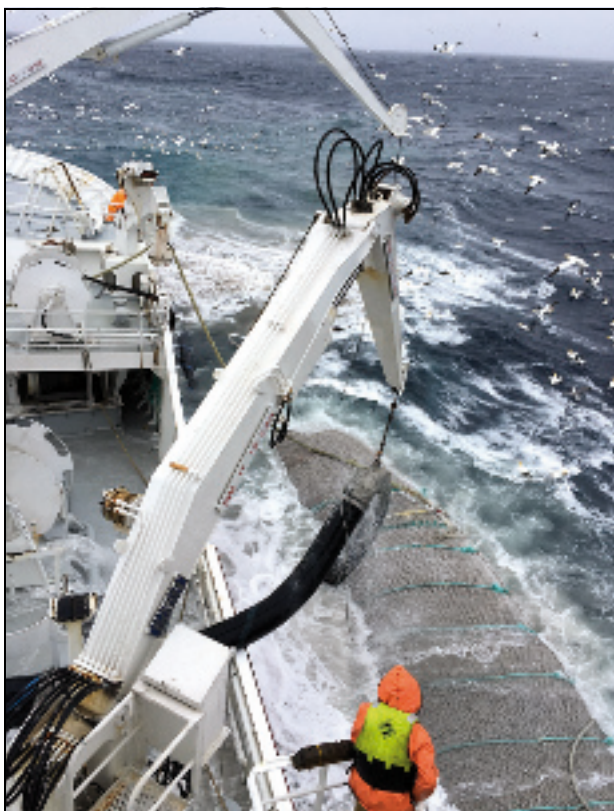
Partane vil halde fram med forhandlingane i 2016 for å bli einige om ein ny avtale frå 2017. Kolmulebestanden er i god forfatning.

3.3.4 Forvaltninga av makrell

Noreg, Færøyane og EU hadde i perioden 1999–2009 årlege trepartsavtar om forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Partane vart ikkje einige om ein ny trepartsavtale for 2010. Bakgrunnen var at Færøyane ønskte ein større del av totalkvoten. I tillegg la også Island fram krav om kyststatsandel. Noreg og EU inngjekk difor ein tiårig tosidig prinsippavtale om forvaltninga av makrell 26. januar 2010. I avtalen var partane mellom anna einige om fordelinga seg imellom og tilgang til kvarandre sine farvatn for fisket etter makrell.

I perioden 2010–2014 møttes Noreg, EU, Færøyane og Island til 20 forhandlingsrundar utan at partane vart einige om ein ny kyststatsavtale om framtidig fordeling og forvaltning av makrell. Russland deltok som observatør i forhandlingane. I mangel på fullverdige kyststatsavtar, inngjekk Noreg og EU årlege tosidige avtar om forvaltning av makrell for åra 2010–2013.

Då det i mars 2014 vart klart at ein heller ikkje for 2014 ville verte einige om ein kyststatsavtale, viste det seg likevel mogleg å bli einige om ein trepartsavtale mellom Noreg, EU og Færøyane. Ein ny rammeavtale mellom dei tre partane om fordeling og forvaltning av makrell vart difor undertekna 12. mars 2014. Avtalen gjeld for fem år og partane er einige om å halde fast på den relative fordelinga seg i mellom i avtaleperioden. I tilknytning til trepartsavtalen vart Noreg og Færøyane

Figur 3.10 På kolmulefiske

Foto: Henning Veibust, for Norges sjømatråd

Figur 3.11 Makrellfiske

Foto: Henning Veibust, for Norges sjømatråd

einige om gjensidig sonetilgang i kvarandre sine farvatn. Den gjensidige sonetilgangen som Noreg har hatt med EU gjennom den tosidige avtalen er også vidareført.

Hausten 2014 og i 2015 gjorde ein nye forsøk på å inkludere Island i trepartsavtalen. Grønland deltok i alle desse forhandlingane, då dei siste åra har utvikla seg eit makrellfiske i grønlandsk farvatn. Partane vart ikkje einige om ein felles avtale.

Noreg, EU og Færøyane har difor inngått avtalar om forvaltning av makrell for både 2015 og 2016 i tråd med rammeavtalen frå 12. mars 2014. Hausten 2015 vart dei tre partane dessutan einige om ein forvaltningsplan for makrell. Denne forvaltningsplanen skal evaluerast og eventuelt endrast i 2017 i samband med at ICES gjev ut ein benchmark-rapport. Med utgangspunkt i den nye forvaltningsplanen fastsette dei tre partane ein totalkvote for 2016 på 895 900 tonn. Innanfor dette kvantumet er det også sett av eit kvantum på 15,6 prosent for fiske av andre kyststatar og fiskeripartar – i praksis Grønland, Island og Russland. Norsk kvote for 2016 er på 201 663 tonn, som svarar til 26,67 prosent av delen til dei tre partane i avtalen.

3.3.5 Forvaltninga av uer

Det finst fleire artar av uer i Nordaust-Atlanteren. Det er størst kommersiell interesse knytt til snabeluerbestandane i Irmingerhavet, i Barentshavet og i Norskehavet. Desse blir utnytta av fleire statar.

Snabeluer i Barentshavet og Norskehavet

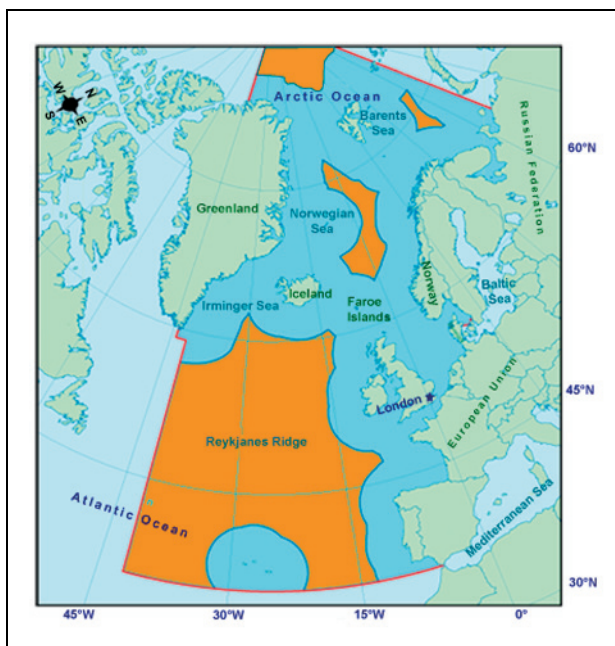
I 2005 starta eit nytt fiskeri etter snabeluer på det opne hav i Norskehavet. Bestanden som det blir fiska på er hovudsakleg i norsk sone, men delar av bestanden dreg på næringsvandring i område utanfor norsk fiskerijurisdiksjon i om lag tre månader om hausten. ICES har for 2015 tilrådd ein kvote på 30 000 tonn.

NEAFC sette i 2008 i gang ei uavhengig utgreiing med tanke på å etablere eit vitenskapleg fundament for ein fordelingsnøkkel. Rapporten konkluderte med at sonetilhøyrsla til Noreg ligg på rundt 74 prosent. Russland er også kyststat til snabelueren, og Noreg og Russland vart i oktober 2014 einige om ein deling av kyststatslotten: 72 prosent til Noreg, 18 prosent til Russland, 5,9 prosent til det opne hav i Norskehavet og 4,1 prosent til tredjeland sin bifangst i fiskevernsona rundt Svalbard.

I oktober 2015 vart det halde eit møte under NEAFC med sikte på å verte einige med ikkje-kyststatane om kor stor del av kvoten som skal setjast av til fiske på det opne hav i Norskehavet. Island støtta det norske og russiske synet, men EU og Færøyane stod framleis langt frå kyststatanes posisjon, og møtet vart utan resultat. Følgeleg vart partane heller ikkje einige om en regulering for det opne hav under årsmøtet i NEAFC, sjå omtale av dette i kapittel 3.4.1. Arbeidet med å få aksept i NEAFC for den avsettinga Noreg og Russland er einige om til fiske på det opne hav, og såleis ei betre forvaltning av ueren, vil halda fram. Noreg har sett ein kvote på 21 600 tonn til fiske i eigen sone.

Snabeluer i Irmingerhavet

Partane i prosessen om deling og regulering av snabeluer i Irmingerhavet er kyststatane Island, Grønland og Færøyane og ikkje-kyststatane EU, Noreg og Russland. Alle partane utanom Russland og Island vart i november 2015 einige om å ikkje hauste meir enn 9 500 tonn i 2016. Russland var ueinig i forslaget. Island avstod frå å røyste fordi dei primært tykkjer at fisket bør stansast fullt ut. Noreg har 3,85 prosent av den samla kvoten.

Figur 3.12 NEAFC sitt konvensjonsområde merka i blått, myndighetsområde er merka i oransje

Det samla uttaket har i lang tid vore altfor høgt. Uttaket var òg i 2015 vesentleg høgare enn ICES si tilråding, fordi Russland, som ikkje godtek fordelingsnøkkelen og ICES si rådgeving, har gitt seg sjølv ein svært høg kvote. Heller ikkje i 2016 er Russland part i avtalen.

3.4 Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

3.4.1 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen skal sørge for ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Kommisjonen skal leggje til rette for ei samfunnsøkonomisk optimal og miljøvennleg utnytting av fiskebestandane. Partane til NEAFC er Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland. Sekretariatet ligg i London.

Den viktigaste oppgåva til NEAFC er å vere med å utvikle ei meir økosystembasert forvaltning av havområda og gode regionale kontrollregime. Myndighetsområda til NEAFC (vanlegvis kalla reguleringsområdet) er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor partane sine økonomiske soner. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor partane sine økonomiske soner, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon.

NEAFC kan likevel gjere vedtak om regulerings tiltak innanfor den økonomiske sona til ein part dersom vedkomande part ønskjer det og støttar at det blir sett i verk eit regulerings tiltak. NEAFC-konvensjonen gjeld i utgangspunktet for alle fiskeressursar i konvensjonsområdet. Unntaket er sjøpattedyr og langtmigrerande artar dersom dei er omfatta av andre internasjonale avtalar (til dømes tunfisk).

Evaluering

I åra 2012–2014 vart det gjort ei uavhengig evaluering av NEAFC sitt arbeid. Dette var andre gong NEAFC gjennomførte ein såkalla performance review og eit utvalt ekspertpanel leverte sin rapport i oktober 2014. Evalueringsrapporten gav ein gjennomgang av NEAFC si måloppnåing samanlikna med dei overordna prinsippa i NEAFC-konvensjonen av 2006 og relevante globale fiskeritavtar. Panelet kom med ei rekkje forslag til endringar i strukturen og arbeidsforma til NEAFC innanfor forvaltning, handheving, avgjerdsmyndighet og tvisteløysing, internasjonalt samarbeid samt finansielle og administrative forhold. Forslaga vart drøfta i eit ekstraordinært NEAFC-møte som vart halde i to sesjonar i 2015.

Som oppfølging av evalueringa vart kommisjonen mellom anna einige om å opprette to arbeidsgrupper; éi som skal sjå nærmare på fastsetjing av generelle fordelingskriterium for alle bestandar i Nordaust-Atlanteren og éi som skal sjå på fastsetjing av retningslinjer for korleis forhandlingsprosessar skal gå føre seg. Dette arbeidet tek til tidleg i 2016.

Kommisjonen vart vidare einige om å gje Sekretariatet ei meir proaktiv rolle i implementeringa av NEAFC sitt kontroll- og handhevingsregulering. Tilsvarande fekk NEAFC si faste kontrollarbeidsgruppe styrka si rolle, for å betre kunne følge opp regelverksetterlevinga frå kontraktspartane.

Fiskerireguleringar for 2016

NEAFC har i første rekkje ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. Det blir vanlegvis inngått kyststatsavtalar for desse bestandane. Dei er omtala ovanfor.

Gjennom kyststatsavtalane for kolmule, nvg-sild og makrell, blir det sett av ein del til fiske i NEAFC sitt reguleringsområde for ikkje-kyststatar. I tillegg til dette kan kyststatane fiske sine

delar av totalkvotene av dei enkelte artane i internasjonalt farvatn. Basert på forslag frå kyststatane, vedtek kommisjonen regulering av fisket etter dei enkelte artane i internasjonalt farvatn. Forhandlingane om kyststatsavtalar for kolmule, nvg-sild og makrell for 2016 var ikkje avslutta til kommisjonen sitt årsmøte i 2015. Reguleringa av artane i internasjonalt farvatn i 2016 vil difor bli vedteken gjennom postavstemming på eit seinare tidspunkt.

Noreg og Russland er kyststatar til snabelueren i Norskehavet og vart i oktober 2014 einige om ei fordeling av bestanden på bakgrunn av ein sonetilhøyrslrapport utarbeidd av forskarar frå NEAFC-landa. Avtalen inneheld også ein kvote til internasjonalt farvatn. I tråd med tilrådinga frå ICES og kvoten som er sett av i avtalen, la difor Noreg og Russland fram forslag om ei NEAFC-regulering for 2016. Forslaget fekk ikkje fleirtal, fordi dei andre NEAFC-partane ikkje er einige i kor stor avsetning Noreg og Russland har gjort til fiske i internasjonalt farvatn. Resultatet av dette er at det ikkje er fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet for 2016.

Kyststatane til snabeluer i Irmingerhavet, Island, Grønland og Færøyane, og ikkje-kyststatane EU og Noreg, vart på årsmøtet i 2015 einige om å ikkje hauste meir enn 8 500 tonn i 2016. Russland er ikkje einig i spørsmålet om fordeling eller ICES si rådgjeving, og støtta difor ikkje forslaget.

På årsmøtet i 2015 vart NEAFC sitt forbod mot å fiske brugde og håbrann, som har vore på plass sidan 2011, vidareført for 2016. Likeeins vart innsatsreguleringa av fisket etter djuphavsartar vidareført, og partane vart for fyrste gong einige om eit forbod mot fisket etter rød keiserfisk (*Hoplostethus atlanticus*, engelsk: orange roughy). Kontraktspartane vart også, mot éi stemme, einige om reguleringar for skolestfiskeria i NEAFC sitt reguleringsområde.

Områdeforvaltning

NEAFC vedtok for første gong i 2004 å stenge enkelte område for botntråling og fastståande reiskapar for å verne sårbare marine økosystem. I dei følgjande åra har kommisjonen med jamne mellomrom gjort justeringar i områda og stengt nye område i tråd med tilrådingar frå ICES. Det er no i alt 13 område innanfor NEAFC sitt reguleringsområde som er stengt for botnfiske. Sjå kart i kapittel 2.5 om internasjonale havmiljøprosessar.

Alle tiltaka som er vedtekne om marine verneområde og botnfiskeri er element i NEAFC si oppfølging av fiskeriresolusjonen til FN frå 2006 og FAO sine retningslinjer om botnfiskeri frå 2008. NEAFC vedtok i 2014 eit nytt og betre regelverk for botnfiske. I tillegg til å liste opp dei stengte områda, definerer regelverket kva for område som per i dag er rekna for å vere eksisterande fiskeområde, og dermed opne for fiske. For å kunne fiske i områda som ligg utanfor eksisterande fiskeområde, men som ikkje er stengde for å verne sårbare marine økosystem, stiller regelverket strenge krav. Det er krav som seier at det skal gjennomførast konsekvensutgreiingar før det er aktuelt å vurdere eit forsøksfiske. Dersom fartøy støyter bort i sårbare marine økosystem (korallar og svamp) pliktar dei å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare økosystem.

Noreg og Russland er einige om at snøkrabben er ein sedentær art som skal forvaltast etter sokkeljurisdiksjon. Det betyr at heile den delen av NEAFCs reguleringsområde som ligg i Smøttølet er underlagt sokkelstatane sin nasjonale jurisdiksjon når det gjeld snøkrabbe. Dette krev at det må foretas ei vurdering av NEAFC-regelverkets betyding for snøkrabbefangstane.

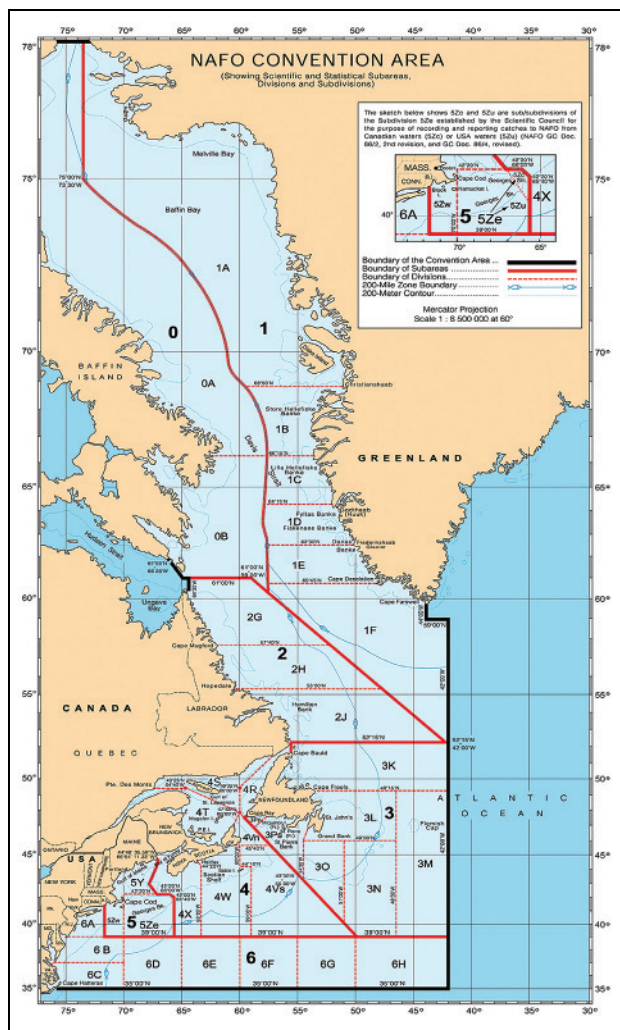
Kontrollsamarbeid

Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har vore høgt prioritert i NEAFC i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevingsregelverk, som mellom anna inneheld krav til satelittsporing, rapporteringsplikter, reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll og svartelisting. Etter at kommisjonen på årsmøtet i 2014 vedtok å utvide verkeområdet for NEAFC sitt system for hamnestatskontroll, er dette no fullt på linje med den internasjonale hamnestatsavtalen som er forhandla fram under FAO.

I 2009 vedtok NEAFC eit forbod mot utkast av fisk i NEAFC sitt reguleringsområde for dei viktigaste artane som blir regulerte av NEAFC. EU røysta imot tilrådinga, og har reservert seg mot vedtaket.

3.4.2 NAFO

Det overordna målet til Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen (NAFO) er å bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NAFO har i 2016 12 medlemsland frå Nord-Amerika, Europa, Asia og Karibia. Fire av med-

Figur 3.13 NAFO sitt konvensjonsområde

lemslanda er kyststatar til konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike (på vegne av Saint-Pierre og Miquelon) og Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland). NAFO-sekretariatet ligg i Dartmouth i Canada.

NAFO har i dei seinare åra lagt vekt på å modernisere organisasjonen, inkludert nødvendige endringar av sjølve NAFO-konvensjonen. Den nye konvensjonen frå 2008 tek mellom anna omsyn til føre-var-prinsippet, økosystembasert forvaltning, etablering av ein mekanisme for tvisteløysing og strukturelle endringar av organisasjonen. Noreg har ratifisert den reviderte konvensjonen, men han har enno ikkje tredd i kraft.

Fastsette kvotar for 2016

Etter ti år med fiskeforbod (moratorium) vart direktefisket etter torsk i reguleringsområde 3M (sjå kart i figur 3.13) opna igjen i 2010. Noreg sin del er på 9,25 prosent. Dei siste åra har ikkje vit-

skapskomiteen presentert ulike føre-var-scenarior med ulike fiskedødsratar, men har indikert kva nivå for berekraftig kvotenivå vil vere. Total fangst for 2016 og 2017 er sett til 13 931 tonn. Dette er gjennomsnitt av forskarane anbefaling for desse to åra.

Noreg har sidan 1993 fiska reker på Flemish Kapp. Det har føregått to separate rekefiskeri i dette området, eitt i reguleringsområde 3M og eitt i reguleringsområde 3L. På grunn av den dårlege bestandssituasjonen vedtok NAFO, i tråd med havforskarane si tilråding, å stoppe rekefisket i 2011 i område 3M. Forskarane har sidan stadfesta den sviktande bestandssituasjonen i rådgjevinga, og tilrådd ei vidareføring av moratoriet. Årsmøtet i NAFO vedtok å følgje denne tilrådinga også for 2016.

I åra før 2011 låg totalkvoten for reker i reguleringsområde 3L på 30 000 tonn. For 2011 tilrådde vitenskapskomiteen i NAFO å redusere den totale fangsten. Partane har i åra etter vore einige om behovet for ein reduksjon, men har ikkje blitt einige om å redusere TAC like mykje som forskarane har tilrådd. Noreg og fleire land har røysta i mot å fastsetje høgare rekekvotar enn det tilrådinga frå forskarane seier. På årsmøtet i 2014 vart partane einige om å innføre fiskeforbod også for denne bestanden. Rådgjevinga for 2016 stadfesta den sviktande bestandssituasjon og årsmøtet i NAFO vedtok ei vidareføring av moratoriet for 2016.

Noreg har kvoterettar i NAFO på 30 prosent av totalkvoten for lodde i reguleringsområde 3NO. Grunna den dårlege bestandssituasjonen har det lenge vore forbode å drive direktefiske på denne arten.

Bestandsevalueringa for blåkveite har lenge vore usikker. Ei arbeidsgruppe har difor vurdert alternative forvaltningsstrategiar og haustingsreglar, og haustingsregelen vil bli revidert i 2017. For 2016 vart det fastsett ein TAC på 14 799 tonn. Noreg har ingen del i denne bestanden, men når totalkvoten kjem opp på 30 000 tonn eller meir har Noreg rett til å fiske på ein eigen kvote som då skal setjast av til land utan fast kvotedel.

Partane vedtok å avgrense fisket etter alfonsino i 2016 til 200 tonn eller 16 fiskedøgn. Fisket kan berre gå føre seg på det undersjøiske fjellet Kükenhal Peak.

Regulering av fiske med botnreiskapar

NAFO har dei siste åra lagt stor vekt på å regulere fisket med botnreiskapar slik at sårbare marine økosystem blir skåna. Det er i tråd med fiskeri-

resolusjonen som FN vedtok i 2006 (UNGA 61/105). NAFO har òg arbeidd med å setje i verk FAO sine retningslinjer for djuphavsfiske på opne hav.

Ulike område i konvensjonsområdet er delt inn i tre kategoriar: noverande område, stengde område og nye fiskeområde. NAFO har formelt vedteke eit kart som viser dei noverande fiskeområda. Det blir stilt særleg strenge krav til fisket i nye område, men også i noverande fiskeområde er det strenge miljøkrav. Det gjeld særleg dersom ein ønskjer å nytte nye reiskapstypar eller dersom ny vitenskapleg informasjon seier at dagens fiskepraksis bør endrast.

I dag er i alt 14 område i NAFO stengde for fiske med botnreiskapar. Desse inkluderer 13 viktige korall- og svampområde og ei sone med beskytta korallar. På årsmøtet i 2014 vedtok organisasjonen å stengje ytterlegare to nye område. Noreg har teke til orde for også å stengje seks område med undersjøiske fjell. Desse fjella har til i dag ikkje hatt anna vern enn nye ufiske område. For 2016 vart det vedteke å stenge undersjøiske fjell for alt fiske med botnreiskapar, også prøvefiske.

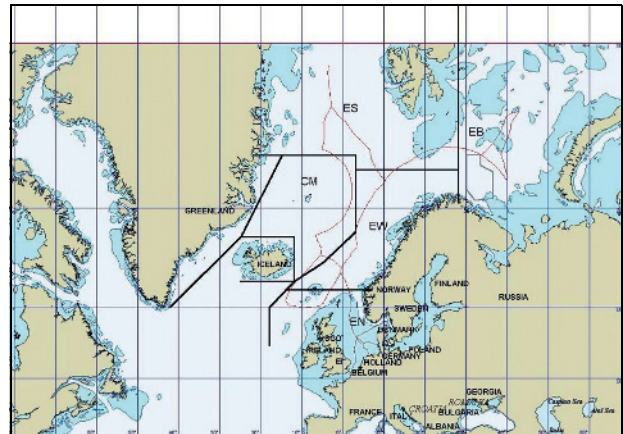
NAFO har i tillegg vedteke regelverk for kva fartøya skal gjere dersom reiskapar kjem i kontakt med sårbare økosystem under fiske. Fartøy pliktar ved samanstøyt, uavhengig av område, å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare marine økosystem. I utgangspunktet er fiske med botnreiskapar ikkje tillate i dei nye områda. Det er likevel høve til eit forsøksfiske, men dette er strengt regulert. Mellom anna er det plikt til å ha ein vitenskapleg observatør om bord. På grunnlag av rapportar frå forsøksfiske og vitenskapleg rådgjeving kan NAFO opne for generelt fiske i avgrensa område.

Kontrollsamarbeid

Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har hatt høg prioritet i NAFO i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevsregelverk, som mellom anna inneheld krav til satellittsporing, rapporteringsplikter, reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll, svartelisting og eit observatørprogram.

3.4.3 IWC

Noreg er ein av dei opphavlege partane til konvensjonen om regulering av kvalfangst av 1946, som regulerer fangst og bevaring av større kvalartar. Konvensjonen har i dag 88 partar. Den internasjonale

Figur 3.14 Underområde i forvaltninga av vågekval

nale kvalfangstkommisjonen (IWC) er overvåkingsorganet til konvensjonen. IWC har som hovudoppgåve å sikre ei berekraftig forvaltning og bevaring av dei større kvalartane. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er difor ikkje bunde av det. Frå 1994 til 2006 arbeidde IWC utan å lukkast med å få på plass eit revidert forvaltningsregime. Det var tanken at eit revidert forvaltningsregime skulle opne for kommersiell kvalfangst.

Forskarane i IWC har etablert prosedyrar for å vurdere dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvotutrekkningsmodellane er konservative for å sikre ei føre-var-tilnærming. Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i IWC sin vitenskapkomité. For 2015 hadde Noreg fastsett ein kvote på 1 286 vågekval. Det er same kvote som for 2014. Kvoten kan fangast i heile forvaltningsområdet til IWC, som er noko større enn havområda under norsk jurisdiksjon. Det vil seie at det også kan drivast fangst i internasjonalt farvatn mellom Noregs økonomiske sone og fiskerisone ved Jan Mayen.

I tråd med kvoteberekningsmodellen skal vågekvalbestanden vurderast på nytt i vitenskapkomiteen til IWC kvart sjette år på grunnlag av teljingar som er gjennomførde dei siste seks åra. Samtidig skal oppdelinga av havområdet i underområde vurderast på nytt (sjå figur 3.4). Vitenskapkomiteen starta i 2014 ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget. Oppdelinga i småområder vart grundig diskutert under møtet i vitenskapkomiteen i Slovenia i mai 2014. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gjev grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet (EB), Svalbardområdet (ES) og

Norskehavet (EW). Komiteen ønskte derimot at Nordsjøen (EN) framleis skal vere eit eige underområde. Bestandsvurderinga som norske forskarar presenterte, vart også i hovudsak godteke, men komiteen ønskte at det skal utførast ytterlegare nokre kontrollberekningar før neste års møte i vitenskapskomiteen. Gjennomgangen blir avslutta i 2016 med behandlinga i vitenskapskomiteen.

3.4.4 NAMMCO

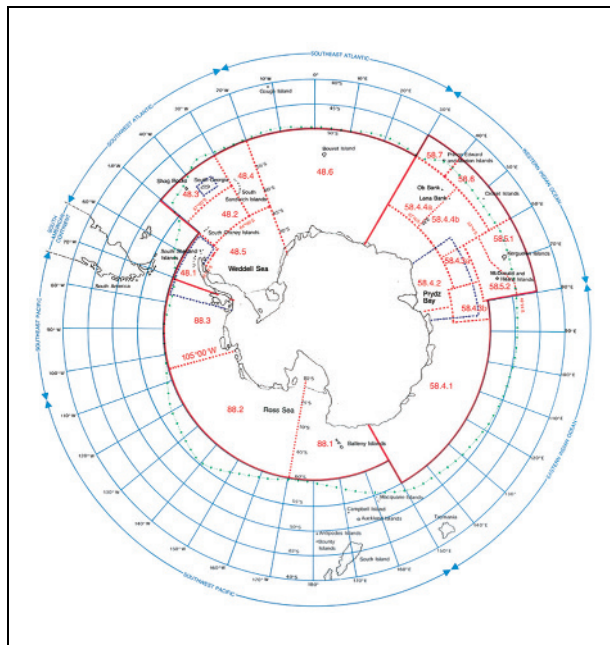
Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) vart etablert i 1992. Det var to hovudgrunnar for å etablere organisasjonen. For det første å leggje til rette for internasjonalt samarbeid også på dei områda der Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) ikkje har kompetanse (småkval, sel og kvalross), og for det andre å sikre ein internasjonal samarbeidsstruktur i tilfelle IWC skulle bryte saman.

Hovudoppgåva til NAMMCO er å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren basert på vitenskaplege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men studiane og samarbeidet omfattar òg dei store kvalartane. Noreg er saman med Færøyane, Grønland og Island medlem i kommisjonen. Danmark, Russland, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, og Canada og Russland tek aktivt del i arbeidsgrupper.

NAMMCO har lukkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar – eit arbeid som har interesse langt utover medlemslanda i NAMMCO. Representantar frå alle dei nordiske landa, samt Japan deltek i dette arbeidet. Resultata gjev grunnlag for å forbetre jaktmetodane og setje standardar for jakt på sjøpattedyr, og Noreg har no utarbeidd ein standard for bruk av våpen i vågekvalfangsten. Vitenskapskomiteen i NAMMCO gjev råd og deltek i forskinga på sjøpattedyr i Nord-Atlanteren. Komiteen deltek også i arbeidet med å lage ein plan for å organisere og gjennomføre teljetokt for kval. Det er teljetokt som omfattar heile Nord-Atlanteren.

3.4.5 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) forvaltar konvensjonen med same namn, som vart vedteken i 1980 med Noreg som ein av grunnleggjarane. CCAMLR-konvensjonen er ein del av Antarktistraktaten og vart gjeldande frå 1982. Sekretariatet og hovudkvarteret til kommisjonen ligg i

Figur 3.16 Forskingsfartøyet G.O. Sars på tokt i Sørishavet

Foto: Havforskningsinstituttet

det der det blir fiska i dag. I dette området har vit-skapskomiteen i CCAMLR tilrådd ein fangst på 5,61 millionar tonn, fordelt på nokre underom-råde. Dei siste åra har totalfangsten av krill vore mellom 100 000 og 270 000 tonn.

I sesongen 2014/2015 fiska den norske flåten om lag 130 000 tonn krill. Dette utgjør om lag 60 prosent av den samla fangsten av krill i Sørishavet. Dei norske krillfartøya har alltid med seg interna-sjonal observatør.

Det samla fisket etter tannfisk i Antarktis er avgrensa, og har dei siste åra lege kring 10 000 tonn årleg. Det er eit svært lågt fangstnivå sett i eit internasjonalt perspektiv. Tannfisker blir fiska på djupt vatn, mellom 500 og 2 000 meter. Dette er eit lite, men nokså lønnsamt fiskeri. Noreg har for 2016 ikkje notifisert fartøy for dette fisket.

Miljø og forskning

Vitskapskomiteen i CCAMLR er sentral i å utvikle forskningsplanar i Sørishavet, og dette gjeld også forskinga på krill. Noreg yter viktige bidrag til arbeidet i komiteen. Havforskningsinsti-tuttet starta mellom anna i 2011 eit overvåkings-program av krill ved Sør-Orknøyane. Ved hjelp av

fartøy frå krillindustrien gjennomfører dei eit tokt ei knapp veke i året etter eit fast mønster og med vitskapleg akustisk instrumentering for å vurdere mengda og samansettinga av krillbestan-den.

CCAMLR si samla vurdering av krillbestanden er grunna på data frå ei stor basisundersøking så langt tilbake som i år 2000. Seinare er kunnskapen supplert med ei rekkje enkeltstudiar. Dei vikti-gaste blir gjennomførde årleg i dei tre beste fiske-områda. Ein av desse studiane er det norske tok-tet med fiskefartøy. Desse undersøkingane dek-kjer berre avgrensa deler av utbreiingsområdet til krillen, men CCAMLR er likevel trygg på at utta-ke av krill er berekraftig i høve til storleiken på bestanden, då fisket er svært lite samanlikna med både kvotane og bestandsvurderinga. Det vikti-gaste elementet i reguleringa av krillfisket i dag er omsynet til artar som pingvin og sel, fordi dei kon-kurrerer med fiskeriet om ressursen i nokre område. Dersom vi ønskjer å auke ressursuttaket i Antarktis, krev det vitskaplege undersøkingar som kan gje kvantitative svar på mengd og kon-kurransetilhøve.

Under årsmøtet i 2011 vedtok CCAMLR for-valtningstiltak CM 91/04 som legg fast eit ramme-verk for etablering av marine verneområde i

Antarktis. I åra etter dette er det forhandla fram konkrete forslag om å opprette marine verneområde, men medlemslanda er enno ikkje einige om konkrete tiltak.

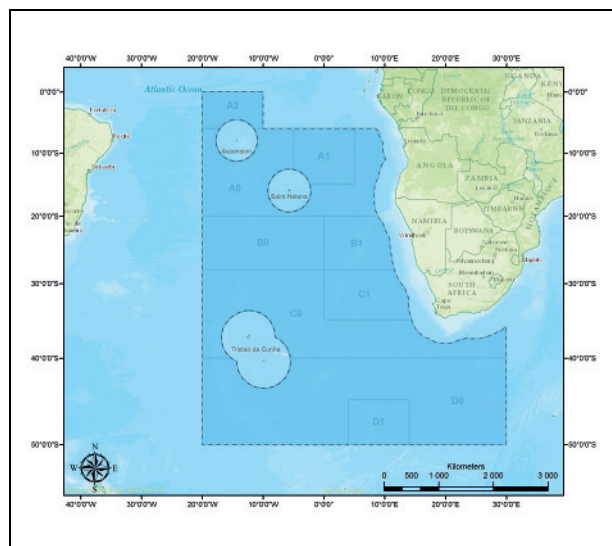
3.4.6 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) vart etablert i 1969. Noreg vart medlem i 2004. Denne regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen har ansvar for å bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet. ICCAT har 50 avtalepartar (medrekna EU som ein part). Ansvarsområdet til organisasjonen omfattar kring 30 artar, mellom anna makrellstørje, som særleg i 1950-åra vart fiska i store kvanta langs Norskekysten. Overfiske førte til ein kraftig reduksjon i bestanden og førekomstane i våre farvatn var i fleire tiår nærast ikkje-eksisterande. I dei seinaste åra har bestanden likevel tatt seg opp att og det er igjen makrellstørje i norske farvatn.

På bakgrunn av bestandssituasjonen og fordi totalkvoten var sett høgare enn tilrådd, hadde Noreg i åra 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje. Vitskapskomiteen har no klare indikasjonar på at den negative trenden er snudd og at tilstanden til bestanden er mykje betre. Komiteen er likevel tilbakehalden med å tilrå store kvoteaukingar. ICCAT vedtok i 2014 totalkvotar for treårsperioden 2015–2017. Totalkvoten for 2015 vart sett til 16 142 tonn, medan kvoten for 2016 vart auka med 20 prosent til 19 296 tonn og kvoten for 2017 vart auka med ytterlegare 20 prosent til 23 155 tonn.

På grunn av dei positive meldingane frå vitskapskomiteen, og sidan ICCAT de seinaste åra har fastsett totalkvotane i tråd med råda, opna Noreg for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 36,57 tonn i 2015 og auka til 43,71 tonn for 2016. I 2015 vart eit ringnotfartøy og eit linefartøy gjeve løyve til å delta i direktefisket etter makrellstørje. Det vart tatt omtrent 8 tonn makrellstørje som bifangst i 2015 i fisket etter makrell og hestmakrell.

ICCAT har òg vedteke reglar for bifangst av pelagiske haiartar i fisket etter tunfisk og tunfiskliknande artar i heile konvensjonsområdet. Reguleringsane omfattar påbod om utkast, men i dei seinaste vedtaka finst det unntak for partar som har ilandføringspåbud som ein del av den generelle fiskerilovgjevinga. For å styrkje forvaltninga i ICCAT er det sett i gong ein prosess for å fornye konvensjonsteksten, for at konvensjonen

Figur 3.17 SEAFO sitt konvensjonsområde

skal harmonisere betre med moderne havrett. Dette arbeidet skal etter planen ferdigstillast i 2016.

3.4.7 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskerierorganisasjonen (SEAFO) vart etablert i 2001 og har hovudsete i Namibia. Det overordna målet til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i Søraust-Atlanteren. Partane pliktar å innføre tiltak i konvensjonsområdet for å nå dette målet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

SEAFO-konvensjonen vart underteikna av dei fire kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia (på vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, og dessutan av EU, Island, Noreg og USA. Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Konvensjonen er elles ratifisert av Angola, Japan, Namibia, Sør-Afrika, Sør Korea og EU-kommisjonen. SEAFO-konvensjonen tok til å gjelde 13. april 2003.

For tida er det ikkje norske kommersielle interesser i SEAFO-området. Kartlegginga av fiskeripotensialet er mangelfull, og det er såleis vanskeleg å vurdere kva for interesser norske fiskarar kan ha i området i framtida. Ein viktig grunn til at Noreg ratifiserte SEAFO-konvensjonen var at Noreg prinsipielt er ein sterk tilhengar av regionalt samarbeid om felles fiskeressursar, og at Noreg òg deltek aktivt i ei rekkje andre regionale fiskerierorganisasjonar. Noreg arbeider for å harmonisere tiltak som dei ulike organisasjonane set i

verk. SEAFO var den første regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen som vart etablert etter FN-avtalen om fiske på det opne hav, og SEAFO vart då eit viktig forum for å setje i verk prinsippa i

FN-avtalen. Trass i at det ikkje er norsk fiske i dette området for tida, har vi mellom anna ut frå bistandsomsyn helde fram med å delta i organisasjonen.

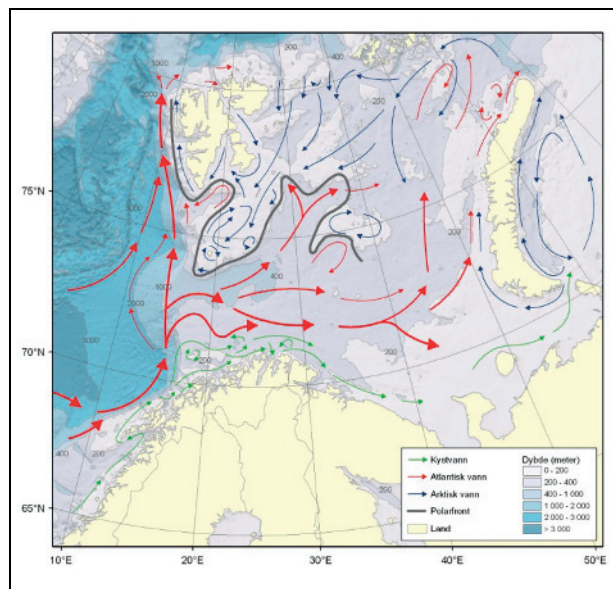
4 Bestandane – status og rådgjeving

Dette kapitlet gjer greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land, og dei vitskaplege råda om korleis bestandane bør regulerast. For kvart geografiske område – Barentshavet, Norskehavet og Nord-sjøen – er det til innleiing ei kort oversikt over tilstanden i økosystemet og dei viktigaste bestandane der. I omtalen av kvar bestand viser vi den historiske utviklinga i bestandsstorleik, gytebestand og fangstar, i tillegg til tilrådd og avtalt totalkvote dei siste fem åra.

4.1 Barentshavet

I Barentshavet finn vi no store mengder vaksen torsk (skrei) sjølv om vi er over toppen og mengda vil minke noko dei neste åra. Også hysebestanden står det godt til med, men rekrutteringa har vore meir normal dei siste åra, og storleiken på bestanden er litt redusert frå det rekordhøge nivået vi har hatt dei siste 6-8 åra. Det ser også ut som om blåkveitebestanden og snabeluerbestanden utviklar seg positivt etter å ha vore på eit lågt nivå nokre år. Lodda har i fleire år vore på eit relativt høgt og stabilt nivå, men har kasta lite av seg i form av fiske, sidan det kraftige beitepresset frå torsken har teke mesteparten av den årlege produksjonen. Det akustiske toktet hausten 2015 gav eit så lågt resultat at det ikkje vart tilrådd loddefiske i 2016.

Barentshavet er eit relativt grunt havområde som ligg på kontinentalsokkelen nord for Noreg og Russland, jf. figur 4.1. Barentshavet er sterkt prega av varmt atlantisk vatn som strøymar inn frå sørvest. Det er i stor grad det som gjer at dette havområdet ikkje berre er leveleg, men er eit svært produktivt hav. Områda på denne breiddegraden på motsett side av jordkloden er dekte med is året rundt, då dei ikkje har denne innstrøyminga av varmt vatn. Dei siste åra har det vore meir varmt Atlanterhavsvatn nord i Barentshavet og nord om Svalbard enn nokon gong. Det varme vatnet skapar stor produksjon av plankton og godt med mat, både til lodde og torsk. Torsk og lodde har også i fleire år hatt den nordlegaste utbreiinga

Figur 4.1 Barentshavet – straumar og djupn

som er registrert i Havforskningsinstituttet sine målingar.

Noreg og Russland har eit særst godt samarbeid om forskning i Barentshavet, og dette gjev god kunnskap om fiskestammene og økosystemet.

Det er funne over 200 fiskeartar i Barentshavet, men berre nokre få har ei kommersiell rolle. Dette er først og fremst den nordaust-arktiske torsken (verdas største torskebestand), den nordaust-arktiske hysa, den nordaust-arktiske blåkveite, vanleg uer, snabeluer og lodde. I tillegg spelar også reker og kongekrabbe viktige økonomiske roller. Snøkrabbe er ein ny art som no breier seg vestover i Barentshavet. Russiske forskarar meiner at det no er ti gonger så mykje snøkrabbe som kongekrabbe i Barentshavet, og det er grunn til å tru at det vil utvikle seg eit kommersielt fiske etter denne arten i nær framtid.

Både bestanden av snabeluer og vanleg uer har lenge vore i dårleg forfatning, men medan den vanlege ueren ikkje har vist teikn til oppgang, ser det lysare ut for snabelueren. Rekrutteringa har betra seg, og det vil etter alt å døme kunne fiskast meir av denne bestanden i tida frametter. Blå-

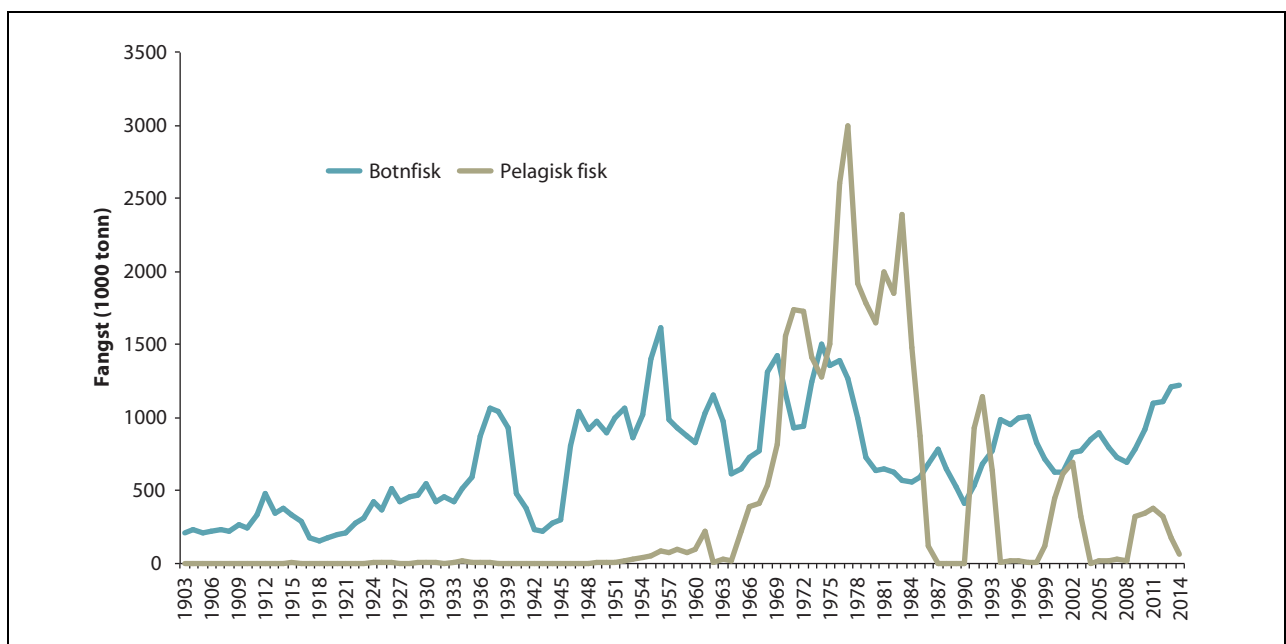
Figur 4.2 Økosystemet i Barentshavet

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

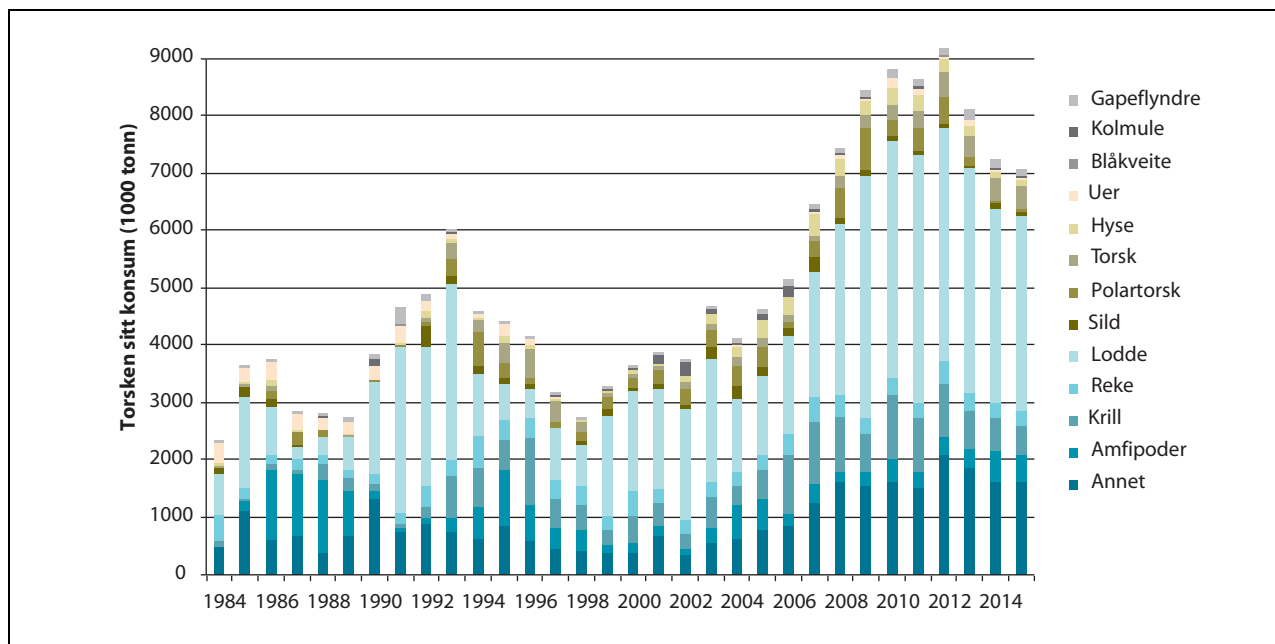
kveita er truleg også i sakte oppgang frå eit lågt nivå, men mykje er uvisst når det gjeld denne bestanden. Kysttorsken i nord har i mange år vore på eit lågt nivå, og heller ikkje her er det utsikter til store endringar med det første, sjølv om for-

skingstokt har vist teikn på betre rekruttering sidan 2010.

Figur 4.3 viser det samla fangstkvantumet av botnfisk og pelagisk fisk i Barentshavet frå starten av førre hundreåret og fram til 2014. Den pela-

Figur 4.3 Fisket i Barentshavet frå 1903 til 2014

Figur 4.4 Torskebestanden sitt konsum av ulike byttedyr

giske fisken er nesten berre lodde, med eit lite innslag av polartorsk først på 1970-talet. Tidlegare var det lita interesse for å fiske lodde, men nedgangen i dei store pelagiske bestandane i Norskehavet på 1960-talet gjorde at fiskeflåten som før fiska sild no søkte etter nye bestandar å fiske på. Utover 1970-talet utvikla det seg eit omfattande loddefiske som nådde ein topp i 1977 med om lag tre millionar tonn fangst.

Kvantumet av fiska lodde har vore mykje mindre sidan 1990 enn det var i 1970-åra og tidleg på 1980-talet, sjølv om ikkje loddebestanden har vore så mykje mindre. Vi ser då bort frå dei tre periodane då loddebestanden var særst liten og fisket vart stogga. Denne utviklinga i fisket heng saman med at torskebestanden, som har lodde som sitt viktigaste fôr, har vakse seg svært stor i seinare år. Det har òg å gjere med at torsken no breier seg langt lengre nord og aust enn før, og overlappar

geografisk med loddebestanden ein mykje lengre periode av året. Torsken et difor ein langt større del av loddebestanden no enn før. Dette er vist på figur 4.4.

Av figuren ser vi at torsken konsumerte heile 9 millionar tonn mat rundt 2010, og det går tydeleg fram at lodda utgjorde størstedelen av dette. Innsamlinga av mageprøver av torsk er eit sams norsk-russisk prosjekt. Det kom i stand i 1987 som eit første steg mot fleirbestandsforskning og forvaltning. Ved å studere kva den viktigaste rov-fisken i Barentshavet et, kan vi lære svært mykje om korleis dette økosystemet fungerer. Det er denne kunnskapen som ligg til grunn når vi no ser forvaltninga av lodde og torsk i samanheng, og tek med i bestandsvurderinga for torsk og hyse kor mykje småtorsk og småhyse den store torsken set til livs.

Boks 4.1 Nordaust-arktisk torsk

Figur 4.5 Torsk

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: torsk – *Gadus morhua*

Maksimal storleik: 169 cm og 55 kg

Levetid: Maks 25 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 3,0 millionar tonn

Kvotefor 2016: 894 000 tonn, av dette 380 240 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 4,6 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Verdas største torskbestand. Beitar på fisk og krepsdyr, mest lodde. Bestanden er no utbreidd i mesteparten av Barentshavet, også nord for polarfronten. I første halvår er gytefisk (skrei) fordelt langs Norskekysten, for det meste sør til Lofoten, men enkelte år finst skrei heilt sør om Stad. Gyteperioden er mars-april.

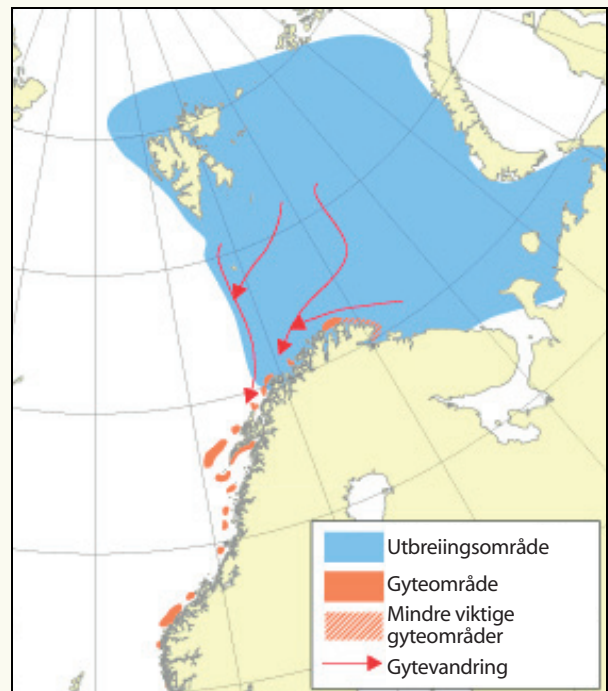
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 662 000 tonn. Fram til om lag 1990 vart det teke store fangstar, men dei gjekk jamt nedover, med unntak av periodar då særskilte årsklassar kom inn i fisket. Fisketrykket var for høgt, og bestanden minka. Etter kvart som det kom på plass strengare reguleringar, og særleg då haustingsregelen vart innført etter tusenårsskiftet, snudde den negative trenden og bestanden byrja å auke igjen, jf. figur 4.7. I periodar var ulovleg, uregulert og urapportert fiske eit stort problem, men etter 2009 har det ikkje vore registrert urapportert overfiske av kvoten. Dette heng spesielt saman med innføringa av NEAFC sitt hamnestatsregime frå 1. mai 2007, aktivt samarbeid mellom landa og auka interesse for problemet både i næringa og på politisk hald.

Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 prosent av total rapportert internasjonal fangst. Nesten alt utanlandsk fiske på nordaust-arktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket er 65–70 prosent av fangsten teken med andre reiskapar.

Status og råd

Bestanden minka fram til tusenårsskiftet, men har sidan auka til eit svært høgt nivå, jf. figur 4.7. Ein viktig grunn til auken etter tusenårsskiftet er truleg betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria. Dessutan har det vore betre samsvar mellom tilrådde kvotar og fiske dei

Figur 4.6 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk torsk

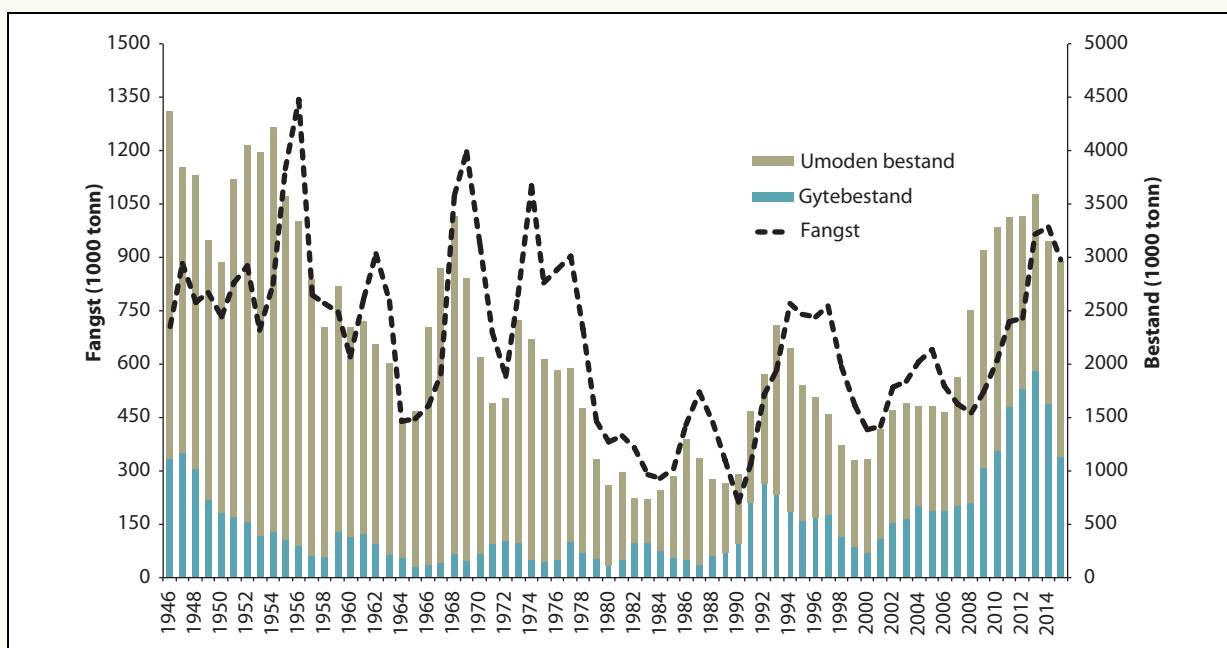
siste åra. Det har også vore svært gunstige tilhøve for torsken i Barentshavet i seinare år; høgare temperaturar har gjort det mogleg for torsken å breie seg ut over eit mykje større område enn før. Matfatet blir då større, og det har også vore generelt god mattilgang. Rekrutteringa til bestanden har vore jamn og nedgangen i vekst har vore mindre enn ein skulle vente med ein så kraftig auke i bestanden. Takka vere alle desse faktorane er gytebestanden i dag på det høgaste nivået vi har hatt i etterkrigstida.

Boks 4.1 forts.

I siste bestandsvurdering klassifiserte ICES gytebestanden til å vere godt over føre-var-nivået og fiskepresset til å vere nær ein historisk låg verdi. ICES tilrådde ein kvote for 2016 på 805 000 tonn i tråd med den sameinte haustingsregelen. ICES påpeika òg at utøvinga av torskefisket må ta omsyn til trongen for vern av kysttorsk og trongen for redusert bifangst av vanleg uer. Haustingsregelen har ført til at fiskerikommisjonen i seinare år stort sett har avtalt torskeknoten i samsvar med ICES sine råd, jf. tabell 4.1. Hausten 2015 konstaterte partane at bestanden av nordaust-arktisk torsk er på et høgt nivå,

medan bestandane av nokre av torsken sine byttedyr, slik som lodde og polartorsk, er på eit lågt nivå. Eit uttak av torsk i 2016 på eit noko høgare nivå enn haustingsregelen tilseier, vil redusere predasjonstrykket frå torsk på lodde, polartorsk, yngel av botnfisk og andre byttedyr for torsken. Partane fastsette ein TAC for nordaust-arktisk torsk på 894 000 tonn for 2016.

Det avtalte fangstnivået vil innebere at gytebestanden og totalbestanden held seg på eit relativt høgt nivå, og fiskepresset på bestanden er venta å halde seg på eit nivå som gjev langtidsutbytte over gjennomsnittleg nivå.

Figur 4.7 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk torsk

Fangst i 2015 er prognose.

Tabell 4.1 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk torsk dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	<751	751	728	1 770
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<940	1000	966	1 943
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<993	993	986	1 620
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<894	894		1 139
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<805	894		

Boks 4.2 Nordaust-arktisk hyse

Figur 4.8 Hyse

Foto: T. Wennec, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus*

Maksimal storleik: 110 cm og 14 kg

Levetid: Maks 20 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 1,1 millionar tonn

Kvote for 2016: 244 000 tonn, av dette 118 700 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 1,2 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Beitar på fisk og botndyr. Bestanden er no utbreidd i store delar av Barentshavet. I første halvår er gytefisken fordelt i dei vestlege delane av Barentshavet og langs vestkanten av Tromsøflaket. Gyteperioden er mars-april.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 136 000 tonn, men fangstane har variert mykje; frå 20 000 til 320 000 tonn, jf. figur 4.10. Saman med Russland står Noreg for størstedelen av hysefangsten. Også Færøyane, Storbritannia, Grønland, Tyskland og Frankrike fiskar på bestanden. Dei norske fangstane er i stor grad bifangst i trålfisket etter torsk, men eit direkte fiske med line langs kysten av Finnmark står for nesten halvparten av fangsten. I tillegg føregår det også eit norsk fiske med snurrevad og garn. Dei andre landa fiskar hovudsakleg hyse med botntrål.

Status og råd

Bestanden av nordaust-arktisk hyse har dei siste åra vore på eit historisk høgt nivå, jf. figur 4.10. Rekrutteringa til bestanden har vore over langtidsgjennomsnittet sidan 2000, og særleg årsklassane 2004–2006 var særst sterke. Dei yngre årsklassane har vore langt svakare, og vi ventar difor at bestanden no vil kome ned på eit meir normalt nivå. Hysa har hatt ei vidare utbreiing i Barentshavet dei siste åra samanlikna med tidlegare, og dette er truleg ein kombinert effekt av at bestanden er stor, og at temperaturauken har gjort det mogleg for hysa å utvide leveområdet sitt mot nord og aust. Det knyter seg uvisse til det totale uttaket av hyse, sidan ulovleg utkast av fisk har vore og framleis kan vere eit problem. Det knyter seg også uvisse til mengdemåla tokta, fordi deler av bestanden truleg har

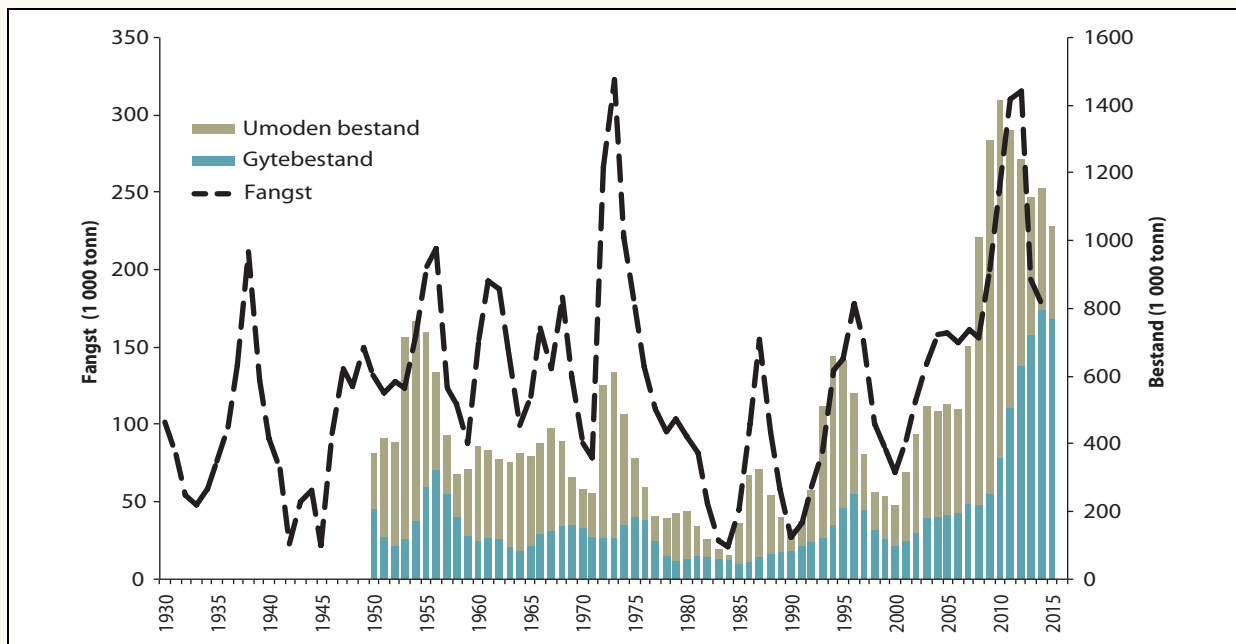

Figur 4.9 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk hyse

stått utanfor det dekkja området. Desse kjeldene til uvisse forplantar seg til grunnlaget for kvoteråda, som difor også er noko usikre.

Kvoterådet for 2016 vart utforma basert på oppdaterte og meir optimistiske bestandsvurderingar for 2015 samt den vedtekne haustingsregelen, og tilseier at kvoten maksimalt bør vere på 244 000 tonn, jf. tabell 4.2.

Boks 4.2 forts.

Figur 4.10 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk hyse

Fangst i 2015 er prognose.

Tabell 4.2 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk hyse dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 318	318	315	606
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 238	200	194	615
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<150	178,5	178	578
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<223	223		769
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<244	244		

Boks 4.3 Nordaust-arktisk sei

Figur 4.11 Sei

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: Sei – *Pollachius virens*

Maksimal storleik: 130 cm og 20 kg

Levetid: Maks 30 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 600 000 tonn

Kvote for 2016: 140 000 tonn, av dette 123 950 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 900 mill. kroner

Fakta om bestanden: Opptreer både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk. Bestanden er utbreidd langs Norskekysten frå Stad til Varanger. Gyt på kystbankane frå Nordsjøen til Vesterålen. Gyteperioden er i februar.

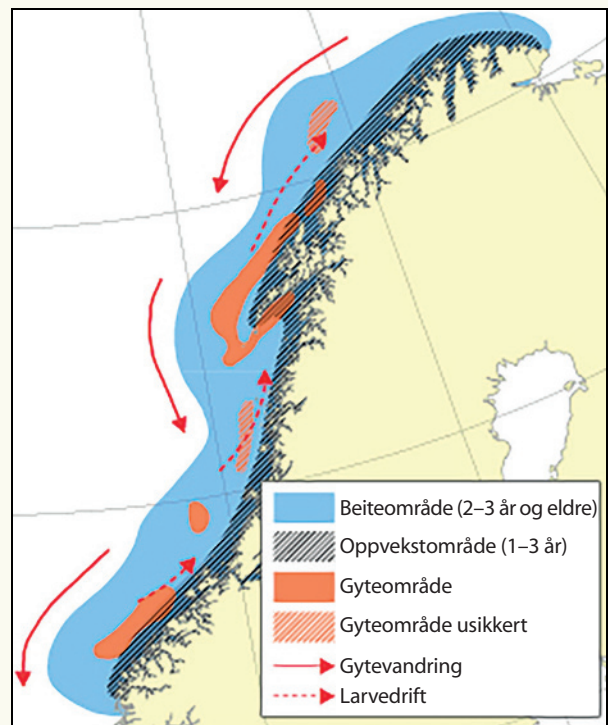
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1960–2014 var på 162 000 tonn, og har variert mellom 90 og 260 000 tonn, jf. figur 4.13. Noreg dominerer fisket med over 90 prosent av fangstane dei siste åra, og norsk utbytte i 2015 ser ut til å bli på rundt 120 000 tonn. Dei ti siste åra har trålfisket stått for 40 prosent av dei norske landingane, not 25 prosent, garn 20 prosent og line, snurrevad og jukse 15 prosent

Status og råd

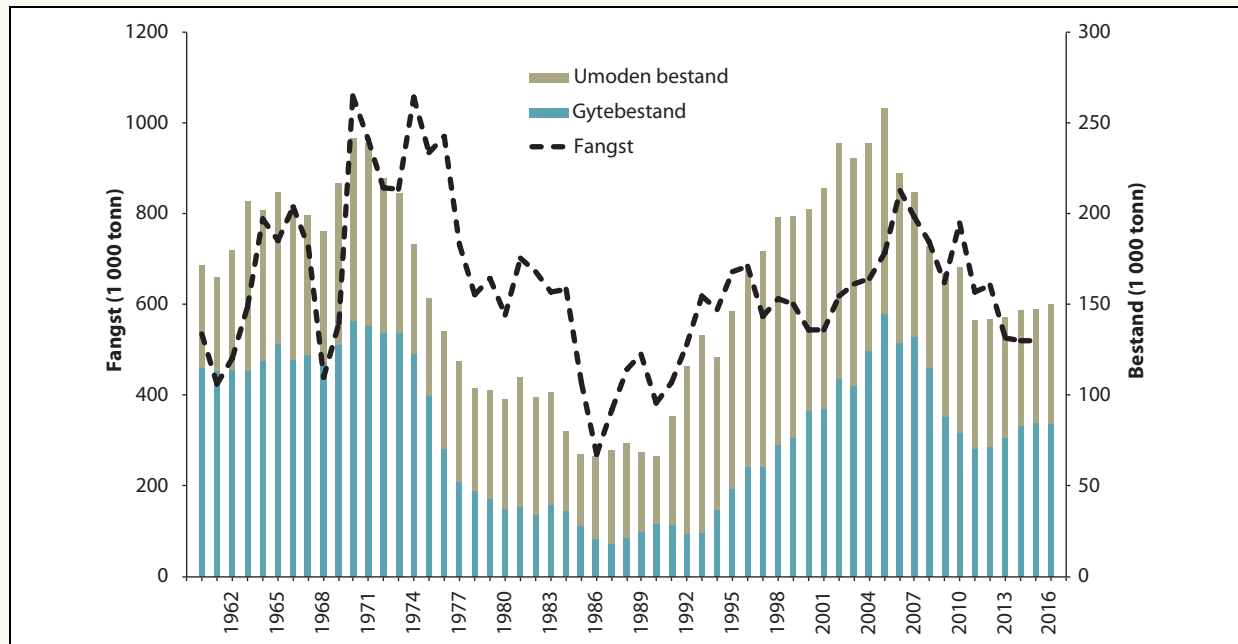
Seibestanden nord for 62°N var på eit historisk høgt nivå i 2001–2007, men det er sidan registrert ein bratt nedgang i både umoden bestand og gytebestand, jf. figur 4.13. Årsklassane 2002 og 2007 var gode, og 2005- og 2010-årsklassane over gjennomsnittet for 1960–2014, elles har rekrutteringa i seinare år vore under middels eller svak. Kysttoktet hausten 2015 viste ein ny liten oppgang i mengda sei, og det vart målt oppgang i dei yngste aldersgruppene, noko som gjev håp betre rekruttering i dei næraste åra.

Fiskeri- og kystdepartementet justerte i 2013 utnyttingsgraden i haustingsregelen frå føre-var-nivå til det nivået som vil gje høgast langtidsutbytte. ICES tilrådte, i tråd med denne regelen, ein maksimalkvote for 2016 på 140 000 tonn, jf. tabell 4.3.

Figur 4.12 Utreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk sei.

Boks 4.3 forts.

Figur 4.13 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk sei.

Fangst i 2014 er prognose.

Tabell 4.3 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk sei dei siste fem åra.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<164	164	161	289
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<164	140	132	306
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<140	119	130	333
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<122	122		337
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<140	140		

Boks 4.4 Nordaust-arktisk blåkkeite

Figur 4.14 Blåkkeite

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Blåkkeite – *Reinhardtius hippoglossoides*

Maksimal storleik: 120 cm og 20 kg. Hofisken blir større enn hannfisken.

Levetid: Sannsynligvis meir enn 30 år

Bestandstorleik (2015): Ukjend

Kvote for 2016: 22 000 tonn, av dette 11 205 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 350 mill. kroner

Fakta om bestanden: Ein arktisk fisk som lever i vatn kaldare enn 4°C, og som opptretr både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk, blekksprutar og krepsdyr. Bestanden er utbreidd langs Eggakanten frå Nordsjøen til Frans Josefland, og i djupe område av Barentshavet. Gyt langs Eggakanten frå Vesterålen til Svalbard. Gyteperioden er om vinteren med topp i desember-januar.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1964–2014 var på 24 000 tonn, men har variert mellom 10 000 og 90 000 tonn, jf. figur 4.16. I perioden før 1984 tok Noreg under halvparten av totalfangsten dei fleste åra, men har sidan dominert i dette fisket. Frå og med 2010 er fisket kvoteregulert og fordelt med 51 prosent til Noreg, 45 prosent til Russland og 4 prosent til andre land. Vel 60 prosent av fangsten blir fanga med botntrål, knapt 30 prosent med line og resten med garn eller andre reiskapar.

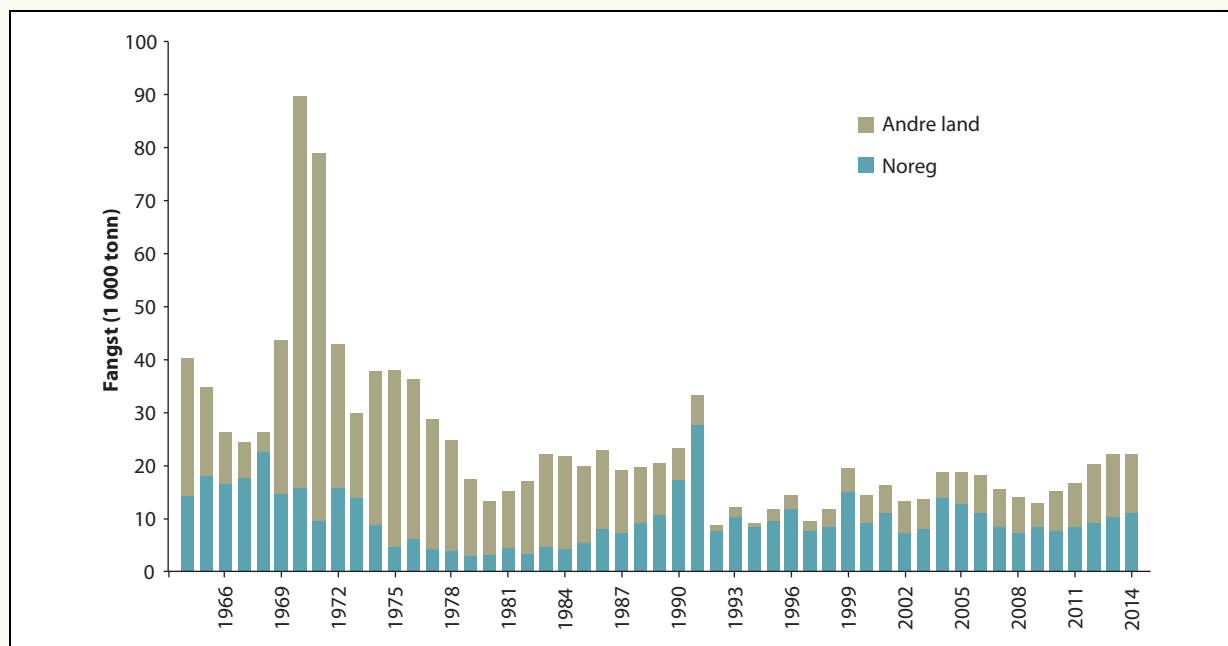
Status og råd

Det er stor uvisse knytt til storleiken på denne bestanden, men fiskbar del av bestanden auka frå 1992 til 2012 og har sidan vore stabil. Haustingsraten har vore relativt stabil sidan 1992. Det er ikkje einigheit om ein alderslesemetode, og det kan difor heller ikkje køyrast aldersfordelte bestandsmodellar eller fastsetjast biologiske referansepunkt. ICES gjev difor råd basert på føre-var-basis, som fram til 2015 var å setje kvotar lik gjennomsnittet for dei åra ein har kunna observere ein relativ auke i bestanden. I 2016 vart det køyrt ein lengdebasert modell, og det vart valt ein haustingsrate tilsvarande gjennomsnittet for dei siste ti åra. Dette tilsvara eit råd på maksimalt 19 800 tonn for 2016, jf. tabell 4.4.

Figur 4.15 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk blåkkeite

Boks 4.4 forts.

Figur 4.16 Utviklinga i fangst av nordaust-arktisk blåkkeite.

Tabell 4.4 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk blåkkeite dei siste fem åra.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Ingen auke i fangsten	< 15	18	20	-
2013	Ingen auke i fangsten	< 15	19	22	-
2014	Same råd som i 2013	< 15	19	22	-
2015	Same råd som i 2014	< 15	19		
2016	Føre-var tilnærming	< 20	22		

Boks 4.5 Snabeluer i ICES- område I og II

Figur 4.17 Snabeluer

Foto: Havforskningsinstituttet

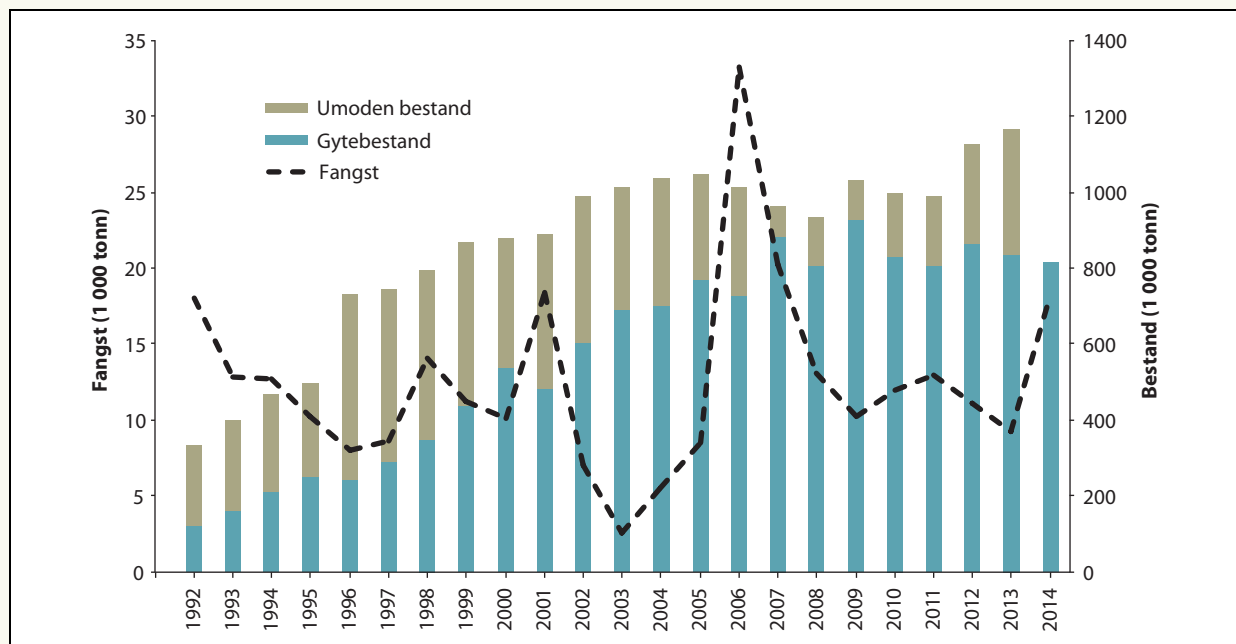
Artsnamn: Snabeluer – *Sebastes mentella***Maksimal storleik:** 47 cm og 1,3 kg.**Levetid:** Over 70 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 1,4 millionar tonn**Kvote for 2016:** 30 000 tonn, 17 600 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 190 mill. kroner (begge uer-artane samla)**Fakta om bestanden:** Beitar mest på fisk og krill. Bestanden er utbreidd i Barentshavet, ved Svalbard, og langs kontinentalskråninga mot Norskehavet. Føder levande ungar i mars-april langs Eggakanten.*Fisket*

Gjennomsnittleg årsfangst av snabeluer i perioden 1991–2014 var på om lag 14 000 tonn jf. figur 4.18, men har vore over 100 000 tonn på 1970–1980-talet, og heile 300 000 tonn i 1976. Alt fiske etter snabeluer, inkludert bifangst, føregår med trål. Snabeluer blir dels fiska i Barentshavet, dels på det opne hav i Norskehavet (Smøtt-havet). Det er hovudsakleg Noreg og Russland som fiskar etter denne arten.

Status og råd

Bestanden er inne i ei positiv utvikling etter å ha lege på eit lågt nivå ein lang periode, og rekrut-

teringa har auka dei seinare åra, jf. figur 4.18. Totalbestanden er no rekna til over 1 million tonn og gytebestanden kring 800 000 tonn. Sidan snabelueren blir kjønnsmoden først i 12-årsalderen, og årsklassane fødte mellom 1996 og 2004 er svake, vil gytebestanden minke litt fram til 2015, men så auke monaleg når dei større årsklassane fødte etter 2004 byrjar å rekruttere til gytebestanden. Det er ikkje vedteken nokon forvaltningsplan for snabeluer, men ICES tilrår, basert på føre-var-tilnærming, at den årlege fangsten i 2015–17 ikkje bør overstige 30 000 tonn, jf. tabell 4.5.

Figur 4.18 Utviklinga i bestand og fangst av snabeluer i ICES område I og II

Boks 4.5 forts.

Tabell 4.5 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av snabeluer i ICES område I og II dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Beskytt ungfisken, ikkje direkte trålfiske og låge bifangstgrenser	-	7,5 ^a	11	863
2013	Bruk $F_{0.1}$	<47	19,5 ^a	9	833
2014	Status quo fangst	<24	36.8 ^b		813
2015	Føre-var tilnærming	<30	30 ^c		
2016	Føre-var tilnærming	<30	30		

^a TAC sett av NEAFC for internasjonalt farvatn^b Sum av TAC sett av NEAFC for internasjonale farvatn og Noreg for NØS^c Noreg og Russland har fordelt snabeluerkvoten med utgangspunkt i ein totalkvote på 30 000 tonn, men det er ikkje fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet, jf. omtale i kapittel 3.4.1. NEAFC.

Boks 4.6 Lodde i Barentshavet

Figur 4.19 Lodde

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Lodde – *Mallotus villosus*

Maksimal storleik: 20 cm og 50 g.

Levetid: 5 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 0,5 millionar tonn

Kvote for 2016: 0

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 140 mill. kroner

Fakta om bestanden: Lodda er ein planktonetar, som gyt berre ein gong før ho døyr. Ho er mat for mange artar av fisk, sjøpattedyr og sjøfugl. Ho gyt ved Finnmarkskysten i mars, og beitar over store delar av Barentshavet om sommaren og hausten. Lodda legg egga sine på botnen, slik som silda og nokre få andre artar gjer.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1965–2014 var på 722 000 tonn, men har variert mellom 0 og 3 millionar tonn, jf. figur 4.21. I løpet av dei siste 30 åra har loddefisket vorte stoppa i tre periodar kvar på 5 år, fordi bestanden av naturlege årsaker nærast har kollapsa. Loddekvotane blir delte mellom Noreg og Russland i høvet 60/40. Tidlegare vart det fiska både om vinteren før gytinga ved kysten og om hausten i beiteområda, men dei seinare åra har det berre vore opna for fiske før gytinga. På norsk side er loddefisket hovudsakleg eit ringnotfiske, medan Russland fiskar lodde med flytetrål.

Status og råd

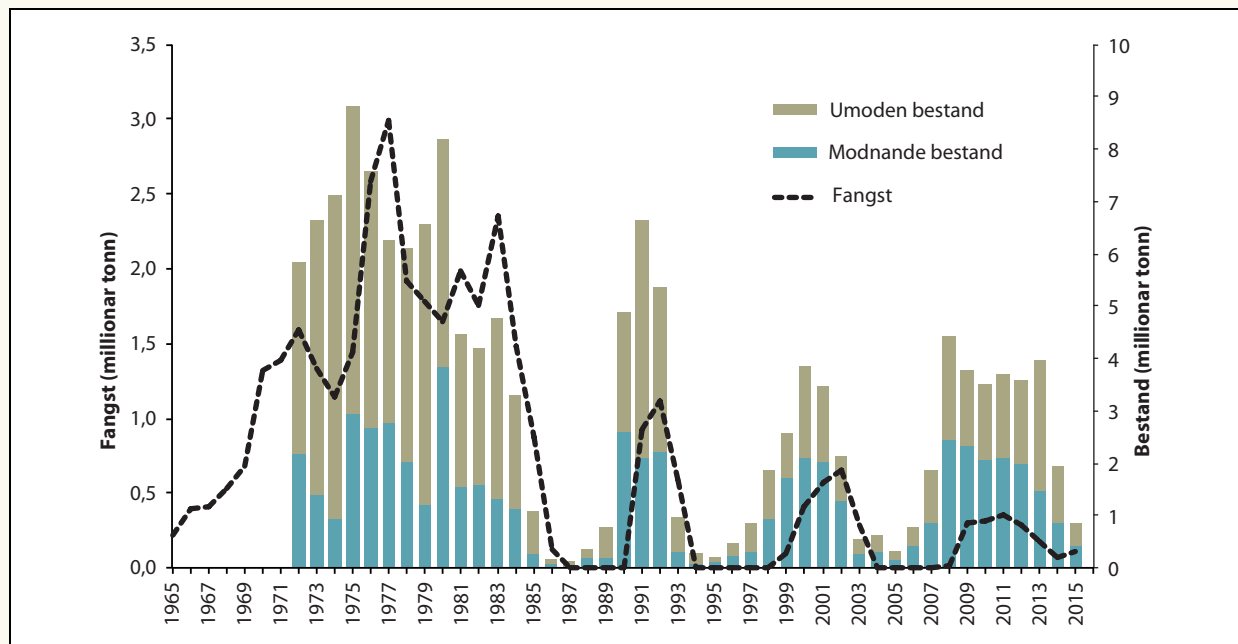
Sidan systematiske målingar av bestanden tok til i 1972 har det vore tre bestandssamanbrot. Samanbrota er knytte til sterke årsklassar av norsk vårgytande sild i Barentshavet som beitar på loddelarvane og fører til rekrutteringssvikt hos lodda. Rekrutteringa til loddebestanden, målt om hausten som 0-gruppe og 1-gruppe, viste for 2014 relativt låge verdiar etter fleire år med høge verdiar. Det var derfor venta ein reduksjon i den modnande loddebestanden samanlikna med dei siste åra. Dessutan har torskebestanden vore stor dei seinaste åra og har beita kraftig på lodda. Det norsk-russiske økosystemtøktet hausten 2015 estimerte den modn-

Figur 4.20 Utbreiingsområde og gyteområde for lodde i Barentshavet

ande delen av loddebestanden til å vere berre 446 000 tonn, og i følgje forvaltningsplanen for lodde (5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t ved gyting) gjev ikkje dette rom for loddefiske i 2016.

Boks 4.6 forts.

Figur 4.21 Utviklinga i bestand og fangst av lodde i barentshavet

Målinga i 2014 er vurdert å vere eit underestimat fordi toktet vart hindra av drivis

Tabell 4.6 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av lodde i Barentshavet dei siste fem åra

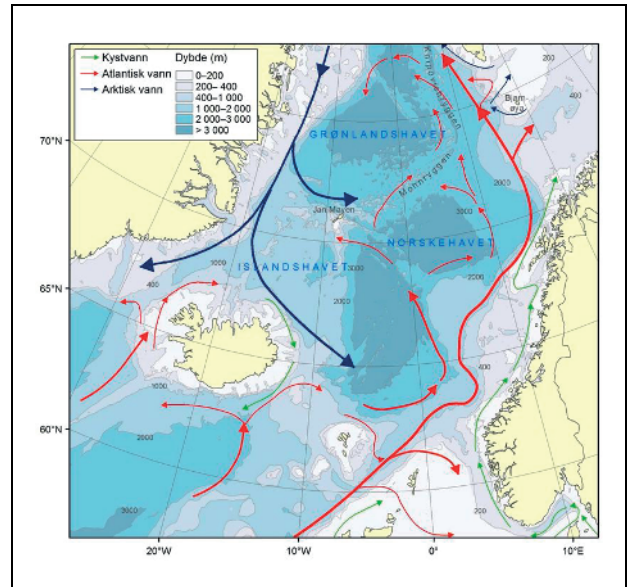
År	Råd frå ICES SSB=gytebestand	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2012	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<320	320	287	1998
2013	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<200	200	177	1471
2014	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<65	65	66	874 ^a
2015	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<6	120	115	446
2016	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	0	0		

^a Høgst truleg eit underestimat.

4.2 Norskehavet

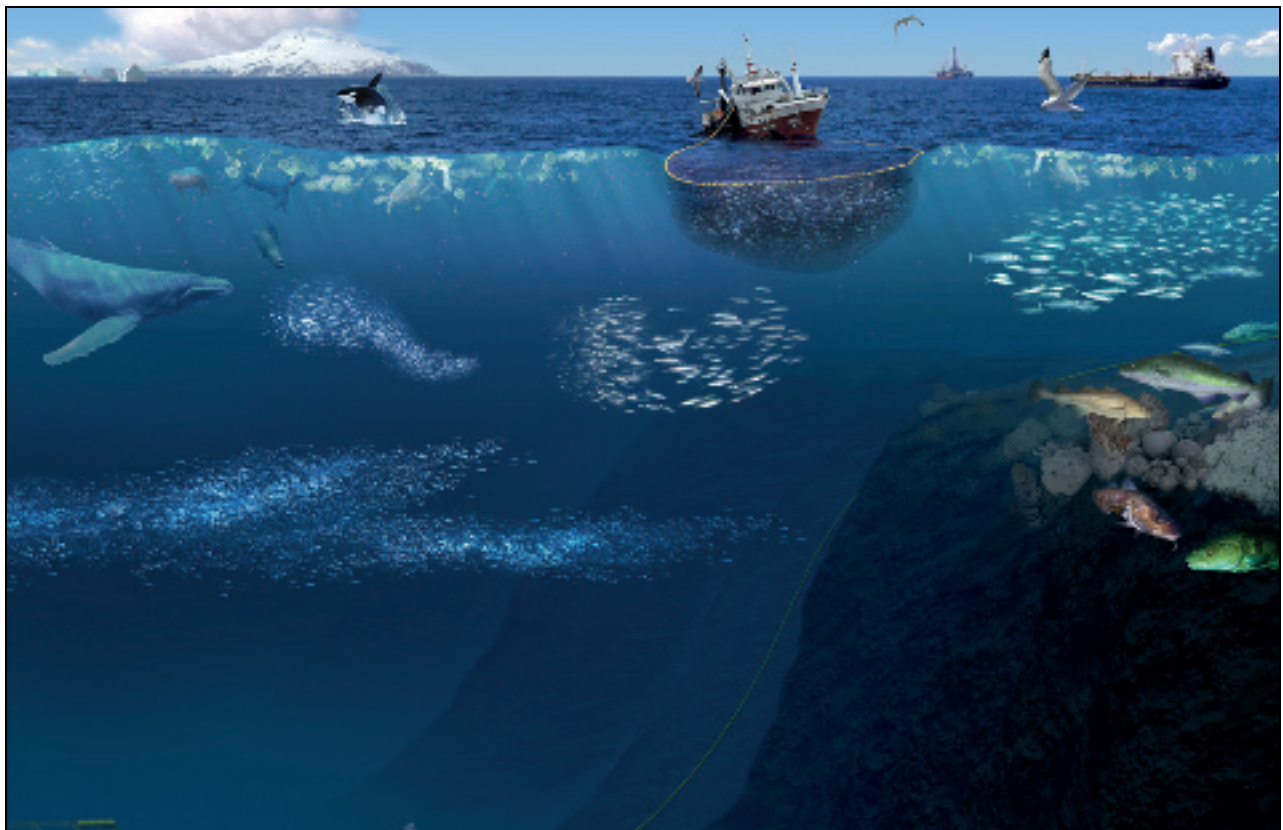
Livet i Norskehavet er prega av at det er eit djuphav; mange stader er det djupare enn 3 000 meter, jf. figur 4.22. Det er difor berre på kontinentalsokkelen og eit stykke nedover skråninga mot djuphavet vi finn botnfisk. Dei store og kommersielt viktige bestandane i Norskehavet er difor å finne i dei frie vassmassane; vi kallar dei pelagiske bestandar. Dei tre viktigaste er sild, makrell og kolmule.

Medan sildebestanden er på nedtur, er det motsette tilfelle for dei to andre. Makrellen har hatt svært god rekruttering, det vil seie sterke årsklassar har kome inn i bestanden i mange av dei seinare åra. Bestanden har ekspandert og dekkjer no i beiteperioden store delar av Norskehavet, havområda ved Island og Grønland og heilt nord til Svalbard. Kolmula har også, etter ein periode med svak rekruttering, no kome inn i ein betre periode, og denne bestanden er i vekst. Silda er, som nemnt, inne i ein periode med bestandsreduksjon på grunn av manglande rekruttering. Gytebestanden blir difor redusert frå år til år både på grunn av naturleg død og fiske. No ventar alle på neste sterke sildeårsklasse.

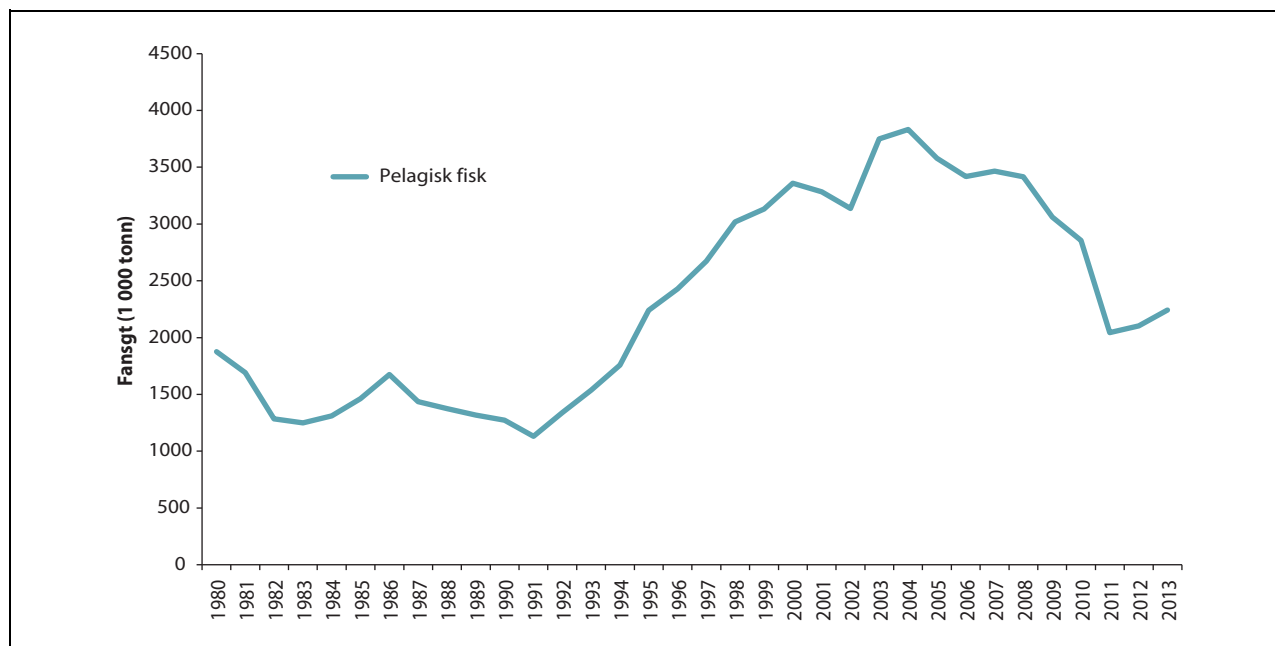
Figur 4.22 Norskehavet – straumar og djupn

Det har historisk vore eit svært stort fiske på desse tre artane i Norskehavet. Rundt tusenårsskiftet var den samla fangsten oppe i nesten 4 millionar tonn, jf. figur 4.24. Sidan sildefisket har vorte kraftig redusert, er det samla fisket etter

Figur 4.23 Økosystemet i Norskehavet

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

Figur 4.24 Fisket i Norskehavet frå 1980 til 2014

pelagisk fisk no nede på eit nivå rundt 2-3 millionar tonn, men også det er betydelege kvanta sett i verdssamanheng.

Norskehavet er prega av varmt Atlanterhavsvatn som strøymer inn frå sør. Men langs Aust-Grønland strøymer det kaldt arktisk vatn inn frå nord, og skapar eit skilje, ein polarfront, mellom det varme vatnet i aust og det kalde i vest. Heile havområdet er vorte varmare det siste tiåret, og dette påverkar også livet i havet på ulikt vis.

Sidan Norskehavet er så mykje djupare enn Nordsjøen og Barentshavet, finst det eit element i dette økosystemet som ikkje finst i det andre; eit organisk lag frå 400 til 800 meter djupn. Dette laget består av småorganismar av mange slag, både planktonorganismar og mesopelagiske fisk som lysprikkfisk. Desse organismane lever av den biomassen som søkk ned frå dei øvre laga, der sjølve produksjonen, basert på det fotosyntetiserande planteplanktonet, skjer. Dyreplanktonet, som hovudsakleg består av ørsmå krepssdyr som raudåte og krill, et planteplanktonet og fører energien oppover i næringsnettet. Sidan tidleg på 2000-talet har dyreplanktonmengdene i Norskehavet vist ein negativ trend, men denne trenden flata ut rundt 2009, og dei siste åra har det igjen vore ein

auke. No er tettleiken av dyreplankton i Norskehavet oppe på same nivå som i Barentshavet.

Mellom djupvassfisker og botnfisker som finst på sokkelen og i skråninga langs kysten viser ulike artar ulik utvikling. Snabelueren, som finst både i Barentshavet og i Norskehavet og alt er nemnt i det førre delkapitlet, er i vekst, medan den vanlege ueren er raudlista som «sterkt truga». Brosme og lange, som er dei viktigaste kommersielle artane i denne gruppa, ser ut til å auke svakt. Også blåkveite, som gyt langs Eggakanten i det nordaustlege Norskehavet, og den nordaust-arktiske seien, som har ei vid utbreiing langs norskekysten, er nemnde i det førre kapitlet.

Selen i Norskehavet har også hatt ulik utvikling. Medan grønlandsselen i Vestisen (som er områda langs austkysten av Grønland) er i bra forfatning og toler hausting, er klappmyssbestanden i Vestisen freda fordi bestanden er på eit lågt nivå samanlikna med tidlegare.

På og langs kontinentalsokkelen i aust er ei grundig kartlegging av botndyrssamfunna i gang (MAREANO). Det blir stadig gjort nye funn av korallrev, korallskog, og område med svamp, sjøfjær og andre sårbare samfunn som kan trenge vern.

Boks 4.7 Norsk vårgytande sild

Figur 4.25 Sildestim

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus*

Maksimal storleik: 40 cm og 500 g.

Levetid: 25 år

Bestandsstorleik (2015): Om lag 5 millionar tonn

Kvote for 2016: 316 876 tonn, av dette 193 294 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 1,5 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gyt langs kysten frå Møre til Nordland i februar-mars, og beitar over store deler av Norskehavet om sommaren og hausten. Silda legg egg sine på botnen, slik som lodda og nokre få andre artar gjer. Yngelen blir ført med straumen nordover langs kysten og endar opp i Barentshavet, der silda lever i kring tre år før ho vandrar ut i Norskehavet.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av norsk vårgytande sild i perioden 1950–2014 er om lag 720 000 tonn, men det har vore store variasjonar knytt til endringar i storleiken av bestanden, jf. figur 4.27. Når bestanden har vore på topp har det vore teke fangstar på opp mot 2 millionar tonn, medan det vart full stopp i fisket då bestanden braut saman på 1960-talet. Minstemålet på sild er 25 cm, så fisket føregår på vaksen sild, hovudsakleg under gyteinnsiget langs Norskekysten om vinteren, medan ho er på beitevandring i Norskehavet om sommaren og når ho vandrar mot kysten av Nord-Noreg for å overvintrare om hausten. Det norske fisket, som for det meste skjer om vinteren når silda har høgast kvalitet, skjer hovudsakleg med ringnot.

Status og råd

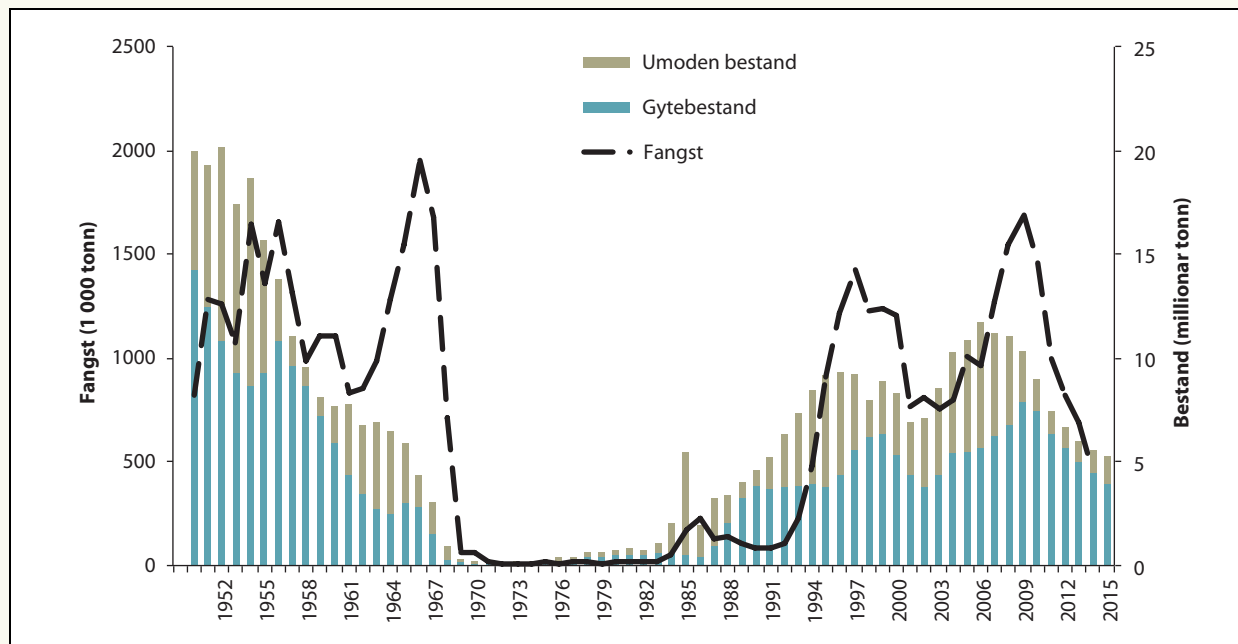
Bestanden er inne i ein periode med reduksjon etter å ha vore på eit svært høgt nivå, jf. figur 4.27. Dette skuldast dårleg rekruttering i ei rekke år. Den bestandsvurderinga som er gjort, syner at gytebestanden no er estimert til kring 3,6 millionar tonn (2016), som er under førevarsgrensa på 5 millionar tonn. Dette fører til reduksjon i utnyttingsgraden som er innebygd i den gjeldande haustingsregelen. Difor er kvotane

Figur 4.26 Utbreiingsområde og gyteområde for norsk vårgytande sild

kraftig redusert dei siste åra og dei er venta å bli ytterlegare reduserte i åra som kjem, sidan det førebels ikkje er teikn til sterke årsklassar på veg inn i bestanden. Tiltrådd totalkvote for 2016 er på 316 876 tonn, jf. tabell 4.7.

Boks 4.7 forts.

Figur 4.27 Utviklinga i bestand og fangst av norsk vårgytande sild

Tabell 4.7 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av norsk vårgytande sild dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<833	833	826	5 634
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<619	692 ^a	685	5 000
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<418	436 ^a	461	4 455
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<283	283 ^b		3 946
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<317	317 ^c		

^a Summen av nasjonale kvotar

^b Det er ikkje inngått nokon kyststatsavtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing mellom Noreg, Island, EU, Færøyane og Russland om ein totalkvote på 283 013 tonn.

^c Det er ikkje inngått nokon kyststatsavtale for 2016, men Noreg har vedteke nasjonal kvote i tråd med tradisjonell del basert på ICES-rådgevinga om totalkvote.

Boks 4.8 Makrell

Figur 4.28 Makrell

Foto: Leif Nøttestad, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Makrell – *Scomber scombrus*

Maksimal storleik: 65 cm og 3,5 kg, sjeldan over 1 kg.

Levetid: 25 år

Bestandsstorleik (2015): Om lag 4,5 millionar tonn

Kvote for 2016: 895 900 tonn (Noreg, EU og Færøyane), av dette 202 217 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 1,9 mrd. kroner

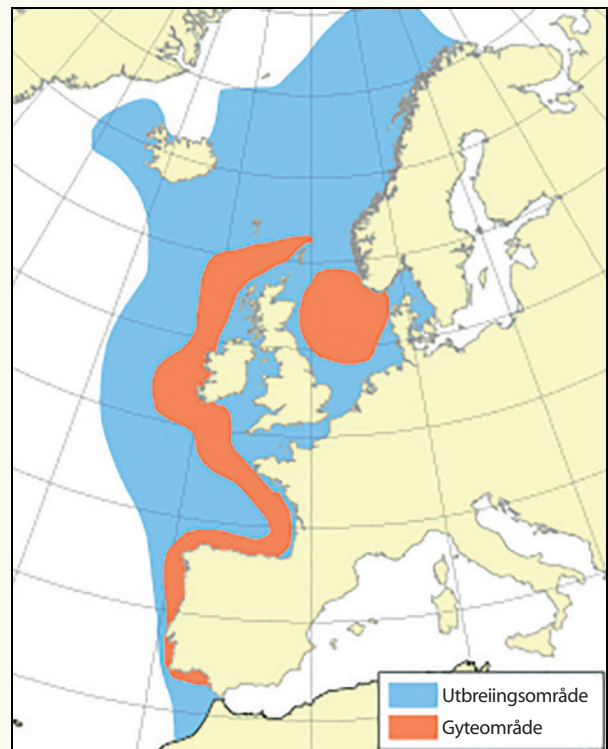
Fakta om bestanden: Makrellen et dyreplankton, fiskelarvar og småfisk. Han gyt sentralt i Nordsjøen (mai-juli), vest av Irland (mars-juli) og i portugisiske farvatn (februar-mai). Makrellen beitlar over store havområde frå Gibraltar til Grønland, i Nordsjøen og i Norskehavet heilt nord til Svalbard om sommaren og hausten.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk makrell i perioden 1980–2014 er 719 000 tonn, og uttaket har variert relativt lite samanlikna med mange andre bestandar, jf. figur 4.30. Det knyter seg likevel stor uvisse til om rapportert fangst gjev eit godt bilete av dei reelle fangstane, særleg i perioden fram til 2005. Truleg har fangstane vore langt høgare enn desse tala viser. Fisket føregår hovudsakleg i direkte fiske med ringnot og trål. I dei sørlege områda tek dei også ein del makrell som bifangst i trål. Det norske fisket føregår med ringnot, men ei mindre mengd blir fanga med garn, dorg og trål. Dette fisket føregår mest om hausten i den nordlege delen av Nordsjøen, i Norskehavet og i Skagerrak. I seinare år har makrellen vandra langt mot nord, og større deler av fangsten har vore teken utanfor Nord-Noreg. Andre viktige aktørar i makrellfisket er EU, Island og Færøyane.

Status og råd

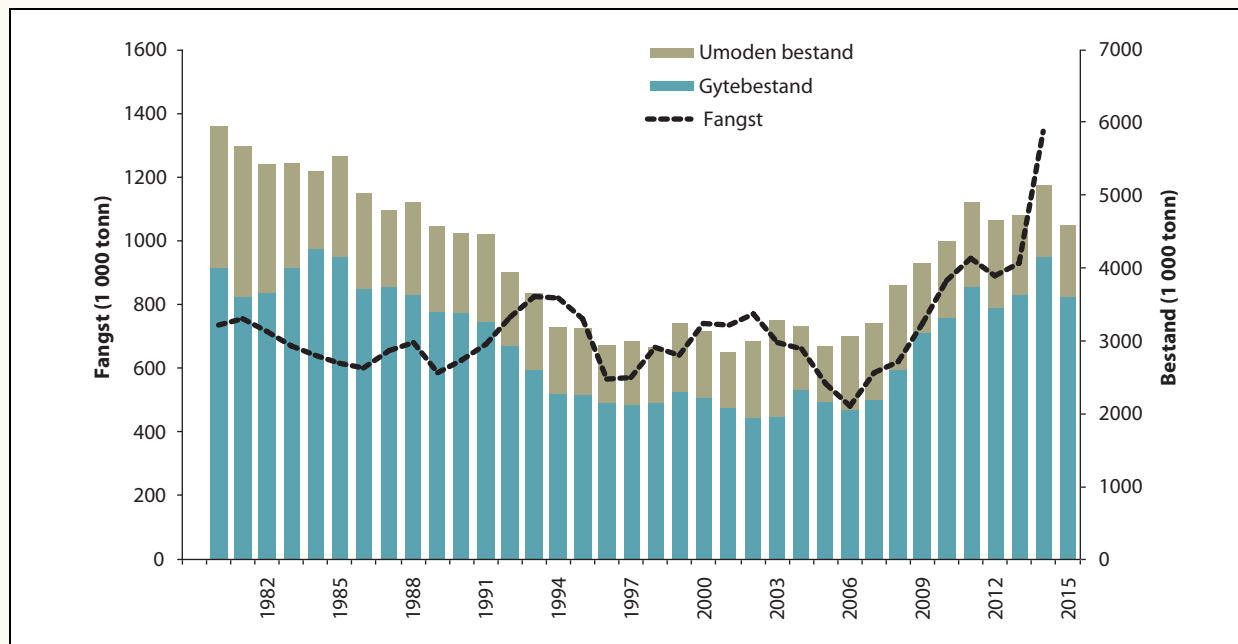
ICES vurderer at makrellbestanden er i god forfatning og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.30. Gytebestanden har auka vesentleg sidan 2002, og er på eit høgt nivå historisk sett. Dette skuldast først og fremst at rekrutteringa har vore god; årsklassane 2002 og 2006 er dei mest tal-

Figur 4.29 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk makrell

rike som er målt i heile tidsserien. Også årsklassane 2010–2011 er bra, og det ser det ut til at 2014-årsklassen kan vere sterk. ICES sitt råd om fiske i 2016 er å følgje ei MSY-tilnærming, som tilsvara ein fangst på 667 385 tonn, jf. tabell 4.8.

Boks 4.8 forts.

Figur 4.30 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk makrell

Tabell 4.8 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk makrell dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	586-639	927 ^a	894	3 447
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	497-542	906 ^a	933	3 624
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	927-1 011	1 396 ^a	1 394	4 160
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	831-906	1 054 ^b		3 588
2016	MSY tilnærming	<667	896 ^b		

^a Ikkje oppnådd einigheit om internasjonal kvote. Tala er summen av nasjonale kvotar.^b Totalkvote fastsett av Noreg, EU og Færøyane. Sjå omtale under kapittel 3.3.4.

Boks 4.9 Kolmule

Figur 4.31 Kolmule

Foto: Havforskningsinstituttet

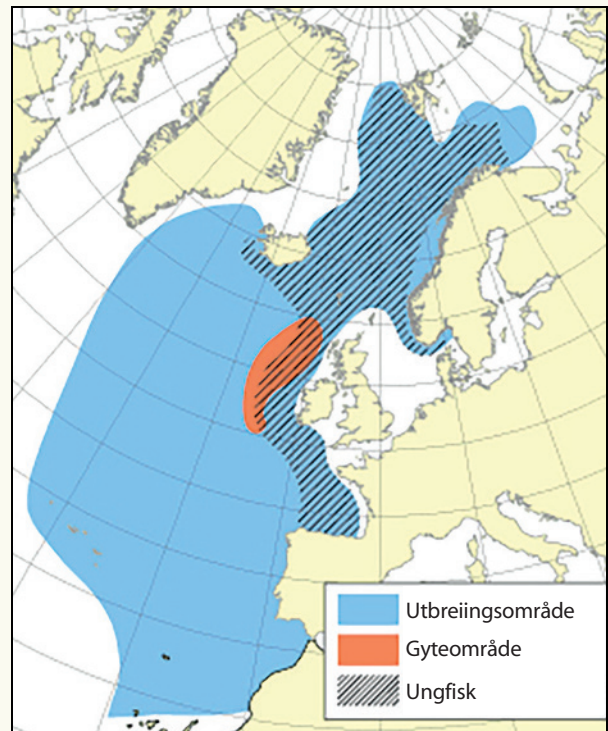
Artsnamn: Kolmule – *Micromesistius poutassou***Maksimal storleik:** 50 cm og 800 g.**Levetid:** Opp til 20 år, sjeldan over 10 år**Bestandsstorleik (2015):** Om lag 4,7 mill. tonn**Kvote for 2016:** Det er ikkje einigheit mellom kyststatane om ein totalkvote.**Norsk fangstverdi (2014):** Om lag 580 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Kolmula et for det meste stort dyreplankton, men store individ et også fiskeyngel. Den oppheld seg mest i dei midtre vasslaga, på djup frå 100-600 m. Kolmula har ei vid utbreiing i Nordaust-Atlanten frå Kanariøyane og Azorene til eit stykke inn i Barentshavet og nord til Svalbard. Den gyter vest av Irland på ettervinteren.*Fisket*

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk kolmule i perioden 1978–2014 er 952 000 tonn, og uttaket har variert mykje i takt med storleiken på bestanden, jf. figur 4.33. Hovudfisket skjer langs kontinentalskråninga og bankane vest av Dei britiske øyane og ved Færøyane, der kolmula samlar seg for å gyte om våren. Fisket går føre seg med flytetral. Noreg har historisk sett dominert dette fisket, og tok fram til 2004 om lag 40 prosent av den totale fangsten. Seinare har den norske delen gått attende, og Island, EU, Færøyane og Russland tek ein større del av totalfangsten.

Status og råd

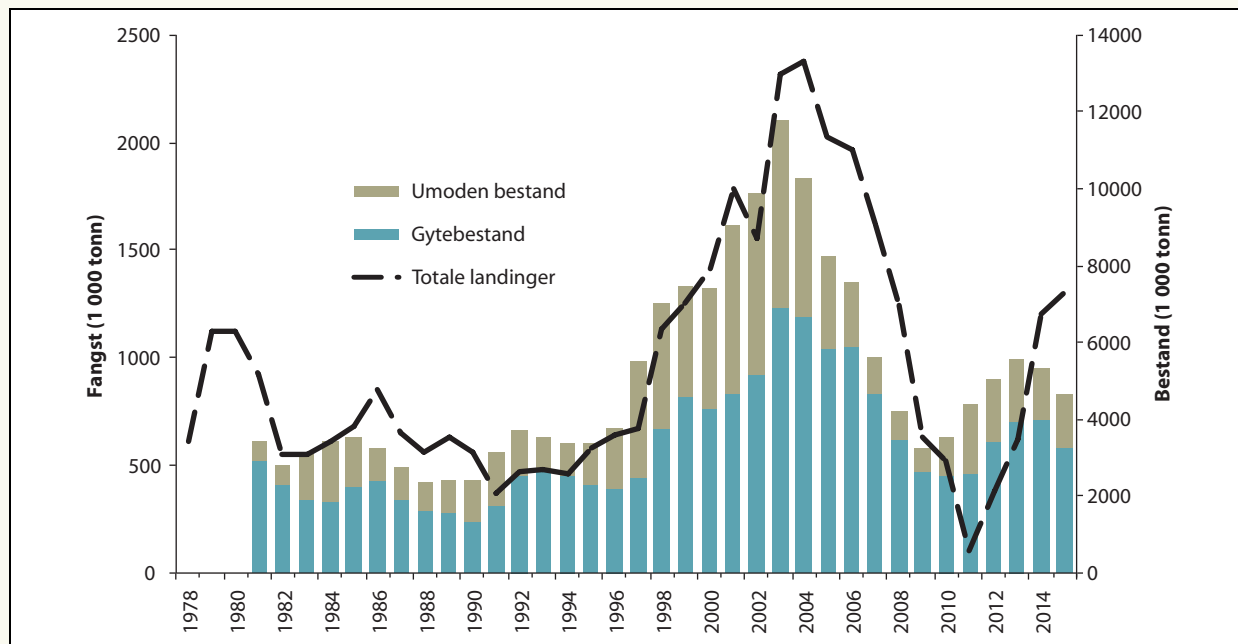
Etter ein topp i bestandsstorleiken rundt 2003 minka bestanden kraftig til 2009, jf. figur 4.33. No er denne trenden snudd, og gytebestanden har nær dubla seg. Årsklassane fødte mellom 2004 og 2009 var svært svake samanlikna med dei føregåande ti åra, men frå 2009 vart rekrutteringa betre og er no estimert til å vera over gjennomsnittsnivå. Dette har, saman med lågare fiskepress, ført til auken i bestanden.

ICES sitt råd om fiske i 2016 er å følgje ei MSY-tilnærming, som tilsvara ein fangst på 776 391 tonn., jf. tabell 4.9.

Figur 4.32 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk kolmule

Boks 4.9 forts.

Figur 4.33 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk kolmule

Tabell 4.9 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk kolmule dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<391	391	348	3 396
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<643	643	626	3 918
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<949	1 200	1 155	3 965
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<840	1 260 ^a		3 259
2016	MSY-tilnærming	<776	^b		

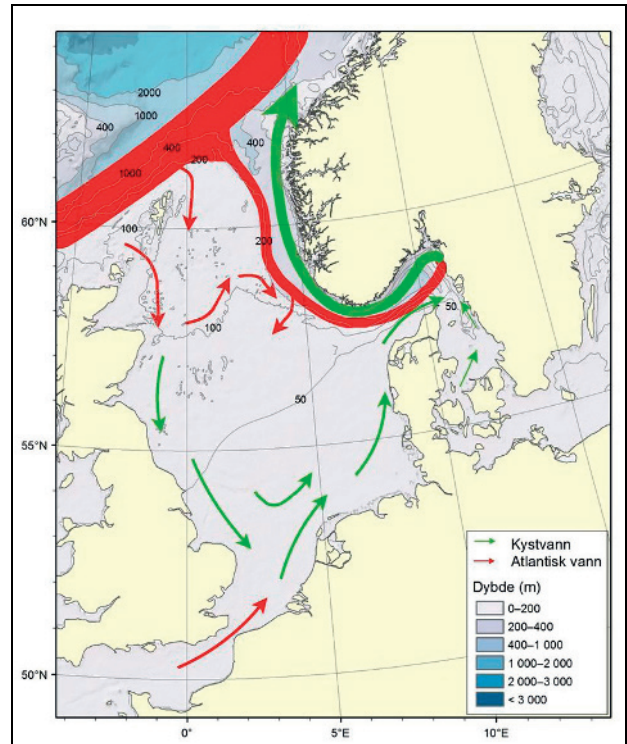
a Det er ikkje inngått nokon avtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing mellom kyststatane om ein totalkvote på 1 260 000 tonn.

b: Det er ikkje einigheit mellom kyststatane om ein totalkvote for 2016.

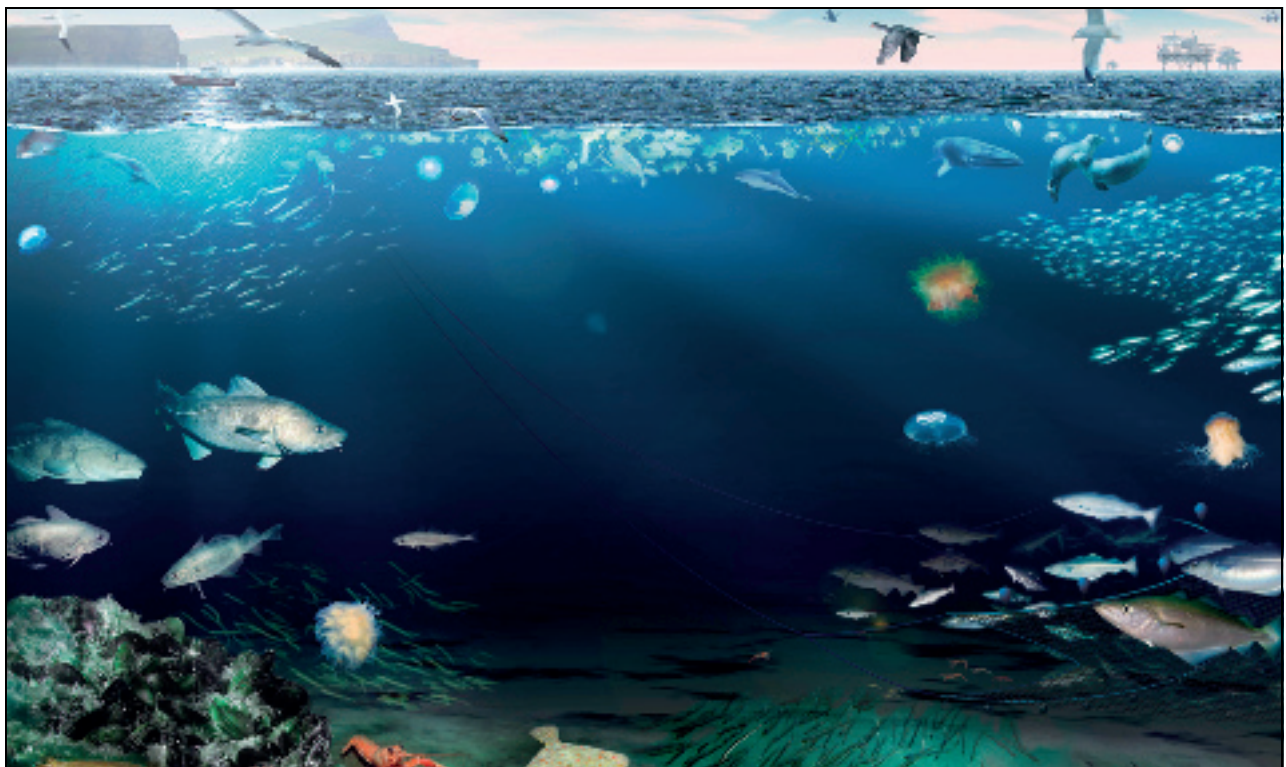
4.3 Nordsjøen og Skagerrak

Om det er djupna som pregar Norskehavet, så er det grunna som pregar Nordsjøen. Det er grunnast i sør, for det meste mindre enn 50 meter, og djupnar gradvis mot nord, men også her er det mindre enn 200 meter. Men langs Norskekysten går det ei djuprenne – Norskerenna – som følgjer kysten rundt og endar i Skagerrak. Det sørlege området er varmare enn områda lenger nord, og atlantisk vatn kjem inn både gjennom Den engelske kanalen og nordom Dei britiske øyane, jf. figur 4.34. Nordsjøen er eit svært produktivt område der det har vore hausta mykje sjømat på eit lite areal. Her finst både pelagisk fisk og botnfisk, reker og kreps, jf. figur 4.35.

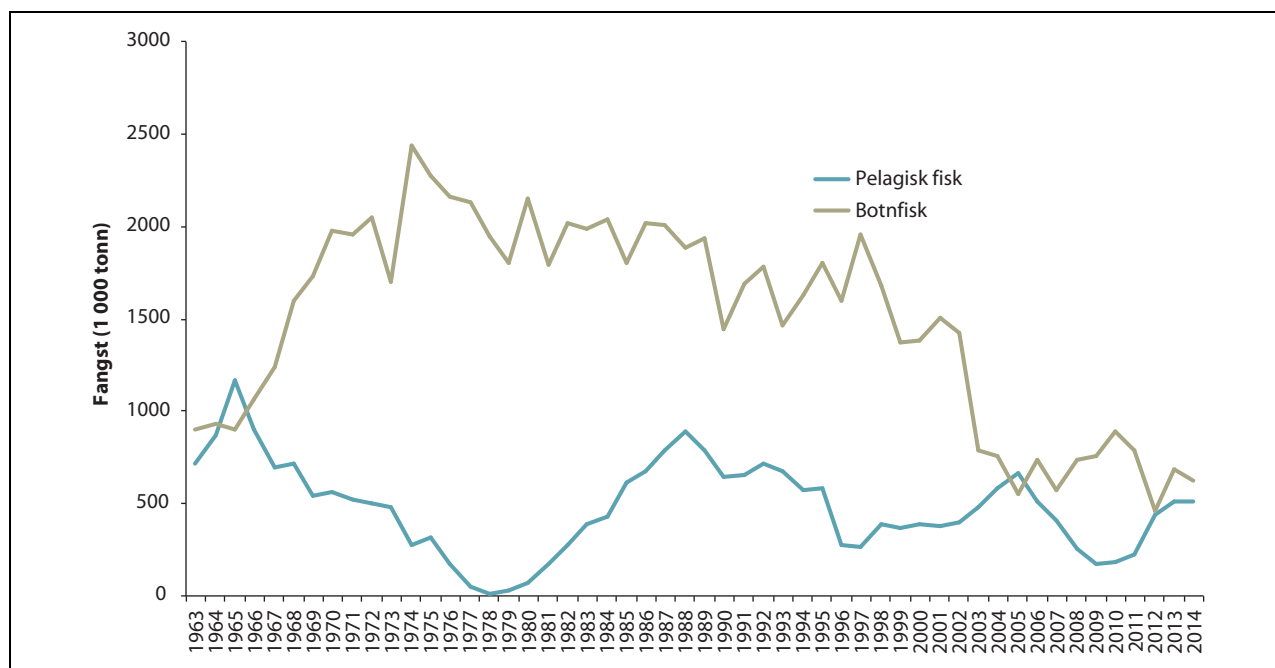
I lange periodar har botnfisken vore viktigast i fiskeriet i Nordsjøen og Skagerrak, men det har gått attende med fangsten av botnfisk. Dei siste åra er pelagisk fisk (sild) og botnfisk på same nivå; kring 5-600 000 tonn. Både på 1970- og 1980-talet vart det hausta rundt 1,5-2 millionar tonn botnfisk åleine frå dette området. Det er vanskeleg å peike på ei einskild årsak til nedgangen, men både overfiske og utkast/neddreping av yngel har utan tvil mykje av skulda. Det er likevel eit faktum at mange av bestandane i Nordsjøen i ei årrekke har hatt dårleg rekruttering, enten gytebestanden har vore stor eller liten, utan at ein sikkert har kunna peike på årsakene til dette.

Figur 4.34 Nordsjøen og Skagerrak – straumar og djupn

Figur 4.35 Økosystemet i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.36 Fisket i Norsjøen og Skagerrak frå 1963 til 2014

Boks 4.10 Nordsjøsild

Figur 4.37 Sildestim

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus***Maksimal storleik:** 35 cm og 400 g.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 4 millionar tonn**Kvote for 2016:** 518 242 tonn, av dette 150 290 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2014):** Om lag 500 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gyt i den vestlege delen av Nordsjøen frå august til januar, og beitar over store deler av Nordsjøen, Skagerrak og Kattegat om sommaren og hausten. Silda legg egga sine på botnen, slik som lodda og nokre få andre artar gjer.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsild i perioden 1960–2014 er kring 490 000 tonn, og uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, frå nesten 0 på slutten av 1970-talet til toppar på 0,6, 0,8 og 1,2 millionar tonn før og etter, jf. figur 4.39. Sildefisket i Nordsjøen føregår i eit direkte fiske med ringnotfar-tøy og trålarar, og som bifangst i industritrålfis- ket. Det norske fisket skjer hovudsakleg med ringnot. Danmark, Noreg og Nederland tek brorparten av fangstane. Det norske fisket har variert mellom 0 og 605 000 tonn, i gjennomsnitt 115 000 tonn.

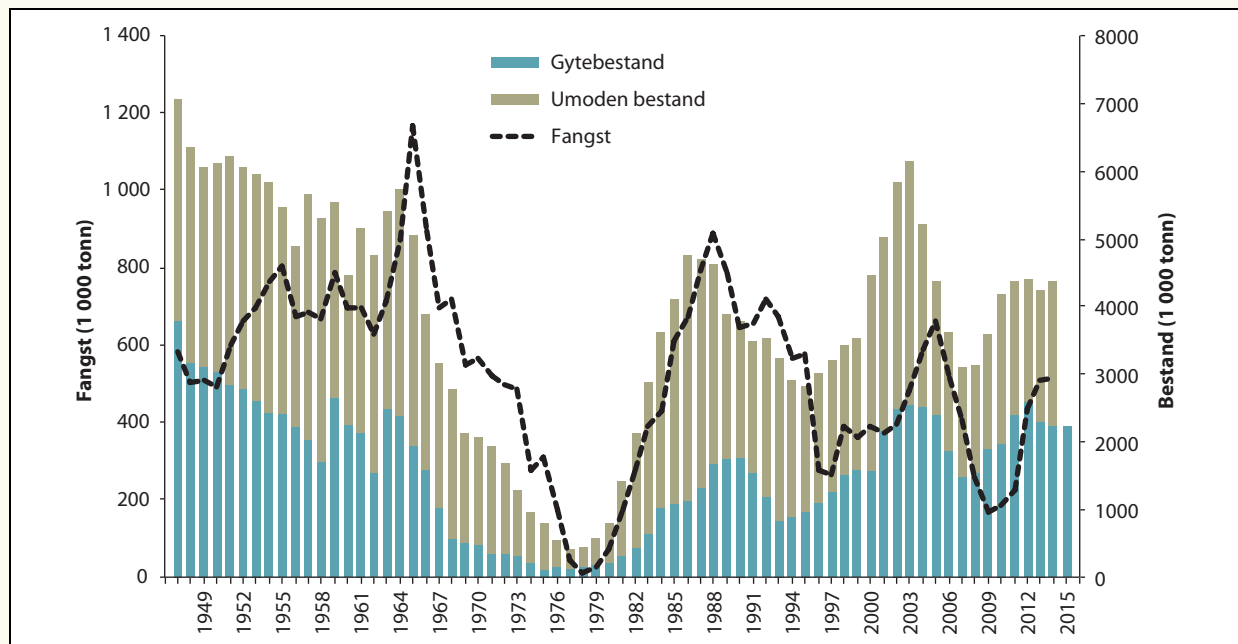
Status og råd

Bestanden har full reproduksjonsevne og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.39. ICES vurderer bestanden til å vere i ein fase med låg produksjon, og rekrutteringa har vore dårleg i lang tid. Men fiskepresset er redusert og gytebestanden har sidan midt på 1990-talet vore over føre-var-grensa. ICES gir råd basert på ein forvaltningsplan som EU og Noreg er einige om, og dette medfører eit maksimalt uttak på 518 242 tonn i direktefisket i 2016, jf. tabell 4.10.

Figur 4.38 Utbreiingsområde og gyteområde for nordsjøsild

Boks 4.10 forts.

Figur 4.39 Utviklinga i bestand og fangst av nordsjøsild

Tabell 4.10 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordsjøsild dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	405	435	2 587
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	478	511	2 285
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	470	507	2 220
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<445	445		2 216
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<518	518		

Boks 4.11 Sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.40 Sei

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sei – *Pollachius***Maksimal storleik:** 115 cm og 20 kg.**Levetid:** 20 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 320 000 tonn**Kvote for 2016:** Nordsjøen og Skagerrak: 65 696 tonn, av dette 33 532 tonn til Noreg.

Vest av Skottland: 7 054 tonn

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 350 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Sei finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småsei et mest dyreplankton og krepsdyr, et større sei mest fisk. Gytinga føregår langs Eggakanten frå vest av Shetland til Vikingbanken frå februar til mars.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsei i perioden 1967–2014 er kring 150 000 tonn. Uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, og det var langt høgare fram til midten av 1980-talet, jf. figur 4.42. Seien blir hovudsakleg fiska med trål, både av EU og Noreg. For Noregs del blir om lag 85 prosent av seifangstane tekne med trål og litt over 5 prosent med not på kysten av Vestlandet.

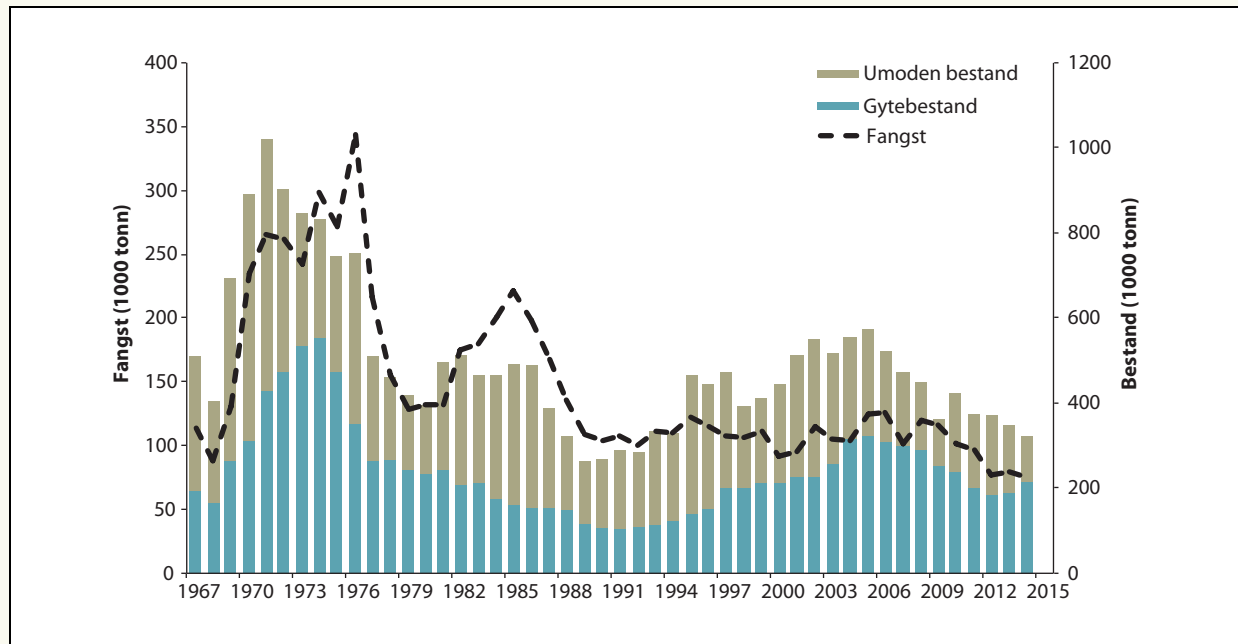
Status og råd

Det er uklare bestandsgrenser, og difor blir seien i Nordsjøen og Skagerrak slått saman med seien vest av Skottland i bestandsvurderinga og kvoterådgjevinga. Gytebestanden har gått jamt nedover sidan 2005 og er no litt under føre-var-nivået. Rekrutteringa i seinare år har vore svært dårleg. Tilrådd kvote for 2016 er i samsvar med ein forvaltningsplan vedteken av Noreg og EU, og er på 65 696 tonn fangst i Nordsjøen/Skagerrak og 7 054 tonn i området vest av Skottland. Før 2015 vart rådgjevinga rekna om til landingar på grunn av utkastet av fisk i EU-sona, men frå og med 2015 blir rådet gjeve som fangst, jf. tabell 4.11.

Figur 4.41 Utbreiingsområde og gyteområde for sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.11 forts.

Figur 4.42 Utviklinga i bestand og fangst av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.11 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 87	87	77	197
2013 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<101	100	80	186
2014 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-15 prosent)	<86	86	75	189
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<79.7	79.7		
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<75	72,8		

^a Frå og med 2015 representerer tala for tiltrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.12 Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.43 Torsk

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: Torsk – *Gadus morhua*.

Bestand: Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen.

Maksimal storleik: 100 cm og 20 kg.

Levetid: 15 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 332 tusen tonn

Kvote for 2016:

Nordsjøen og Skagerrak: 38 458 (40 419 inkludert VIIId) tonn, av dette 5 495 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 80 mill. kroner

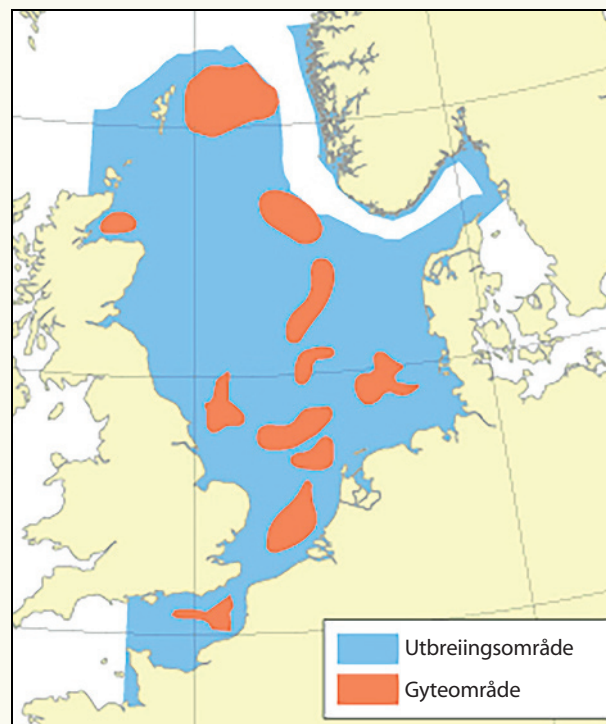
Fakta om bestanden: Torsk finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen, men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småtorsk et mest dyrep plankton og krepsdyr, et større torsk mest fisk, som augepål, sild, tobis og småtorsk. Også for torsken i Nordsjøen reknar vi med at det finst fleire lokale stammar med eigne gytefelt, men det er ingen klare skilje-liner mellom stammene. Gytinga føregår frå januar til april.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøtorsk i perioden 1963–2014 er kring 180 000 tonn, men med ein kraftig reduksjon av fangsten, i takt med reduksjon i bestanden, gjennom perioden, jf. figur 4.45. Fram til 1980-talet var fangsten på eit nivå rundt 250–300 000 tonn, men vart så gradvis redusert til rundt 50 000 tonn, og har lege på dette nivået dei siste 10 åra. Torsk blir for det meste fanga i eit blandings-fiskeri med trål saman med hyse, kviting, sjøkreps, raudspette og tunge. I det norske fisket blir litt over halvparten teke med garn, ein firedel med line og ein femdel med trål. Alle land som grensar til Nordsjøen fiskar torsk, men Danmark, Storbritannia og Noreg er dei viktigaste aktørane.

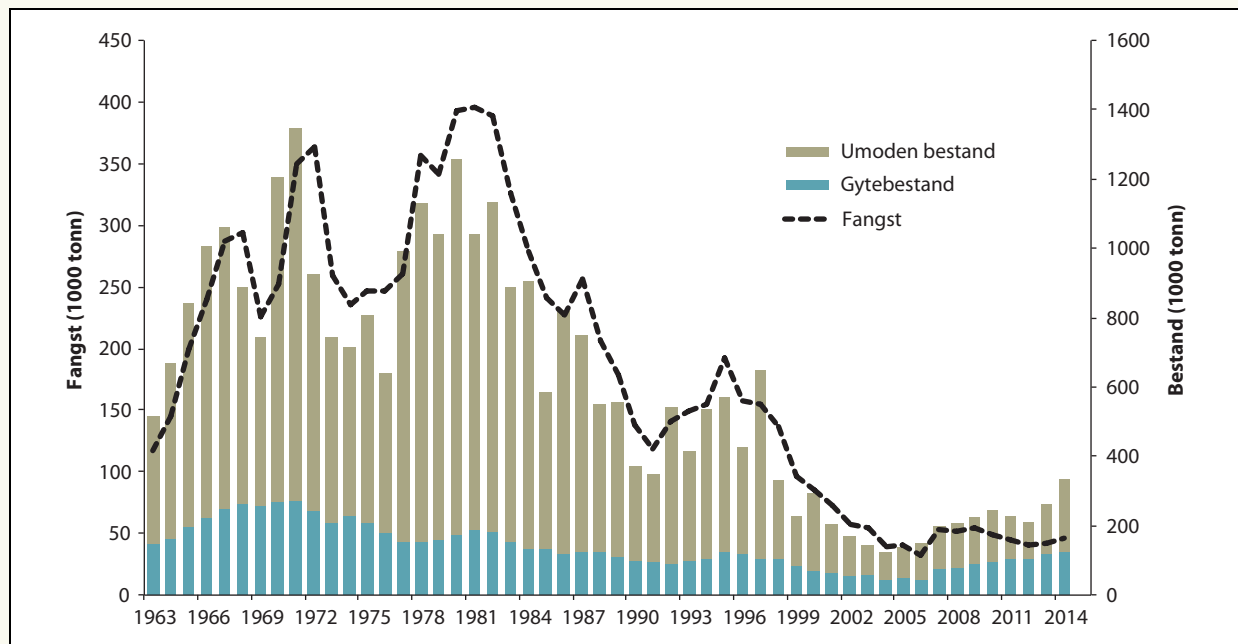
Status og råd

Det er vanskeleg å skilje dei ulike torskestammane i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen, og torsken i dette området blir difor handsama som ein bestand i forvaltningssamanheng. ICES vurderer gytebestanden til å ha auka litt frå det kritisk låge nivået i 2006 til over grensenivået, men han er framleis vel under føre-var/tiltaks-nivået. Tilrådd kvote for 2016 er maksimalt 49 259 tonn, og er basert på MSY-tilnærminga, jf. tabell 4.12.

Figur 4.44 Utbreiingsområde og gyteområde for torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Boks 4.12 forts.

Figur 4.45 Utviklinga i bestand og fangst av torsk i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.12 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av torsk i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen (F 45 prosent av F_{2008})	<31,8 ^a	26,5	40	107
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-20 prosent)	<25,4 ^a	26,5	42	118
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<28,8 ^a	27,8	46	125
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<35,5	33,4		149
2016	MSY-tilnærming	<49.3	40,4		

^a Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.13 Hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.46 Hyse

Foto: T. Wenneck, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus*.**Maksimal storleik:** 60 cm og 4 kg.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 500 000 tonn**Kvotefor 2016:**

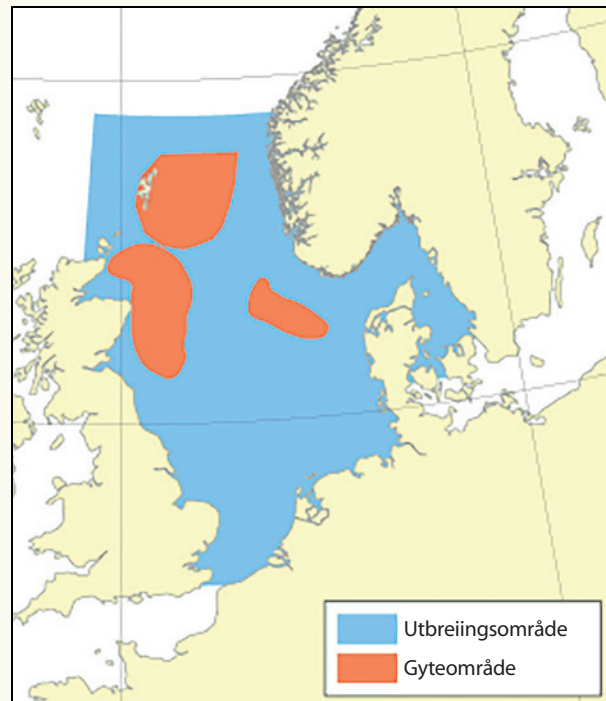
Nordsjøen og Skagerrak: 72 321 tonn, av dette 14 410 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 40 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Hysa finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Ho lever hovudsakleg ved botnen, og riktig botndyr som børstemark, muslingar og slangestjerner. Tobis og silde-egg står også på menyen. Gytefelt ligg i den sentrale Nordsjøen, og gytinga føregår frå mars til mai.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland i perioden 1963–2014 er vel 200 000 tonn, men med ein reduksjon av fangsten gjennom mesteparten av denne perioden, i takt med ein minkande bestand, jf. figur 4.48. Dei siste åra har fangsten lege på rundt eller litt under 50 000 tonn. Hyse blir hovudsakleg fanga med botntrål og i mindre grad også med snurrevad. Hyse er målarart for deler av flåten, men blir også fanga i blandingsfiskeri saman med mellom anna torsk, kviting og kreps.

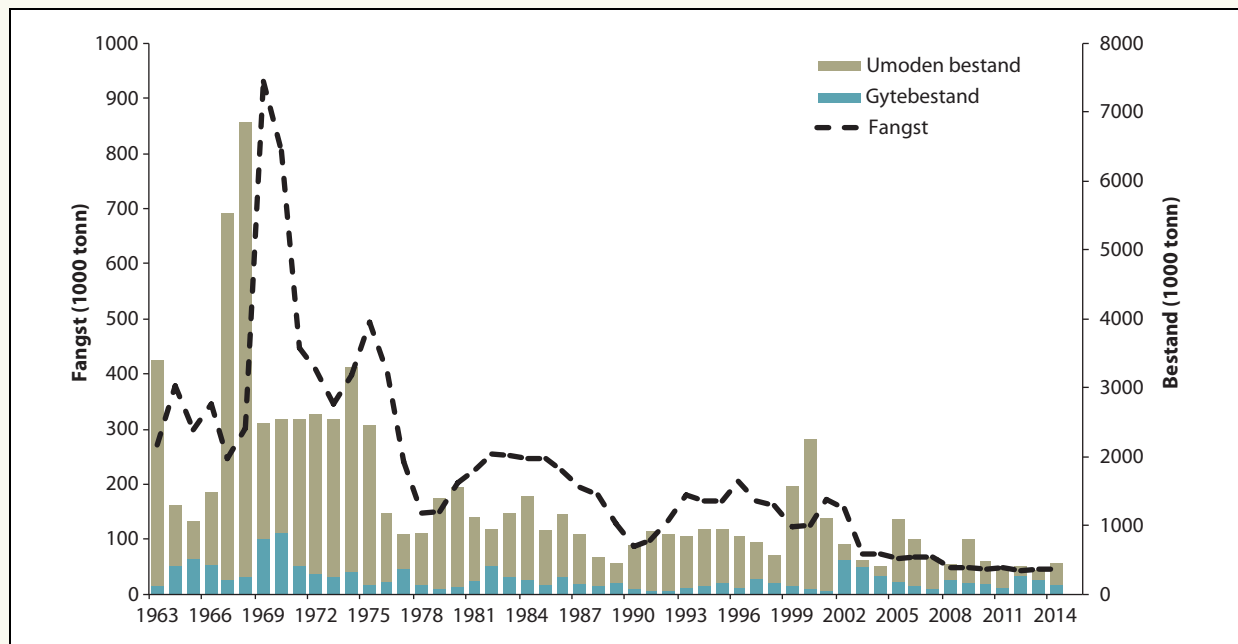
Status og råd

Frå 2014 er også hysa vest av Skottland rekna saman med hysa i Nordsjøen og Skagerrak i bestandsvurdering og kvoterådgjeving. ICES vurderer bestanden til å vere i god forfatning og blir hausta berekraftig. Rekrutteringa har sporadisk vore sterk, og har gjeve dominerande årsklassar i fiskeriet, men bortsett frå 2005- og 2009-årsklassen som var middels store, har rekrutteringa dei siste åra vore under langtidsgjennomsnittet. Det er førebels ikkje utarbeidd nokon forvaltningsplan for heile området. Basert på langtidsutbytte (MSY-tilnærming), meiner ICES at den totale fangsten ikkje bør overstige 74 854 tonn i 2016, jf. tabell 4.13.

Figur 4.47 Utbreiingsområde og gyteområde for hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.13 forts.

Figur 4.48 Utviklinga i bestand og fangst av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.13 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 41,6	47,1	43	281
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 47,8	52,0	47	225
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 40,6	44,6	46	156
2015 ^a	Maksimalt langtidsutbytte	< 68,7	47,8		146
2016 ^a	Maksimalt langtidsutbytte	< 74,9	72,3		

^a Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.14 Kviting i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.49 Kviting

Foto: Jan de Lange, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Kviting – *Merlangius merlangus***Maksimal storleik:** 55 cm og 1,5 kg.**Levetid:** 12 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 700 000 tonn**Kvote for 2016:**

Nordsjøen og Skagerrak: 14 728 tonn, av dette 1 387 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 4,9 mill. kroner

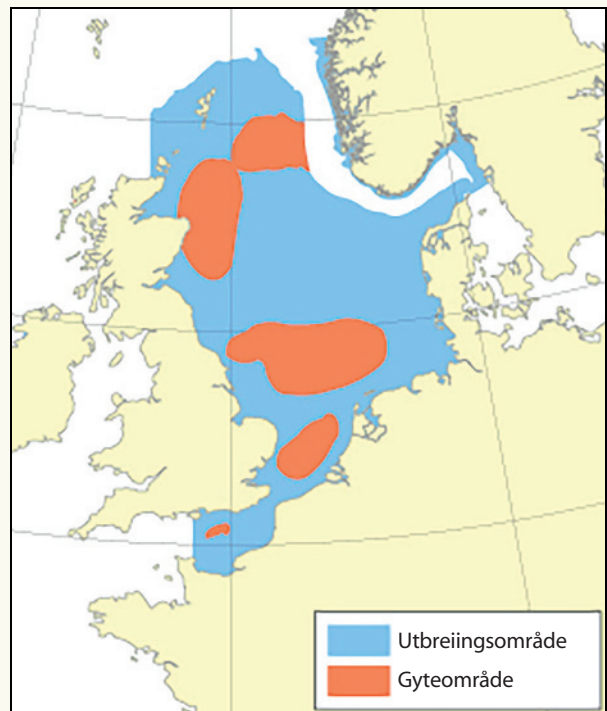
Fakta om bestanden: Kvitingen er utbreidd i det austlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen på 10-200 m djup, men kan gå opp i sjøen for å beite. Kvitingen riktig i hovudsak fisk, som sild, augepål og tobis, men riktig også yngel av torsk, hyse og kviting. Det er gytefelt både i den sørlege og nordlege Nordsjøen. Gytinga føregår over ein lang periode om våren og sommaren.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av kviting i Nordsjøen i perioden 1960–2014 er kring 70 000 tonn, men har dei siste åra lege mellom 20 000 og 30 000 tonn, jf. figur 4.51. Kviting blir fanga i blanda fiskeri der målartane enten er torsk og hyse, flatfisk eller kreps, og som bifangst i industritrålfisket. Bifangsten i industritrålfisket har minka i seinare år på grunn av at meir selektive reiskapar har vore tekne i bruk. Storbritannia, Frankrike og Nederland har vore dei viktigaste aktørane, men i seinare år har også den norske delen auka noko.

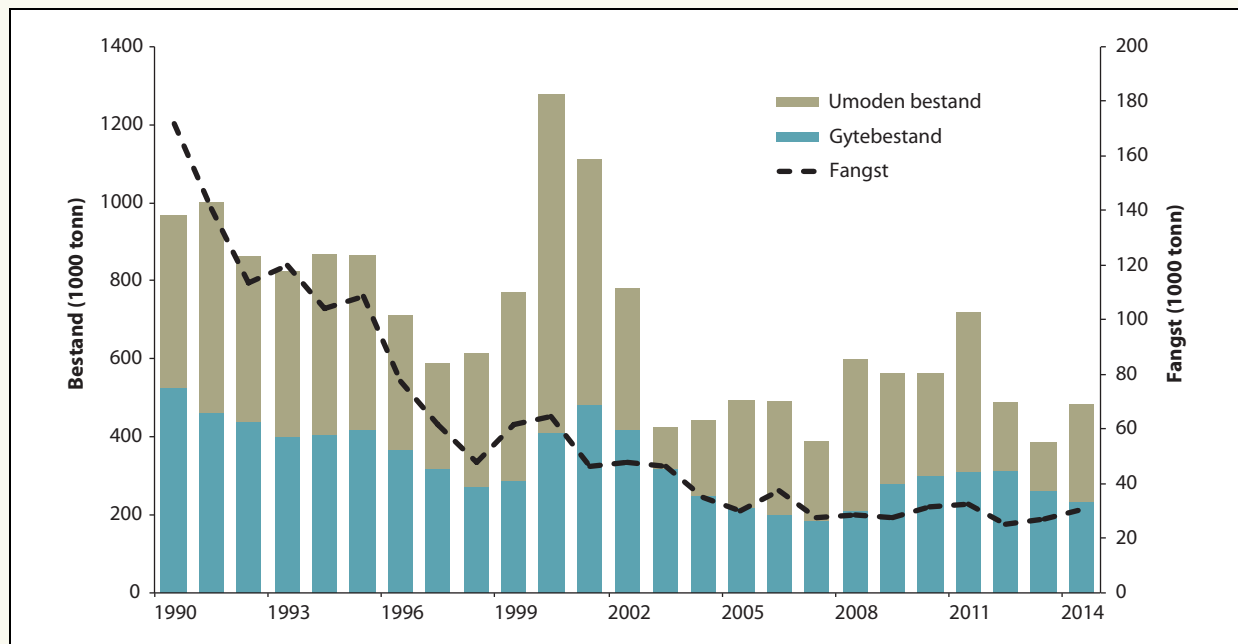
Status og råd

ICES har ikkje nok kunnskap til å vurdere gytebestand og verknad av fisket i høve til føre-var-nivå. Gytebestanden og fisketrykket har vore relativt stabile sidan 2003. Rekrutteringa har vore låg sidan 2003, men var i 2015 over snittet for dei siste åra. EU og Noreg har avtalt ein forvaltningsplan for kviting, og i følge denne bør det ikkje fiskast meir enn 30 510 tonn i 2016.

Figur 4.50 Utbreiingsområde og gyteområde for kviting i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen.

Boks 4.14 forts.

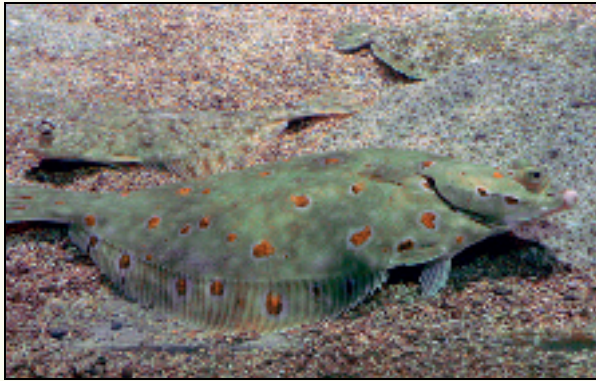

Figur 4.51 Utviklinga i bestand og fangst av kviting i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.14 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av kviting i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012 ^a	Interim forvaltningsplan	<20,3	17,1	26	313
2013 ^a	Føre-var tilnærming	<26,0	18,9	27	263
2014 ^a	Føre-var-tilnærming	<21,2	16	17	235
2015	Følg forvaltningsplanen	<17,1	14,7		263
2016	Følg forvaltningsplanen	<30.5	14,7		

^a Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.15 Raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.52 Raudspette

Foto: Ingunn Bakketeig, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Raudspette – *Pleuronectes platessa***Maksimal storleik:** 70 cm og 3,5 kg.**Levetid:** 20 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 1 million tonn**Kvote for 2016:**

Nordsjøen og Skagerrak: 143 480 tonn, av dette 9 455 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2014): Om lag 6,4 mill. kroner

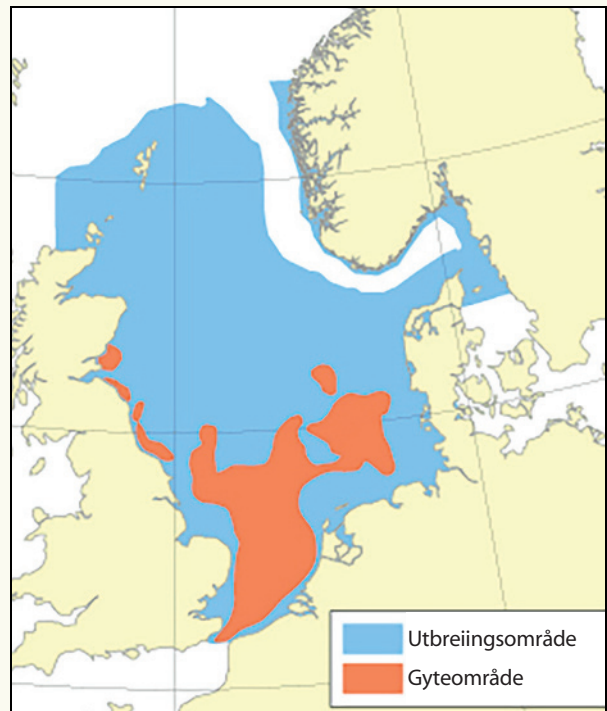
Fakta om bestanden: Raudspette finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, frå Middelhavet til Barentshavet, og er delt inn i mange bestandar. Bestanden i Nordsjøen er den største. Raudspetta lever på botnen ned til om lag 200 meter djup. Raudspetta et børstemark, skjel, maneter, krepsdyr, pigghudar og små fisk. Gyteområda finst i dei sentrale og sørlege delane av Nordsjøen, men det er ingen klare skiljelinjer mellom stammene. Gytinga føregår i januar og februar.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av raudspette i Nordsjøen i perioden 1960–2014 er kring 170 000 tonn, og har variert ein del i takt med utviklinga i bestanden, jf. figur 4.54. Raudspette blir mest fiska med bomtrål i sentrale delar av Nordsjøen og i eit blandingsfiskeri med botntrål, der målarten er tunge, i dei sørlege delane av Nordsjøen. Omfattande utkast av undermåls raudspette går føre seg i blandingsfisket. I Skagerrak blir raudspetta fiska i eit direkte fiskeri med garn og snurrevad, men også i eit blandingsfiskeri saman med torsk og kreps. Utkastet er likevel avgrensa sidan reiskapen har stor maskevidde og fiskar selektivt. Nederland, Danmark og Storbritannia dominerer fisket. Noreg disponerer 7 prosent av totalkvoten i Nordsjøen og 2 prosent av den i Skagerrak.

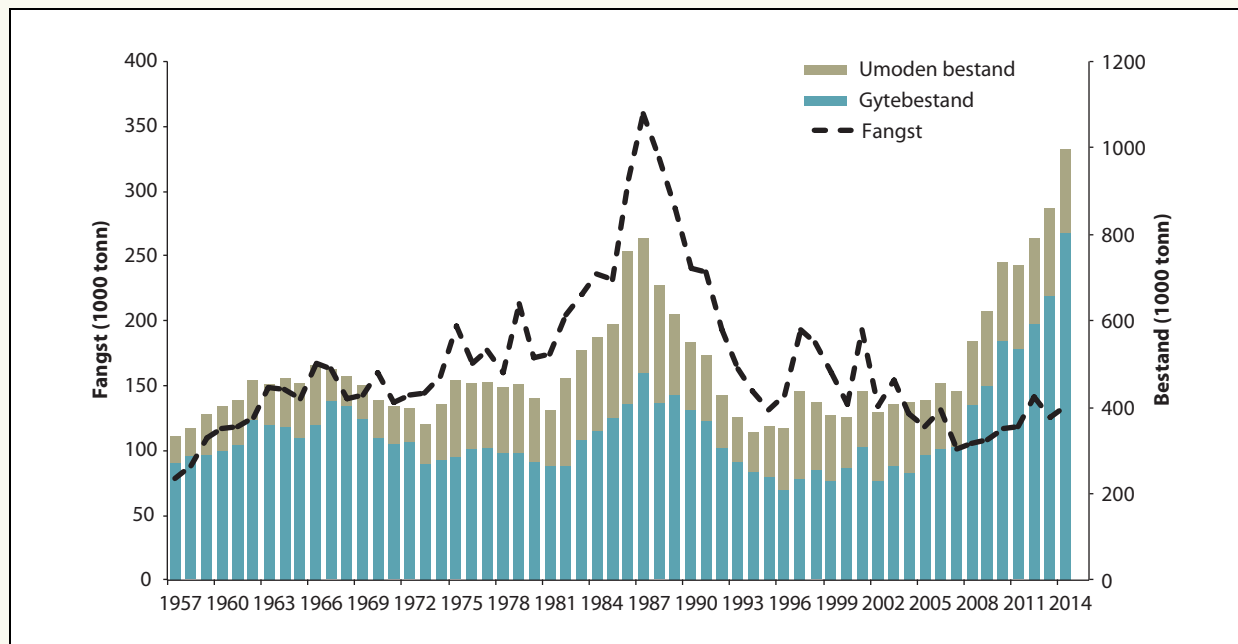
Status og råd

ICES vurderer bestanden til å vere i god forfatning og berekraftig hausta. Bestanden har auka dei siste åra til eit rekordhøgt nivå i 2014, jf. figur 4.54. Rekrutteringa har vore om lag som langtidsgjennomsnittet, men fiskepresset har minka til nivået for høgt langtidsutbytte. ICES tilrår, basert på ein forvaltningsregel vedteken av EU, at fangsten i 2016 ikkje bør overstige 216 345 tonn, jf. tabell 4.15.

Figur 4.53 Utbreiingsområde og gyteområde for raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Boks 4.15 forts.

Figur 4.54 Utviklinga i bestand og fangst av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.15 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2012 ^a	Første steg i forvaltningsplan	< 84,4	84,4	142	591
2013 ^a	Første steg i forvaltningsplan	< 97,1	97,1	126	655
2014 ^a	Bestanden i andre steg, forvaltninga i første steg av forvaltningsplan	< 111,0	111,6	134	803
2015	Følg andre steg i forvaltningsplanen	< 179,3	138,4		902
2016	Følg andre steg i forvaltningsplanen	< 216,3	143,5		

^a Frå og med 2015 representerer tala for tiltrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

5 Fisket etter avtalane i 2014 og 2015

Dette kapitlet gjer greie for hovudtrekka i fisket etter fiskeriatvatalane Noreg hadde med andre land i 2014 og 2015. Hovudvekta er lagt på norsk utnytting av avtalane og i kva grad partane som får tildelt kvotar i norske område, faktisk utnyttar desse kvotane.

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 5.1

Noreg utnyttar godt kvotane på dei bestandane som vi deler med Russland. Noreg har god tilgang på desse bestandane i eiga sone, og vi nyttar difor lite av sonetilgangen vi har i russiske sone. Russland fiskar store deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS). Årsaka til at Noreg ikkje nytta heile hysekvoten er at totalkvoten vart

auka med 25 prosent midt i året som følgje av ein revidert metodikk for bestandsvurderinga.

Forhandlingane med EU var seint ferdige i 2014. Dette påverka i særleg grad EU sitt fiske i Nordsjøen detta året. Noreg nytta heile den norske sildekvoten, i tillegg var torske- og seikvoten sør for 62°N brukbart nytta begge åra. I følgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen.

I EU-farvatna vart dei norske kvotane og sonetilgangen av dei pelagiske artane sild, kolmule og brisling, i tillegg til blåveite og kviting, godt nytta begge åra. Noreg nytta heile augespåkvoten i 2015. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2014 og 2015.

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reke og sild. EU har fiska mest av artane torsk, hyse, raudspette og reker i Skagerrak. Med unntak av hyse og kviting har Sverige fiska store deler av kvotane sine i NØS.

Avtalen mellom Noreg og Færøyanane for 2014 vart først inngått i mars 2014. Dette er truleg noko av årsaka til låg kvoteutnytting for botnfisk då lineflåten bruker å fiske i færøysk sone tidleg på året. Færøyanane har fiska mesteparten av kvotane sine på torsk, hyse og sei i NØS. Det har vore høg utnytting av kvotane i 2015.

Med unntak av kveite har Noreg hatt godt utbytte av kvotane i Grønlands sone i 2014 og 2015. Det same har Grønland i NØS nord om 62°N. Noreg har også utnytta botnfiskkvotane ved Island godt begge åra. Det same har Island i NØS nord om 62°N.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell godt.

I 2014/2015 nytta Noreg heile kvoten sin, både ved Grønland og ved Island. Dei norske fartøya kan sesongen 2015/2016 fiske heile kvota ved Island etter 1. oktober. Heile kvoten var fiska opp då fisket vart avslutta 22. februar 2016.

Tabell 5.1 Norsk utnytting av nokre av dei kommersielt viktige kvotane i 2014 og 2015

	Utnyttingsgrad	
	2014	2015
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
– Torsk	100 %	100 %
Hyse	101 %	85 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	103 %	103 %
– Sei	93 %	105 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild) ¹	103 %	102 %
Makrell ¹	100 %	104 %
Kolmule ¹	108 %	98 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

5.1 Tosidige avtalar

5.1.1 Noreg – Russland

Noreg har ei høg utnytting av kvotane på dei fiskebestandane vi forvaltar saman med Russland. Også Russland utnyttar sine kvotar godt. Russland fiskar store deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS). Noreg nyttar lite av sonetilgangen vi har i russisk sone, fordi vi har god tilgang på desse bestandane i eiga sone. Årsaka til at hysekvoten ikkje vart fullt utnytta er at totalkvoten vart auka med 25 prosent midt i året som følgje av ein revidert metodikk for bestandsvurderinga.

Tabell 5.2 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	466 439	414 920	465 452	413 727
Hyse	90 484	111 947	91 303	95 133
Blåkveite	9 675	9 675	9 977	10 019
Lodde	38 980	71 980	40 021	71 319

¹ Etter overføring til tredjeland.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2016, inklusive forskingsfangst og ungdoms- og rekreasjonsfisket.

Tabell 5.3 Russiske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet

	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	431 735	389 240	433 482	355 639
Hyse	79 115	79 115	78 725	80 706
Blåkveite	8 625	8 625	10 061	-
Lodde	26 020	48 020	25 720	43 609

¹ Etter overføring til Noreg, men før tilbakeføring av ubrukt tredjelandskvote.

² For 2014 vart fangsttala utveksla i Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. Fangsttala for 2015 er rapportert frå russiske styresmakter til norske styresmakter og inkluderer fangst til og med november. Fangst av blåkveite er ikkje med i dei sistnemnte rapportane.

Tabell 5.4 Norske kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	140 000	200 000	6 521	6 406
Hyse	35 000	40 000	1 418	1 418
Blåkveite	8 925	8 925	4	4
Lodde	38 980	71 980	-	1 418
Reker	4 000	4 000	1 426	1 829
Grønlandssel ²	7 000	7 000	-	-
Steinbit	2 500	2 500	678	457
Flyndre	200	200	-	-
Bifangstkvote	500	500	8	15

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 8. februar 2016.

² Talet på dyr.

Tabell 5.5 Russiske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
NØS N 62°N				
Torsk	200 000	200 000	161 881	138 602
Hyse	35 000	40 000	18 914	21 270
Blåkveite	7 875	7 875	3 779	4 011
Lodde	25 920	47 920	-	334
Sei ²	12 000	12 000	12 037	11 968
Steinbit	4 500	4 500	4 012	4 564
Uer ³	2 000	2 000	605	592
Snabeluer ³	2 000	7 400	491	644
Kolmule ⁴	20 887	21 931	150	365
Norsk vårgytande sild ⁴	54 682	36 498	23 821	25 289
Andre artar	3 000	3 000	344	309

Fiskerisona ved Jan Mayen

Norsk vårgytande sild	-	-	4 975	526
Makrell	-	-	25	23
Kolmule	-	-	1 384	48

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2016.

² Av totalkvoten på 12 000 tonn sei kunne inntil 5 000 tonn fiskast i eit direktefiske i 2014 og 2015.

³ Kvoten for snabeluer og vanleg uer kunne berre nyttast til bifangst i 2014. For 2015 kunne russiske fartøy fiske inntil 7 400 tonn snabeluer i eit direktefiske i NØS nord for 62°N

⁴ Kolmulekvoten og sildekvoten i NØS nord for 62°N kunne òg fiskast i fiskerisona ved Jan Mayen.

5.1.2 Noreg – EU

Forhandlingane med EU for 2014 vart ferdige først 12. mars 2014. Dette gjorde det noko vanskelegare for fiskarane frå EU og Noreg å fiske i kvarandre sine soner. Tradisjonelt har EU-flåten fiska i norsk sone heile året, medan den norske flåten ikkje har vore avhengig av å kunne fiske i EU-sona dei første vekene. At avtalen kom seint i 2014 har difor truleg hatt mest å seie for EU-flåten. Forhandlingane for 2015 vart derimot gjennomførde på normalt vis. Lysingfangstar i Nordsjøen har auka dei siste åra. Noreg har fått større blåkveitekvote i EU-sona i ICES-område IIa, og kvoten vart godt utnytta.

Tabell 5.8 syner fangstmoglegheitene for norske fartøy i EU-sona. For fleire artar kan kvoten også fiskast i NØS eller i internasjonalt område. Slike fangstar reduserer høvet til å fiske tilsvarende i EU-sona. Det er til dømes tilfellet med makrellen. Avvik kan elles komme av at fisken er vanskeleg tilgjengeleg eller at det er liten interesse for å fiske denne arten.

Noreg får også kvotar i grønlandske farvatn gjennom forhandlingane med EU. Tradisjonelt har kvoten på blåkveite på Vest-Grønland vore best nytta, men i 2014 og 2015 vart også kvoten på Aust-Grønland nytta. Dei siste åra har det vore liten interesse for å fiske reker.

Figur 5.1 Portugisarane elsker klippfisk. Her deler fiskeriminister Per Sandberg ut klippfisk i Lisboa

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet

Tabell 5.6 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandene i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	4 911	5 175	4 600	5 534
Hyse	5 498	5 807	2 734	2 004
Sei	39 739	33 743	37 023	35 274
Kviting	669	428	918	1 088
Raudspette	7 214	8 386	584	169
Sild ³	138 563	130 960	142 002	134 342

¹ Etter overføringar frå EU og tredjeland, inkl. CCTV tillegg.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2016.

³ Tabellen syner nordsjøsildkvoten inkludert den delen av Skagerrakkvoten som kan takast ut i Nordsjøen.

Tabell 5.7 EUs kvotar og fangstar på fellesbestandene i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk ³	23 073	24 227	18 030	15 130
Hyse	32 079	31 598	27 641	18 702
Sei	36 917	31 683	32 145	29 561
Kviting	15 233	12 310	12 236	9 095
Raudspette	104 117	119 390	63 639	51 039
Nordsjøsild	333 726	316 131	319 000	261 815

¹ Etter overføringar mellom Noreg og EU og før overføring til tredjeland.

² Fangsttala for heile 2014 og for 2015 per 31. oktober 2015 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane mellom Noreg og EU hausten 2015.

³ I tillegg kjem 2 769 tonn i 2014 og 2 907 tonn i 2015 som var avsett til forsøk med CCTV.

Tabell 5.8 Norske kvotar og fangstar i EU-farvatn¹ og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>EU-farvatn</i>				
Makrell	278 868	236 938	75 924	19 438
Sild ³	60 000	60 000	57 852	59 055
Augepål	15 000	15 000	7 866	15 802
Kolmule	277 983	102 605	212 603	101 405
Tobis	0	0	-	-
Havbrisling	9 000	9 000	9 007	9 065
Hestmakrell	3 550	3 550	381	78
Torsk ³	4 911	5 175	2 374	3 175
Hyse ³	5 498	5 807	1 754	1 140
Sei ³⁴	39 739	35 123	12 383	19 691
Blålange	150	150	49	133
Lange ⁵	5 500	5 500	4 822	6 170
Brosme ⁵	2 923	2 923	1 391	1 871
Kviting ³	669	428	823	879
Raudspette ³	7 214	8 386	530	127
Sjötunge	10	10	-	-
Blåkveite ⁶	1 000	1 000	1 020	856
Kombinert kvote	140	140	148	150
Andre artar	4 000	4 000	2 573	4 133
<i>Vest-Grønland</i>				
Blåkveite	575	575	572	575
Kveite	75	75	-	1
<i>Aust-Grønland⁷</i>				
Reker	2 550	2 550	-	-
Blåkveite	575	575	575	575
Kveite	75	75	-	-
Uer ⁷	800	800	161	800
Skolest/Isgalt o.a. ⁸	60	60	87	84

¹ Etter overføringar til EU og tredjeland.² Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2016.³ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane maksimalt kan fiske i dei respektive sonene. Norske fartøy kan fiske kvoten i både EU-sonen og i NØS.⁴ Inkludert kvote og fangst i ICES-område VIa.⁵ Av den samla kvoten for lange og brosmes kan inntil 25 prosent vere bifangst (maksimalt 3 000 tonn). Inntil 2 000 tonn kan føres mellom brosmes- og langekvotene.⁶ Kvoten på blåkveite gjeld for ICES-underområder IIa og VIa.⁷ Kvoten på uer ved Aust-Grønland kan òg fiskast i internasjonalt farvatn.⁸ Kvoten på skolest/igalt kan fiskast både på Vest- og Aust-Grønland.

Tabell 5.9 EU sine kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk ²	20 524	22 036	20 486	20 333
Hyse ²	1 200	1 288	1 008	1 014
Sei	2 550	2 550	547	2 144
Blåkveite	50	50	77	85
Vanleg uer	750	750	42	77
Snabeluer	750	750	47	66
Kolmule	203 448	-	25	-
Makrell	22 179	18 852	2 020	9 600
Norsk vårgytande sild ³	24 519	-	8 781	-
Andre artar	350	350	141	209
<i>NØS, Nordsjøen⁴</i>				
Torsk ⁵	20 054	21 057	6 141	8 310
Hyse ^{2,5}	23 862	25 502	4 381	7 638
Sei ⁵	36 917	31 383	11 716	12 955
Kviting ⁵	10 320	8 848	525	850
Raudspette ⁵	42 723	49 114	5 348	8 796
Makrell	39 115	33 527	128	4 962
Nordsjøild ⁵	50 000	50 000	-	17 646
Augepål	-	-	-	-
Kolmule	203 448	-	-	-
Tobis	0	-	-	-
Reker	357	357	16	77
Andre artar ²	10 870	11 020	7 715	9 122
<i>Fiskerisone ved Jan Mayen</i>				
Norsk vårgytande sild	24 519	-	-	-
Kolmule	203 448	-	-	-

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 8. februar 2016. Tala er basert på fartøya sine rapporterte soner ved fiske.

² EU bytar frå seg lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen til Noreg. EU fekk økt kvote av torsk og hyse i NØS nord for 62°N i tillegg til hyse og lange, som i tabellen ovanfor ligg under kategorien «andre artar», i NØS sør for 62°N i mai 2015. EU bytar frå seg lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen til Noreg

³ EU sin kvote av norsk vårgytande sild nord for 62°N kunne fiskast i område under norsk jurisdiksjon nord for 62°N i 2014. På grunn av ueinigheit om fordeling av bestanden av norsk vårgytande sild vart det ikkje inngått bilaterale avtalar om fiske i kvarandes sone i 2015.

⁴ EU sine kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2014 og 2015 sett saman av tre kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg, avtalen mellom Sverige og Noreg og «kolmuleavtalen». Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert i tabell 5.12.

⁵ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

Noreg – EU: fisket i Skagerrak og Kattegat

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reker og sild.

EU nyttar best ut kvotane på torsk, hyse og nordsjøsild. Det er i hovudsak Danmark og Sverige som fiskar på desse kvotane, men for enkelte artar har og andre EU-land mindre kvotar. På eige grunnlag kvoteregulerer EU også andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat.

Tabellane 5.10 og 5.11 viser kvotane og fangstane i Skagerrak og Kattegat i 2014 og 2015.

Noreg – EU: Sverige

Noreg har ein såkalla nabolandsavtale med Sverige om fiskeri, som gjev svenske fiskarar retten til å fiske i norsk sone i Nordsjøen. Svenske fiskarar får tildelt kvotar på torsk, hyse, kviting, lyr, sei, sild, makrell, reker og industrifisk.

Svenske kvotar og fangstar i norske havområde i 2014 og 2015 er vist i tabell 5.12.

Tabell 5.10 EU sine kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	3 843	4 035	4 084	3 227
Hyse	2 256	2 399	2 102	1 180
Kviting	1 031	1 031	90	106
Raudspette	9 855	9 855	8 559	7 853
Sild	47 174	44 447	26 186	21 065
Brisling	30 784	30 784	18 495	10 527
Reker	3 551	4 074	3 482	3 246

¹ Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både i Skagerrak og den nordlege delen av Kattegat.

² Fangsttala for heile 2014 og for 2015 per 31. oktober 2015 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane mellom Noreg og EU hausten 2015.

Tabell 5.11 Norske kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk ²	144	152	136	101
Hyse	99	105	86	63
Kviting	19	19	5	6
Raudspette ³	501	501	43	69
Sild ⁴	3 118	2 908	2 048	2 475
Makrell	3 000	3 000	-	-
Brisling	2 496	2 496	257	296
Reker ^{5 6}	5 469	6 346	5 748	6 368

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2016.

² Tabellen viser Skagerrakkvoten ekskludert den overførbare delen av Skagerrakkvoten som kan tas ut i Nordsjøen.

³ 300 tonn overført frå Nordsjøen.

⁴ Utanfor grunnlinjene.

⁵ Den delen av rekekvoten som i utgangspunktet kunne fiskast i Skagerrak utgjorde i 2014 og 2015 høvesvis 3 099 og 3 556 tonn. Rekene i Nordsjøen og Skagerrak høyrer likevel til den same bestanden, og rekekvote i Nordsjøen og Skagerrak forvaltaast derfor som ein. Av den grunn inneheld kvote- og fangsttala også områdekvoten i Nordsjøen og fangstane på denne. I 2014 fiska norske fartøy 4 500 tonn i Skagerrak og 1 248 tonn i Nordsjøen. I 2015 vart det av norske fartøy fiska 4 741 tonn i Skagerrak og 1 627 tonn i Nordsjøen.

⁶ For 2014 og 2015 vart Noreg og EU einig om at det kunne fiskast inntil 10 prosent på neste års kvote. Ved eit underfiske kunne inntil 10 prosent overførast til neste års kvote.

Tabell 5.12 Svenske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>NØS, Nordsjøen</i>				
Torsk	382	382	361	376
Hyse	707	707	89	114
Sei	880	880	876	877
Kviting	190	190	44	53
Industrifiske ²	800	800	777	786
Makrell	247	312	180	312
Sild	866	1 093	857	916
Reker	123	123	104	123
Andre artar	-	-	44	72

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå Det Svenske Fiskeriverket.

² Industrifiskkvoten til Sverige omfattar kolmule, augepål, tobis, brisling og hestmakrell. Av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell.

Tabell 5.13 Norske kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Lange/blålange	1 250	1 900	528	1 773
Brosme	1 025	1 600	379	1 214
Sei	-	500	-	39
Makrell ²	51 625	43 881	383	5
Hestmakrell	-	-	-	-
Kolmule	124 180	80 000	3 170	78 457
Andre artar	737	800	63	102

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 10. februar 2016. For 2015 er fangst justert som følge av fiske i det særlige området der fartøy har lisens både hos Færøyane og EU.

5.1.3 Noreg – Færøyane

Avtalen mellom Noreg og Færøyane for 2014 med omsyn til botnfisk vart først inngått i mars 2014. Dette er noko av årsaka til den låge kvoteutnyttinga, då lineflåten brukar å fiske i færøysk sone tidleg på året. Avtala for 2015 vart inngått 12. desember 2014.

Færøyane har utnytta botnfiskkvotane godt. Færøyske fartøy har i hovudsak fiska kvoten på kolmule og makrell i si eiga sone, i EU-sona og i internasjonalt farvatn dei siste åra. Dei har difor ikkje fiska makrell og kolmule i NØS nord for 62°N, eller i fiskerisona ved Jan Mayen i 2014. I 2015 hadde dei ikkje tilgang til å fiske kolmule i norske havområde.

5.1.4 Noreg – Grønland

Noreg sine kvotar og fangstar i grønlandsk sone i 2014 og 2015 går fram av tabell 5.15. I tillegg kan norske fartøy fiske i grønlandsk sone på kvote tildeelt av EU (sjå tabell 5.8).

Kvotane på torsk og blåkveite var godt nytta, medan kvoten på kveite vart vanskeleg å nytte.

Kvoten på uer er delt i botnlevande og pelagisk uer. Den pelagiske uerkvoten frå Grønland og EU kan fiskast i internasjonalt farvatn. Desse kvotane vart godt nytta.

Tabell 5.14 Færøyske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	12 000	14 121	12 263	13 258
Hyse	1 300	1 800	867	1 458
Sei	300	800	315	695
Kolmule	22 090	-	-	-
Makrell	54 684	46 485	-	-
Andre artar ²	300	400	182	236

NØS, Nordsjøen

Kolmule	22 090	-	-	-
Makrell	54 684	46 485	-	-

Fiskerisona ved Jan Mayen

Kolmule	22 090	-	-	-
Makrell	-	46 485	-	-

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2016.

² Inkludert uer, sei og blåkveite.

Tabell 5.15 Norske kvotar og fangstar i grønlandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>Vest-Grønland:</i>				
Blåkveite	900	900	900	904
<i>Aust-Grønland:</i>				
Blåkveite	275	500	287	586
Kveite	160	160	47	10
Uer	1 350	800	1 367	822
Bifangst av andre artar	150	150	59	84
<i>Vest- og Aust-Grønland:</i>				
Torsk	1 200	1 200	1 289	1 273

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 12. februar 2016.

Tabell 5.16 Grønlandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	8 825	8 600	8 205	7 572
Hyse	1 400	1 400	1 139	1 117
Sei	700	700	407	437
Andre artar	260	260	71	122

¹ Grønland overførte 5 325 torsk og 500 tonn hyse frå Russland til NØS i 2014, og 5 100 torsk og 500 tonn hyse frå Russland til NØS i 2015.

² Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2016.

5.1.5 Noreg – Island

Norske fartøy har utnytta kvotane på botnfisk ved Island godt dei seinaste åra. Island har også tradisjonelt fiska opp torskekvoten som dei er tildelt, samstundes som dei i stor grad utnyttar det kvantum som kan fiskast som bifangst. Islandske fartøy har i hovudsak fiska kvoten på norsk vårgytande sild i si eiga sone og i færøysk sone dei siste åra. I tillegg hadde dei ikkje høve til å fiske norsk vårgytande sild i norske havområder i 2015. Dei har difor ikkje fiska norsk vårgytande sild i NØS nord for 62°N eller i fiskerisona ved Jan Mayen i 2014 og 2015.

Tabell 5.17 Norske kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Brosme, lange, blålange	500	500	494	407
Uer ²	-	-	18	26
Anna ²	-	-	55	75

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 12. februar 2016.

² I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy og høve til å ha inntil 25 prosent bifangst av andre artar.

Tabell 5.18 Islandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	9 075	8 158	9 073	8 250
Hyse ²	-	-	2 048	1 816
Sei ²	-	-	285	224
Nvg-sild	11 299	-	-	-
Andre artar ²	2 723	2 447	33	43

Fiskerisona ved Jan Mayen

Nvg-sild	60 722	-	-	-
----------	--------	---	---	---

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 8. februar 2016.

² Bifangst inntil 30 prosent.

5.2 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

5.2.1 Norsk vårgytande sild

I 2007 var kyststatane einige om å innføre kvote-fleksibilitet over årsskiftet for 2008. Denne ordninga er seinare ført vidare. Tabell 5.19 og 5.20 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år.

Færøyane skreiv i 2014 ikkje under avtalen fordi dei krevjer ei større del av totalkvoten. Dei andre partane inngjekk då ein firepartsavtale der

dei sette av eit kvantum til Færøyane i samsvar med deira del av kvoten tidlegare år. Det vart ikkje inngått ein ny firepartsavtale for 2015. Det låg likevel føre ei felles forståing om ein totalkvote på 283 013 tonn. Som følge av at det ikkje vart inngått ein avtale for 2015 vart det heller ikkje inngått avtalar som ga andre partar, med unntak av Russland, tilgang til å fiske norsk vårgytande sild i norsk sone. Færøyane og Island har dei siste åra fiska store delar av kvoten sin i eiga sone, medan EU i 2015 fiska den største delen av kvoten sin i internasjonalt farvatn i Norskehavet.

Tabell 5.19 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2014

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2015
EU ²	27 244	2 630	-	29 874	23 552	6 322
Færøyane ³	40 000	-	-12 100	27 900	26 898	1 002
Island	60 722	3 947	619	65 288	58 333	6 955
Noreg	255 277	-3 205	-619	251 453	263 131	-11 678
Russland	53 650	1 032	10 000	64 682	60 292	4 390
<i>Totalt</i>	436 893	4 404	-2 100		432 206	6 991
Grønland	-	-	2 100	2 100	13 209	-11 109

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land, med unntak for EU, under fempartsforhandlingane 15. oktober 2015.

² EU har rapportert fangst per 30. november 2014.

³ Færøyane har sett ei eigen kvote på 9,6 prosent av totalkvoten på 418 487 tonn.

Tabell 5.20 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2015

STAT	Kvote	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹
EU ²	18 424	6 322		21 148	13 730
Færøyane ³	40 000	-	-12 100	27 900	4 356
Island	41 065	6 955	419	47 556	22 746
Noreg	172 638	-11 678	-419	160 541	176 321
Russland	36 282	4 390	10 000	50 672	19 048
<i>Totalt</i>	308 409	6 322			236 201
Grønland			2 100	2 100	12 576

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land, med unntak for EU, under fempartsforhandlingane 15. oktober 2015 – førebels tal.

² EU rapporterte ikkje fangst for 2015, fangsttala for EU er henta frå den månadlege rapporteringa til NEAFC per 30. november 2015.

³ Færøyane har sett eigen kvote på 12,97 prosent av totalkvoten på 283 013 tonn.

5.2.2 Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

For sesongen 2014/2015 vart førebels TAC fastsett til 450 000 tonn i juni 2014. Fisket i Islands økonomiske sone (IØS) vart ikkje opna før 1. oktober. Norske fartøy starta difor fisket i juli i Grønlands økonomiske sone (GØS) og fiska 30 486 tonn. I januar starta dei fisket i IØS på resten av kvoten. 31. januar vart TAC auka, og norsk kvote i IØS auka då til 50 909 tonn. Det var eit godt fiske i IØS og Noreg nytta heile kvoten i sesongen 2014/2015.

For sesongen 2015/2016 vart kyststatane i mai 2015 einige om ein førebels TAC fastsett til 300 000 tonn. Fisket i GØS starta 29. juni medan fisket i IØS ikkje vart opna før 1. oktober. Eit norsk fartøy gjekk til GØS men fant ikkje lodde. 19. oktober vart TAC redusert til 44 000 tonn lodde, og norsk kvote vart då redusert til 34 685 tonn. Etter fleire tokt ble TAC den 22. januar 2016 auka til 173 000 tonn lodde. Norsk kvote auka til 58 326 tonn lodde. Dei fyrste fartya gjekk til Island i slutten av januar 2016. Med bakgrunn i tal frå elektronisk rapportering stoppa islandsk kystvakt det norske loddefisket natt til 22. februar 2016. Då vart kvoten estimert oppfiska.

Tabell 5.21 Norske kvotar og fangstar av lodde i sesongane 2014/2015 og 2015/2016

	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	14/15 ²	15/16 ³	14/15	15/16
Totalt	81 069	58 326	80 994	58 032
Derav Grønland	46 400	27 161	30 486	-
Derav Jan Mayen	81 069	58 326	-	-
Derav Island	50 909	58 326	50 508	58 032

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 12. februar 2016/Noregs Sildesalslag per 24. februar 2016.

² Kvoten var samansett av 46 400 tonn frå trepartsavtalen, der 16 240 tonn kunne fiskast i IØS samt 34 669 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet.

³ Norsk kvote var juni 2015 samansett av 24 000 tonn frå trepartsavtalen, 31 165 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet, samt 20 000 tonn i kvotebyte frå EU. Noreg kunne sumaren 2015 fiske totalt 75 165 tonn lodde, der inntil 44 000 tonn kunne fiskast ved Grønland. 19. oktober vart TAC redusert til 44 000 tonn. Kvoteelementet frå EU falt vekk og norsk kvote vart redusert til 34 685 tonn. 22. januar ble TAC auka til 173 000 tonn. Noreg fekk då 13 321 tonn frå EU og norsk kvote auka til totalt 58 326 tonn der alt kan fiskast i IØS.

Figur 5.2 Loddefiske ved Island februar 2016

Foto: Marit Elise Hasnes, Norafjell AS

5.2.3 Kolmule

I tillegg til Noregs kyststatsandel av kolmule, byter også Noreg tradisjonelt til seg kolmule frå EU – samstundes som vi byter frå oss kolmule til Russland.

Frå og med 2013 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter kolmule.

Noreg fiska både i 2014 og 2015 på forskot på neste års kvote. I begge desse åra fiska norske fartøy den største delen av kvoten sin i internasjonalt farvatn vestafor Irland. Sjølv om det ikkje vart

einigheit om ein kyststatsavtale for kolmule i 2015, fekk Noreg gjennom bilaterale avtaler med EU og Færøyane tilgang til å fiske deler av kvoten i høvesvis EU-sona og i Færøysona. I 2015 utnytta norske fartøy denne tilgangen fullt ut.

Tabell 5.22 og 5.23 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

EU-fartøy og færøyske fartøy har i dei siste åra fiska den største delen av sine kvotar i eigne farvatn, medan islandske fartøy i størst grad har fiska i færøysk sone.

Tabell 5.22 Kvotar og fangstar av kolmule i 2014

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2015
EU	331 349	17 755	-115 000	234 104	189 482	33 135
Færøyane	288 549	-5 260	-62 000	221 289	224 699	-3 410
Island	194 722	-3 430		191 292	183 370	7 922
Noreg	284 352	-6 675	84 635	362 312	399 519	-37 207
<i>Totalt</i>	1 098 972	2 390	-92 365	1 008 997	997 070	440
<i>Russland</i>	89 009		100 000	189 009	152 256	36 753
Grønland	6 497		100 000	6 497	6 560	-63

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i november 2015.

Tabell 5.23 Kvotar og fangstar av kolmule i 2015

STAT	Kvote	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹
EU	347 087	33 135	-117 605	262 617	209 466
Færøyane	302 995	-3 410	-67 000	232 585	211 574
Island	204 458	7 922	-1 500	210 880	192 064
Noreg	417 499	-37 207	80 674	460 966	489 439
<i>Totalt</i>	1 272 039	440	-105 431	1 167 048	1 102 543
<i>Russland</i>	93 459	-	102 731	196 190	172 064
Grønland	6 822	-		6 851	5 551

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i november 2015.

5.2.4 Makrell

Frå og med 2011 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter makrell. Tabell 5.24 og 5.25 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år. Noreg fiska både i 2014 og 2015 på forskot på neste års kvote. Noreg fiska storparten av kvoten i 2015 i eiga sone. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

Tabell 5.24 Kvotar og fangstar av makrell i 2014¹

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn)	Balanse 2015
EU	611 205	33 629		644 834	585 494	25 711
Færøyane	156 240	5 694	15 300	146 634	150 921	4 287
Island	167 826	7 590	1 300	161 536	155 375	6 161
Noreg	279 115	17 267	247	261 601	277 734	-16 133
<i>Totalt for kyststatane</i>	1 214 386	14 466	-14 247	1 214 605	1 169 524	11 453
Russland ²	102 211		14 500	116 711	116 711	116 461
Grønland	100 000			100 000	78 670	21 330

¹ Kvote- og fangsttala vart innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2015.

² Kvote- og fangsttala vart innrapportert frå Russland under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2014.

³ Russland var ikkje til stades under kyststatsforhandlingane om makrell hausten 2015.

Tabell 5.25 Kvotar og fangstar av makrell i 2015

STAT	Kvote ¹	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ²
EU	519 512	25 711		545 223	473 683
Færøyane	132 814	-4 287	-20 940	107 587	102 680
Island	172 964	6 161	1 300	180 425	165 945
Noreg	237 250	-16 133	4 828	225 945	241 875
<i>Totalt for kyststatane</i>	1 062 540	11 452	-14 812	1 059 180	984 183
Russland	114 143		14 500		128 251
Grønland	85 000			85 000	30 429

¹ Kvote- og fangsttala vart innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2015.

Russland var ikkje til stades under desse kyststatsforhandlingane. Kvote- og fangsttala for Russland er basert på innrapporterte tal til NEAFC, samt bilateral avtale mellom Færøyane og Russland for 2016.

² Fangsttala er førebels og innrapportert til NEAFC per november 2015.

Figur 5.3 Makrellfiske

Foto: Johan Wildhagen, Norges sjømatråd

5.2.5 Norsk fiske i Irmingerhavet

Deltakinga i dette fisket har variert frå år til år. I 2014 deltok seks norske fartøy, mens det deltok tre fartøy i 2015. Kvoteutnyttinga har og variert frå år til år. I 2014 stod det att 355 tonn av den norske kvoten, mens kvoten vart fullt utnytta i 2015.

Tabell 5.26 Norske kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ^{2,3} (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Snabeluer	2 320	1 166	1 965	1 547

¹ Den norske kvoten av uer i Irmingerhavet er samansett av tre komponentar: Eit kvantum frå forvaltningssavtalen om snabeluer i Irmingerhavet, og kvantum som Noreg byter til seg frå Grønland og EU.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2016.

³ I fisket etter snabeluer i NEAFC-områder har partane bestemt at omrekningsfaktoren 1,7 skal nyttast ved fangst-rapportering til NEAFC-sekretariatet. Det er også dette som ligg til grunn for Fiskeridirektoratets vurdering av når fisket må stoppast. I tabellen ovanfor er likevel dei offisielle norske omrekningsfaktorane nytta. Omrekningsfaktoren på japankutta uer er på 1,95, noe som gjer at dei offisielle norske tala er noe høgare enn det som ligg til grunn for fangst-rapportane til NEAFC-sekretariatet.

5.2.6 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet

Dei siste åra har det vore auka interesse for fiske etter torsk i det nordvestlege Atlanterhavet. I 2014 deltok to norske fartøy i dette fisket, medan fire norske fartøy deltok i 2015. I begge åra er kvoten fullt utnytta.

Partane i NAFO vart i årsmøtet 2014 einige om å innføre eit fiskeforbod for rekefisket i 3L i 2015 og norske fartøy fiska difor ikkje reker i det nordvestlege Atlanterhav i 2015.

Tabell 5.27 Norske kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2014	2015	2014	2015
Torsk	1 343	1 276	1 348	1 281
Reker	48	-	-	-

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2016.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet
18. mars 2016 om Noregs fiskeriavtalar for 2016
og fisket etter avtalane i 2014 og 2015 blir send
Stortinget.

Tinging av publikasjonar

Offentlege institusjonar:

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på

www.regjeringen.no

Omslagsfoto: Loddefiske

Foto: Johan Wildhagen, for Norges sjømatråd

Trykk: 07 Oslo AS – 03/2016

